

Vasile Timur Chiş

Vosicoiu Mare
Великий Бичків
Nagybocskó
Vosicoiu Mare village

Sighetu Marmăţiei 2016

Colaboratori: Співробітники: Együttműködtek: Collaborators:
Știrb Eva
Ferțadi Marian

Lucrare apărută cu sprijinul financiar:
Робота видається за фінансової підтримки:
Jelen munka megjelenhetett a következő intézmények anyagi támogatásával:
This publication was possible due to the financial support from:

Consiliul Județean Maramureș
Марамуреської обласної ради
Máramaros Megyei Tanács
County Council of Maramures

Asociația Centrul de Ecologie și Turism Maramureș (C.E.T.M.)
Асоціації «Центр екології та туризму Марамуреш» (C.E.T.M.)
Ökológiai Központ és Máramaros Turizmus Egyesület (ÖKMTE)
The Ecology and Tourism Center Association Maramures (C.E.T.M.)

Primăria și Consiliul Local al comunei Bocicoiu Mare
Primar Lazarciuc Liviu
виконавчий комітет та сільрада селища Великий Бичків
Голова - Лазарчук Лівіу
Nagybocsó Polgármesteri Hivatala és Tanácsa
Lazarciuc Liviu polgármester
The City Hall and the Local Council of Bocicoiu Mare village
Mayor Lazarciuc Liviu

Traducător Перекладач
Maghiară: Orosz Krisztofer Levente (Bocicoiu Mare, Tisa, Lunca la Tisa)
Știrb Eva (Crăciunești), Iuhos Emese (Vegetația, flora și fauna)
Engleză: Raluca Danci
Ucraineană: Ferțadi Marian

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Consiliului Județean Maramureș și al colaboratorilor
Зміст цього матеріалу не обов'язково відображає офіційну позицію Марамуреської обласної ради та співробітників
colaboratorilor Ezen anyag tartalma nem feltétlenül egyezik meg a Máramarosi Megyei Tanács és az együttműködők véleményével
The content of this material does not necessarily represent the official position of the Maramureș County Council and its collaborators

ISBN 978-973-0-23126-7

Comuna Bocicoiu Mare

Comuna Bocicoiu Mare este aşezată în partea de nord a României, în Depresiunea Maramureşului, judeţul Maramureş, în partea stângă a râului Tisa.

Comuna se învecinează: comuna Rona de Sus la est, comuna Rona de Jos la sud, municipiul Sighetu Marmăţiei la est şi Ucraina la nord.

Comuna a fost înfiinţată în anul 1950 prin Legea 5/1950, şi este compusă din patru sate: Bocicoiu Mare – reşedinţă de comună, Lunca la Tisa, Crăciuneşti şi Tisa.

Prin hotărârea guvernului numărul 345/2015, este adoptată stema comunei Bocicoiu Mare.

Селище Великий Бичків

Селище Великий Бичків розташоване на півночі Румунії, в улоговині Марамурешу, Марамурська обл. На лівобережжі Тиси.

Сусіди селища: на сході - село Верхня Рона, на півдні - Нижня Рона, на заході – муніципалітет Сігету Мармаціей і на півночі - Україна.

Селище створене у 1950 році законом № 5/1950 і складається з чотирьох сіл: Великий Бичків – селищний центр, Луг над Тисою, Кричунів і Тиса.

Рішенням № 345/2015 приймають постанову про герб села Великий Бичків.

Primăria comunei Bocicoiu Mare
Consiliul Local
Centrul agricol
Poliția

Виконавчий комітет Великого Бичкова
Сільрада
Аграрний центр
Поліція

City Hall of Bocicoiu Mare
Local council
Agricultural Center
Police

Nagybocsó Polgármesteri Hivatala
Helyi Tanács
Mezőgazdasági Központ
Rendőrség

Suprafața localității

Suprafața teritoriului administrativ al comunei Bocicoiu Mare este de 2.402 ha din care 2.001 ha extravilan și 401 ha intravilan.

După categoria de folosință a terenului: 1.780 ha teren agricol (580 ha arabil, 417 ha pășuni, 775 ha fânețe și 8 ha livezi), 373 ha păduri, 3 ha ape și bălți, 123 ha drumuri, 73 ha curți-construcții și 50 ha teren neproductiv¹.

Populația

La recensământul din 2011, populația comunei a fost de 3818 locuitori (1926 femei și 1892 bărbați) din care: 1975 (51,73%) ucraineni, 1445 (37,85%) români, 246 (6,44%) maghiari, 10 (0,29%) ruteni, iar despre 142 (3,69%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Din punct de vedere confesional sunt: 2858 (74,86%) ortodocși, 309 (8,09%) greco-catolici, 277 (7,25%) romano-catolici, 14 (0,37%) reformati, 143 (3,75%) martorii lui Iehova, 15 (0,39%) adventiști de ziua șaptea, 35 (0,92%) pentecostali, 6 (0,16%) creștini după evanghelie și despre 161 (4,22%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Relieful

Relieful comunei Bocicoiu Mare cuprinde: Dealurile Maramureșului, Defileul Tisei, lunca Tisei și culoarul râului Tisa.

Altitudinea minimă a localității este de aproximativ 291 m în localitatea Tisa, iar altitudinea maximă este de 891 m în Vârful Măgura.

Zone protejate

Pe teritoriul administrativ al localității Bocicoiu Mare se află 449,24 ha, care fac parte din Parcul Natural Munții Maramureșului și Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară, ceea ce reprezintă 22% din suprafața teritoriului administrativ.

Parcul Natural Munții Maramureșului, categoria V-a IUCN, 141,24 ha (5,88%) din teritoriul administrativ al localității Bocicoiu Mare este inclus în parc. Zona inclusă în parc este Defileul Tisei (Nacladovati). Cele 141,24 ha din parc se suprapun peste suprafața Sitului Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară are o suprafață de 449,24 ha (22%) din teritoriul administrativ al localității Bocicoiu Mare și se suprapune și peste suprafața din parc. Dacă scădem suprafața inclusă în parc, rezultă o suprafață de 308 ha care se află în sit.

Площа населеного пункту

Площа адміністративної одиниці селища Великий Бичків становить 2.402 га, з яких 2.001 га незабудованої частини і 401 га забудованої частини.

За категорією землекористування: 1.780 га – сільськогосподарські угіддя (580 га оранці, 417 га пасовищ, 775 га сінокосів і 8 га садівництва), 373 га лісу, 3 га вод і ставків, 123 га доріг, 73 га забудов і дворів і 50 га непродуктивної землі¹.

Населення

Згідно перепису населення 2011 року у селищі налічувалося 3818 мешканців (1926 жінок і 1892 чоловіки), з яких: 1975 (51,73%) українців, 1445 (37,85%) румунів, 246 (6,44%) угорців, 10 (0,29%) русинів, а для 142 (3,69%) мешканців дані відсутні¹⁶.

З точки зору конфесій: 2858 (74,86%) православних, 309 (8,09%) греко-католиків, 277 (7,25%) римо-католиків, 14 (0,37%) реформатів, 143 (3,75%) свідки Єгови, 15 (0,39%) адвентистів сьомого дня, 35 (0,92%) п'ятидесятників, 6 (0,16%) християн за Євангелією і для 161 (4,22%) мешканців дані відсутні¹⁶.

Рельєф

Рельєф селища Великий Бичків утворений з Марамороських пагорбів, ущелини Тиси, луку Тиси і коридора річки Тиси.

Мінімальна висота населеного пункту - 291 м у селі Тиса, а максимальна 891 м – вершина Магура.

Природо-охоронні території

На адміністративній території населеного пункту Великий Бичків 449,24 га належать Природному парку Гір Марамурешу і Ландшафту Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса, що становить 22% від площі адміністративної території.

Природний парк Гір Марамурешу, V-а категорія IUCN, 141,24 га (5,88%) з адміністративної території населеного пункту Великий Бичків включені у парк. Територія яка включена у парк: ущелина Тиси (Накладовати). 141,24 га парку накладаються на площу ландшафту Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса.

Ландшафт Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса – його площа 449,24 га (22%) з адміністративної території населеного пункту Великий Бичків і частина співпадає з площею парку. Якщо відняти територію, яка належить парку, то різниця 308 га міститься у ландшафті.

Гідрографія

Апел кургăтоаре де пе териториу локалітăї, апарїн де базину гидрологич ал рăулу Тиса.

Пе териториу комуней Бочикоу Маре, курге Рăул Тиса ѝ аfluенції: Пăрăл Мăгура, Пăрăл Поток, Пăрăл Тепліта.

Пе рара локалітăї Тиса се афлă, лакул Тепліта ѝ алте 3 лацри. Тоате лацриле сунт де origine антропоісă, резултате прин експлоатареа пїетрішулу. Супрафаца лацрїлу есте де 12 ха.

Vegetația și flora

Vegetația де пе рара териториулу адмїнїстратїв ал локалітăї есте специфїсă етажулу колїнар.

Пăдурїле де пе рара локалітăї сунт формате дїн фаг (*Fagus sylvatica*), карпен (*Carpinus betulus*), горун (*Quercus petraea*) ѝ молїд (*Picea abies*).

Subarboretul есте формат дїн алун (*Corylus avellana*), пăдуцел (*Crataegus monogyna*), мăеș (*Rosa* sp.) etc.

Flora есте специфїсă зонелу де deal, аїсї фїїнд їнтăлнїте următoarele specii: brăndușă (*Crocus heuffelianus*), spânz (*Helleborus purpurascens*), popălnїс іepuresc (*Hepatica nobilis*), мăсеауа ciutei (*Erythronium dens-canis*), floarea paștelui (*Anemone nemorosa*), ciuboșica cucului (*Primula acaulis*), Măna Maicii Domnului (*Dactylorhiza maculata*), podbal (*Tussilago farfara*), bănușей (*Bellis perennis*), păpădie (*Taraxacum officinale*), mierea ursului (*Pulmonaria officinalis*), ferigă де câmp (*Pteridium aquilinum*), trifoi alb (*Trifolium repens*), trifoi roșu (*Trifolium pratense*), ghizdei (*Lotus corniculatus*), lumănrїсă пăмăнтулу (*Gentiana asclepiadea*), coada șoricelului (*Achillea millefolium*), sunătoare (*Hypericum perforatum*), traїsta ciobanului (*Capsella bursa-pastoris*), pătlagїnă (*Plantago lanceolata*, *Pl. media*), tremurătoarea (*Briza media*) etc.

Пе малу рăулу Тиса сунт зăвоаїе бїне dezvoltate unde vegetația есте formată дїн: răchїтă (*Salix fragilis*), răchїтă roșie (*Salix purpurea*), plop negru (*Populus nigra*), anїн negru (*Alnus glutinosa*) ѝ plante agățătoare: hamei (*Humulus lupulus*), curpen (*Clematis vitalba*) ѝ viță де пăдуре (*Vitis sylvestris*). Stratul ierbos есте format дїн: crețușcă (*Filipendula ulmaria*), lumănrїсă (*Verbascum blattaria*), urzїcă (*Urtica dioica*), nap porces (*Helianthus tuberosus*), iulișcă (*Reynoutria japonica*), etc.

Їн zona bălților се афлă stuf (*Phragmites communis*), papură (*Typha latifolia*), broscăriță (*Potamogeton natans*) etc.

Їн defileul Tisei їн zona inclusă їн Parcul Natural Munții Maramureșului се афлă пăдурїе бăтрăне сї порțiuni cvasivirgine, де фаг (*Fagus sylvatica*) їн amestec сї: молїд (*Picea abies*), brad (*Abies alba*), carpen (*Carpinus betulus*), горун (*Quercus petraea*), mesteacăn (*Betula pendula*), cireș sălbatic (*Prunus avium*), paltїн де мунте (*Acer pseudoplatanus*), frasin (*Fraxinus excelsior*).

Гїдрографїя

Рїчки, якї проходять по територїї населеного пункту, належать гїдрологїчному басейну рїчки Тисе.

На територїї селища Великий Бїчкїв протїкає рїчка Тиса та її прїтокї: струмок Магура, струмок Потїк, струмок Тепліца.

На територїї села Тиса розташоване озеро Тепліца ї ще три озера. Всї озера антропологїчного походження ї утворїлися внаслідок видобутку гравїю.

Рослини і фауна

Рослїннїсть на адмїнїстратївнїй територїї населеного пункту є специфїсна пагорбам.

Лїсї населеного пункту утворенї з бука (*Fagus sylvatica*), граба звичайного (*Carpinus betulus*), дуба скельного (*Quercus petraea*) ѝ смереки (*Picea abies*).

Чагарнїкї складаються їз лїщинї звичайної (*Corylus avellana*), глоду одноматочкового (*Crataegus monogyna*), трояндї (*Rosa* sp.) тощо.

Флора теж специфїсна пагорбам. Тут зустрїчаються наступнї види: шафран Гейфеля (*Crocus heuffelianus*), чемернїк червонуватїй (*Helleborus purpurascens*), печїночниця звичайна (*Hepatica nobilis*), ерїтронїй собачїй зуб (*Erythronium dens-canis*), конопелька гайова (*Anemone nemorosa*), первоцвіт звичайнїй (*Primula acaulis*), прошибеня (*Dactylorhiza maculata*), пїдбїл звичайнїй (*Tussilago farfara*), стокротки багаторїснї (*Bellis perennis*), кульбаба лїкарська (*Taraxacum officinale*), медунка лїкарська (*Pulmonaria officinalis*), орляк звичайнїй (*Pteridium aquilinum*), конюшина повзуча (*Trifolium repens*), конюшина лучна (*Trifolium pratense*), лядвенець рогатїй (*Lotus corniculatus*), тїрлїч-свїчурнїк (*Gentiana asclepiadea*), деревїй звичайнїй (*Achillea millefolium*), звїробїй звичайнїй (*Hypericum perforatum*), грїцикї звичайнїй (*Capsella bursa-pastoris*), подорожник ланцетолїстїй (*Plantago lanceolata*, *Pl. media*), трясунка середня (*Briza media*) тощо.

На березї рїчки Тиса сїльно розвїнутї залївнї луки з наступною рослїннїстю: верба ламка (*Salix fragilis*), верба червона (*Salix purpurea*), тополя чорна (*Populus nigra*), вїльха сїра (*Alnus glutinosa*) ї в'юнкї рослини: хмїль звичайнїй (*Humulus lupulus*), ломїнїс (*Clematis vitalba*), лїсовїй виноград (*Vitis sylvestris*). Трав'яннїй покрїв утворенїй з рослїн: гадючнїк в'язолїстїй (*Filipendula ulmaria*), коров'як звичайнїй (*Verbascum blattaria*), кропива (*Urtica dioica*), топїнамбур або земляна груша (*Helianthus tuberosus*), сахалїнська гречка (*Reynoutria japonica*) тощо.

Навколо ставкїв знаходїться очерет звичайнїй (*Phragmites communis*), рогїз широколїстїй (*Typha latifolia*), рдеснїк плавучїй (*Potamogeton natans*) тощо. В ущелїнї Тисе, на територїї яка занесена до Натурального парку гїр Марамурешу, розмїшенї пралїсї з недоторканїми частїнами бука (*Fagus sylvatica*), змїшанїх їз смерекою (*Picea abies*), бїлою ялицею (*Abies alba*), грабом звичайнїм (*Carpinus betulus*), дубом (*Quercus petraea*), березою (*Betula pendula*), черешнею (*Prunus avium*), явором (*Acer pseudoplatanus*), ясенем (*Fraxinus excelsior*).

Arbuștii prezenți sunt: tulichină (*Daphne mezereum*), alun (*Corylus avellana*), păducel (*Crataegus monogyna*). Flora în aceste păduri este formată din: breabăn (*Cardamine glanduligera*), limba cerbului (*Asplenium scolopendrium*), ruginiță (*Asplenium ruta-muraria*), feriguță (*Polypodium vulgare*), șarpe (*Polystichum lonchitis*), lopățiță (*Lunaria rediviva*), strașnic (*Asplenium trichomanes ssp. trichomanes*), iederă (*Hedera helix*) brândușă (*Crocus heuffelianus*), spânz (*Helleborus purpurascens*), popâlnic iepuresc (*Hepatica nobilis*), măseaua ciutei (*Erythronium dens-canis*), floarea paștelui (*Anemone nemorosa*), ghiocci (*Galanthus nivalis*), ciuboțica cucului (*Primula acaulis*), viorea (*Scilla bifolia*), brustur negru (*Symphytum cordatum*), mutulică (*Scopolia carniolica*) etc

Fauna

Mamiferele prezente pe teritoriul administrativ a localității sunt: ariciul răsăritean (*Erinaceus concolor*), cârțița (*Talpa europaea*), iepurele de câmp (*Lepus europaeus*), veverița (*Sciurus vulgaris*), bursuc (*Meles meles*), mistrețul (*Sus scrofa*), cerbul (*Cervus elaphus*), căprioara (*Capreolus capreolus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), jderul de piatră (*Martes foina*), pisica sălbatică (*Felis silvestris*), nevăstuica (*Mustela nivalis*) și hermina (*Mustela erminea*). Pe lângă aceste specii în zona râului Tisa întâlnim: castorul (*Castor fiber*) și vidra (*Lutra lutra*).

Păsările sunt reprezentate în zonă prin: barză albă (*Ciconia ciconia*), uliu porumbar (*Accipiter gentilis*), șorecar (*Buteo buteo*), fazan (*Phasianus colchicus*), ghionoaie verde (*Picus viridis*), ciocânitore pestriță mare (*Dendrocopos major*), cuc (*Cuculus canorus*), rândunică (*Hirundo rustica*), grangur (*Oriolus oriolus*), gaiță (*Garrulus glandarius*), cioară de semănătură (*Corvus frugilegus*), cioară grivă (*Corvus corone*), corb (*Corvus cornix*), coțofană (*Pica pica*), pițigoi mare (*Parus major*), mierlă (*Turdus merula*), vrabie de casă (*Passer domesticus*), vrabie de câmp (*Passer montanus*), cintează (*Fringilla coelebs*), prigorie (*Merops apiaster*). Pe lângă aceste specii în zona râului Tisa și a lacului Teplița întâlnim: rață mare (*Anas platyrhynchos*), corcodel mic (*Tachybaptus ruficollis*), lișiță (*Fulica atra*), găinușă de baltă (*Gallinula chloropus*), prundăraș gulerat mic (*Charadrius dubius*) etc.

Amfibienii și reptele prezente în zonă sunt: salamandra (*Salamandra salamandra*), buhaiul de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*), șopârla de câmp (*Lacerta agilis*), șarpele orb (*Anguis fragilis*) și șarpele de casă (*Natrix natrix*).

Speciile de pești prezente în râul Tisa sunt: loștriță (*Hucho hucho*), clean (*Leuciscus cephalus*), clean dungat (*Leuciscus souffia agassizi*), plătică (*Abramis brama*), morunaș (*Vimba vimba*), boiștean (*Phoxinus phoxinus*), mreană (*Barbus barbus*), scoabar (*Chondrostoma nasus*), mihalț (*Lota lota*) etc.

3 чагарників відмічають: вовче лико (*Daphne mezereum*), ліщина звичайна (*Corylus avellana*), глід одноматочковий (*Crataegus monogyna*). Флора цих лісів складається з: зубниці бульбистої (*Cardamine glanduligera*), папороті (*Asplenium scolopendrium*), аспленія мурового (*Asplenium ruta-muraria*), багатоніжки звичайної (*Polypodium vulgare*), багаторядника списоподібного (*Polystichum lonchitis*), місячниці оживаючої (*Lunaria rediviva*), аспленія волосподібного (*Asplenium trichomanes ssp. trichomanes*), площа звичайної (*Hedera helix*), шафрана Гейфеля (*Crocus heuffelianus*), чемерника червонуватого (*Helleborus purpurascens*), печіночниці звичайної (*Hepatica nobilis*), еритронія собачого зуба (*Erythronium dens-canis*), анемони дібровної (*Anemone nemorosa*), підсніжника білосніжного (*Galanthus nivalis*), первоцвіту безстеблого (*Primula acaulis*), проліска (*Scilla bifolia*), живокости серцевидної (*Symphytum cordatum*), скополії карніолійської (*Scopolia carniolica*) тощо.

Фауна

На адміністративній території населеного пункту присутні наступні савці: їжак білочеревий (*Erinaceus concolor*), кріт звичайний (*Talpa europaea*), заєць сірий (*Lepus europaeus*), білка сибірська (*Sciurus vulgaris*), бурсук європейський (*Meles meles*), кабан (*Sus scrofa*), олень (*Cervus elaphus*), козуля (*Capreolus capreolus*), лисиця (*Vulpes vulpes*), куниця кам'яна (*Martes foina*), дикий кіт (*Felis silvestris*), лисиця (*Mustela nivalis*) і горностай (*Mustela erminea*). Окрім даних видів біля ріки Тиси зустрічаємо: бобрів (*Castor fiber*) і видру (*Lutra lutra*).

На даній території присутні наступні птахи: лелека білий (*Ciconia ciconia*), яструб великий (*Accipiter gentilis*), канюк звичайний (*Buteo buteo*), фазан звичайний (*Phasianus colchicus*), жовна зелена (*Picus viridis*), дятел звичайний (*Dendrocopos major*), зозуля (*Cuculus canorus*), ластівка (*Hirundo rustica*), вивільга звичайний (*Oriolus oriolus*), сойка (*Garrulus glandarius*), грак (*Corvus frugilegus*), ворона сіра (*Corvus corone*), ворона чорна (*Corvus cornix*), сорока (*Pica pica*), синиця велика (*Parus major*), дрізд чорний (*Turdus merula*), горобець хатній (*Passer domesticus*), горобець польовий (*Passer montanus*), зяблик (*Fringilla coelebs*), бджолоїдка звичайна (*Merops apiaster*). Окрім цих видів біля ріки Тиси і озера Теплиця зустрічаємо: крижень (*Anas platyrhynchos*), пірникозу малу (*Tachybaptus ruficollis*), лиску (*Fulica atra*), водяну курочку (*Gallinula chloropus*), пісочник малий (*Charadrius dubius*) тощо.

На даній території водяться наступні амфібії та земноводні: саламандра плямиста (*Salamandra salamandra*), кумка жовточерева (*Bombina variegata*), ящірка прудка (*Lacerta agilis*), веретільниця ламка (*Anguis fragilis*) і вуж звичайний (*Natrix natrix*).

У річці Тиса водяться наступні види риб: головатиця або лосось дунайський (*Hucho hucho*), головень (*Leuciscus cephalus*), ялець-андруга (*Leuciscus souffia agassizi*), лящ (*Abramis brama*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), мересниця річкова (*Phoxinus phoxinus*), марена (*Barbus barbus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), миньок (*Lota lota*) тощо.

Nagybocskó község

Nagybocskó községe Románia északi részén fekszik, a Máramarosi Medencében, Máramaros megyében a Tisza folyó bal partján.

A község szomszédjai: keleten Felsőróna, délen Alsóróna, Máramarossziget megyei jogú város nyugaton, valamint északon Ukrajna.

A községet 1950-ben hozták létre az 5/1950 sz. törvénnyel, és négy faluból tevődik össze: Nagybocskó mint központ, Tiszalonka, Karácsfalu és Tiszaveresmart.

A 345/2015-ös határozattal megszületik a község címere.

A település területe:

Nagybocskó adminisztratív területe összesen 2402 ha melyből 2001 ha külterület és 401 ha belterület.

Felhasználásuk szerint: 1.780 ha mezőgazdasági terület (580 ha szántó, 417 ha legelő, 775 ha kaszáló és 8 ha gyümölcsös), 373 ha erdő, 3 ha vizek és tavak, 123 ha utak, 73 ha udvarok és építmények és 50 ha nem hasznos föld¹.

Lakossága

A 2011-es népszámláláson a község lakosságának száma 3818 volt (1926 nő és 1892 férfi) melyből: 1975 (51,73%) ukrán, 1445 (37,85%) román, 246 (6,44%) magyar, 10 (0,29%) ruszin, továbbá 142 (3,69%) lakosról nincs információ¹⁶.

Felekezeti megoszlás szerint: 2858 (74,86%) ortodox, 309 (8,09%) görögkatolikus, 277 (7,25%) római katolikus, 14 (0,37%) református, 143 (3,75%) Jehova tanúja, 15 (0,39%) hetednapi adventista, 35 (0,92%) pünkösdista, 6 (0,16%) evangélium utáni keresztény és 161 (4,22%) lakosról nincs információ¹⁶.

Domborzata

Nagybocskó domborzata magába foglalja a: Máramarosi Dombokat, a Tisza szorost, a Tisza lankáját és a Tisza útvonalát.

Legalacsonyabb pontja Tiszaveresmarton van és 291 m, legmagasabb pontja pedig a Magura csúcson és 891 m.

Védett területek

Nagybocskó adminisztratív területén van 449,24 ha terület, mely a Máramaros Hegység Természeti Park része, és a Situl Natura 2000 RO SCI0251 Felső Tisza, mely 22%-át teszi ki az adminisztratív területnek.

Bocicioiu Mare village

The village of Bocicioiu Mare is located in the northern part of Romania, in the Maramureş Depression, Maramureş County, on the left side of the Tisza River.

The village had as its neighbors: Rona de Sus village to the east, Rona de Jos village to the south, Sighetu Marmătiei to the east and Ukraine to the north.

The village was established in 1950 by Law 5/1950 and consists of four villages: Bocicioiu Mare – residence village, Lunca la Tisa, Crăciuneşti and Tisa.

The surface of the village

The surface of the administrative territory of Bocicioiu Mare is of 2,402 ha, out of which 2,000 hectares outside the built-up areas and 401 hectares within the built-up areas.

Regarding the use category, the land is: 1.780 ha of agricultural land (580 ha of arable land, 417 ha of pastures, 775 ha of meadows and 8 ha of orchards), 373 ha of forests, 3 ha of water and ponds, 123 ha of roads, 73 ha of yard construction and 50 ha unproductive land¹.

Population

At the 2011 census the population of the village had 3818 inhabitants (1926 women and 1892 men) of which: 1975 (51.73%) Ukrainians, 1445 (37.85%) Romanians, 246 (6.44%) Hungarians, 10 (0.29%) Ruthenians, and for about 142 (3.69%) inhabitants the information if not available¹⁶.

There are 2858 (74.86%) Orthodox, 309 (8.09%) Greek Catholics, 277 (7.25%) Roman Catholic, 14 (0.37%) Reformed, 143.3 , 75%) Jehovah's Witnesses, 15 (0.39%) Seventh-day Adventists, 35 (0.92%) Pentecostals, 6 (0.16%) Christians after the Gospel and for 161 (4.22%) the information is not available¹⁶.

The relief

The relief of the Bocicioiu Mare village includes: Maramureş Hills, Tisei Gorge, Tisa meadow and the Tisza River valley.

The minimum altitude of the settlement is about 291 m in the Tisa village, and the maximum altitude is 891 m in the Măgura Peak.

Protected areas

On the administrative territory of Bocicioiu Mare there are 449.24 ha, which are part of Maramureş Mountains Natural Park and Natura 2000 RO SCI0251 Upper Tisa, which represents 22% of the administrative area.

A Máramaros Hegység Természeti Park: V-ös IUCN kategória, 141,24 ha (5,88%) Nagybocksó adminisztratív területéből a park részét képezi. A parkhoz tartozó részek: a Tisza szoros (Naclodovati). 141,24 ha a parkból rátevődik a Situlului Natura 2000 RO SCI0251 Felső Tisza részére.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Felső Tisza 449,24 ha (22%) teszi ki Nagybocksó adminisztratív területének és rátevődik a park egyik részére is. Ha levonjuk a parkra eső terület részét, akkor 308 ha marad a védett területtől.

Hidrográfiaja

A település folyami vizei a Tisza folyó hidrológiai medencéjéhez tartoznak.

Nagybocksó területén folyik a Tiszafolyó és mellékágai: Magura patak, Potok patak és Teplice pataka.

Tiszaveresmart területén található a Teplice tó és három más tó. Mindenik tó antropikus eredetű, melyek kavicskitermelés útján keletkeztek.

Növényzet és növényvilág

Nagybocksó helység közigazgatásához tartozó területeken a domvidéki szintre jellemző növényzet található.

A környéki erdőket közönséges bükk (*Fagus sylvatica*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*) és lucfenyő (*Picea abies*) alkotja.

A cserjés európai/közönséges mogyoróból (*Corylus avellana*), egybibés galagonyából (*Crataegus monogyna*) és csipkebogyóból (*Rosa sp.*) áll.

Növényvilága a dombos területekre jellemző. A következő fajok találhatóak meg itt: kárpáti sáfrány (*Crocus heuffelianus*), pirosló hunyor (*Helleborus purpurascens*), nemes májvirág (*Hepatica nobilis*), kakasmandikó (*Erythronium dens-canis*), berki szellőrózsa (*Anemona nemorosa*), szártalan kankalin (*Primula acaulis*), foltos ujjaskosbor (*Dactylorhiza maculata*), martilapu (*Tussilago farfara*), százszorszép (*Bellis perennis*), gyermekláncfű (*Taraxacum officinale*), orvosi tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*), saspáfrány (*Pteridium aquilinum*), fehér here (*Trifolium repens*), réti here (*Trifolium pratense*), szarvaskerep (*Lotus corniculatus*), fecsketárnics (*Gentiana asclepiadea*), közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), közönséges orbáncfű (*Hypericum perforatum*), pásztortáska (*Capsella bursa pastoris*), lándzsás útifű (*Plantago lanceolata*, *Pl. media*), közepes rezgőfű (*Briza media*).

A Tisza partján gazdag élővilággal rendelkező ligetek vannak, ahol a növényzetet a törékeny fűz (*Salix fragilis*), csigolyafűz (*Salix purpurea*), fekete nyár (*populus nigra*), mézgas éger (*Alnus glutinosa*), valamint kapaszkodó növények: közönséges komló (*Humulus lupulus*), erdei iszalag (*Clematis vitalba*) és ligeti szőlő (*Vitis sylvestris*) alkotják.

The Maramureş Mountains Natural Park, 5th IUCN category, 141,24 ha (5,88%) of the administrative territory of Bocicioiu Mare is included in the park. The area included in the park is the Tisa's cough (Naclodovati). The 141.24 ha of the park overlaps the surface of the Natura 2000 site RO SCI0251 Upper Tisa.

The Natura 2000 Site RO SCI0251 The Upper Tisa has an area of 449.24 ha (22%) of the administrative territory of Bocicioiu Mare and overlaps the area of the park. If we subtract the area included in the park, it results in an area of 308 ha that is in the site.

Hydrography

The flowing waters from the territory of the village belong to the Tisa river hydrological basin.

On the territory of Bocicioiu Mare flows the Tisa River and the tributaries: Măgura Pârăul, Potok Creek, Teplita Pârăul.

In Tisa village's area there are the Teplita lake and other 3 lakes. All lakes are of anthropogenic origin, resulting from the gravel exploitation.

Vegetation and flora

The vegetation on the administrative territory of the village is specific to the hillside.

The forests of the village consist of beech (*Fagus sylvatica*), hornbeam (*Carpinus betulus*), oak (*Quercus petraea*) and spruce (*Picea abies*).

The coppice consists of hazelnut (*Corylus avellana*), hawthorn (*Crataegus monogyna*), rose (*Rosa sp.*), etc.

The flora is specific to hill areas, with the following species: *Crocus heuffelianus*, *Helleborus purpurascens*, *Hepatica nobilis*, *Erythronium dens-canis*, *Anemone nemorosa*, *Primula acaulis*, *Dactylorhiza maculata*, *Tussilago farfara*, *Bellis perennis*, *Taraxacum officinale*, *Pulmonaria officinalis*, *Pteridium aquilinum*, White clover (*Trifolium reptiles*), *Trifolium pratense*, *Lotus corniculatus*, *Gentiana asclepiadea*, *Achillea millefolium*, St. John's wort (*Hypericum perforatum*), *Capella bursa-pastoris*, *Plantago lanceolata*, *Pl. Media*, tremble (*Briza media*), etc.

On the bank of the Tisza river there are well-developed forests where the vegetation is composed of: *Salix fragilis*, *Salix purpurea*, *Populus nigra*, *Alnus glutinosa* and *Humulus lupulus*, *Clematis vitalba*, forest vines (*Vitis sylvestris*).

A lágyszárú növények szintjének képviselői a réti legyezőfű (*Filipendula ulmaria*), molyúzó ökörfarkkóró (*Verbascum blattaria*), nagy csalán (*Urtica dioica*), csicsóka (*Helianthus tuberosus*), ártéri japánkeserűfű (*Reynoutria japonica*), stb.

A mocsaras területeken megtalálható a közönséges nád (*Phragmites communis*), széleslevelű gyékény (*Typha latifolia*), bodros békaszőlő (*Potamogeton natans*), stb.

Ahol a Tisza áthalad a Máramarosi Hegység Nemzeti Parkjának területén, öreg bükkerdők (*Fagus sylvatica*) találhatóak, majdnem sértetlen állapotban, néhol keveredve lucfenyővel (*Picea abies*), közönséges jegenyefenyővel (*Abies alba*), közönséges gyertyánnal (*Carpinus betulus*), kocsánytalan tölgygel (*Quercus petraea*), közönséges nyírral (*Betula pendula*), vadcsereznyével (*Prunus avium*), hegyi juharral (*Acer pseudoplatanus*) és magas körissel (*Fraxinus excelsior*). A cserjék közül megemlíthetők a farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), a közönséges mogyoró (*Corylus avellana*), az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*). Ezen erdők növényvilágát az ikrás fogasír (*Cardamine glanduligera*), gimpáfrány (*Asplenium scolopendrium*), kövi fodorka (*Asplenium ruta-muraria*), közönséges édesgyökerű páfrány (*Polypodium vulgare*), dárdás vesepáfrány (*Polystichum lonchitis*), erdei holdviola (*Lunaria rediviva*), aranyos fodorka (*Asplenium trichomanes ssp. trichomanes*), közönséges borostyán (*Hedera helix*), kárpáti sáfrány (*Crocus heuffelianus*), pirosló hunyor (*Helleborus purpurascens*), nemes májvirág (*Hepatica nobilis*), kakasmandikó (*Erythronium dens-canis*), berki szellőrózsa (*Anemona nemorosa*), kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), szártalan kankalin (*Primula acaulis*), tavaszi csillagvirág (*Scilla bifolia*), szívlevelű nadálytő (*Syphytum cordatum*) és csüngő belénd (*Scopolia carniolica*) alkotják.

Állatvilág

A helység közigazgatási területén előforduló emlősök közül megemlíthetők: keleti sün (*Erinaceus concolor*), közönséges vakond (*Talpa europaea*), mezei nyúl (*Lepus europaeus*), európa/közönséges mókus (*Sciurus vulgaris*), borz (*Meles meles*), vaddisznó (*Sus scrofa*), gímszarvas (*Cervus elaphus*), európai őz (*Capreolus capreolus*), vörös róka (*Vulpes vulpes*), nyest (*Martes foina*), vadmacska (*Felis sylvestris*), menyét (*Mustela nivalis*), hermelin (*Mustela erminea*). A Tisza környékén még fellelhető az eurázsiai hód (*Castor fiber*) és a vidra (*Lutra lutra*).

A környék madárvilágát képviselik a fehér gólya (*Ciconia ciconia*), héja (*Accipiter gentilis*), egerészölyv (*Buteo buteo*), fácán (*Phasianus colchicus*), zöld küllő (*Picus viridis*), nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*), kakukk (*Cuculus canorus*), füstí fecske (*Hirundo rustica*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), szajkó (*Garrulus glandarius*),

The grassy layer consists of: *Filipendula ulmaria*, *Verbascum blattaria*, nettle (*Urtica dioica*), *Helianthus tuberosus*, *Reynoutria japonica* etc.

In the ponds area there is reed (*Phragmites communis*), rush (*Typha latifolia*), broom (*Potamogeton natans*) etc.

In the Tisza Gorge, in the area included in the Maramures Mountains Natural Park, there are old forests with quasi-virgin beech (*Fagus sylvatica*) mixed with: spruce (*Picea abies*), fir (*Abies alba*), hornbeam (*Carpinus betulus*), petraea, birch (*Betula pendula*), wild cherry (*Prunus avium*), mountain maple (*Acer pseudoplatanus*), ash (*Fraxinus excelsior*). The shrubs existing here are: *Daphne mezereum*, hazelnut (*Corylus avellana*), hawthorn (*Crataegus monogyna*). The flora in these forests consists of: *Cardamom glanduligera*, *Asplenium scolopendrium*, *Asplenium ruta-muraria*, *Polypodium vulgare*, Snake (*Polystichum lonchitis*), Shrimp (*Lunaria rediviva*), *Asplenium Trichomanes ssp. trichomanes*, *Hedera helix*, *Crocus heuffelianus*, *Helleborus purpurascens*, *Hepatica nobilis*, *Erythronium dens-canis*, *Anemone nemorosa*, *Galanthus nivalis*, cuckoo (*Primula acaulis*), *Scilla bifolia*, black berry (*Symphytum cordatum*), moth (*Scopolia carniolica*) etc.

Fauna

The mammals present on the administrative territory of the village are: Eastern Hedgehog (*Erinaceus concolor*), Common Mole (*Talpa europaea*), Brown Hare (*Lepus europaeus*), Red Squirrel (*Sciurus vulgaris*), Badger (*Meles meles*), Wild Boar (*Sus scrofa*), Red Deer (*Cervus elaphus*), Roe Deer (*Capreolus capreolus*), Red Fox (*Vulpes vulpes*), Beech Marten (*Martes foina*), Wildcat (*Felis silvestris*), Weasel (*Mustela nivalis*) and Stoat (*Mustela erminea*). Besides these species in the Tisza river we encounter: Eurasian Beaver (*Castor fiber*) and Otter (*Lutra lutra*).

Birds are represented in the area by: White Stork (*Ciconia ciconia*), Goshawk (*Accipiter gentilis*), Common Buzzard (*Buteo buteo*), Pheasant (*Phasianus colchicus*), Green Woodpecker (*Picus viridis*), Great Spotted Woodpecker (*Dendrocopos major*), Cuckoo (*Cuculus canorus*), Swallow (*Hirundo rustica*), Golden Oriole (*Oriolus oriolus*), Jay (*Garrulus glandarius*),

vetési varjú (*Corvus frugilegus*), kormos varjú (*Corvus corone*), dolmányos varjú (*Corvus cornix*), szarka (*Pica pica*), széncinege (*Parus major*), fekete rigó (*Turdus merula*), házi veréb (*Passer domesticus*), mezei veréb (*Passer montanus*), erdei pinty (*Fringilla coelebs*), gyurgyalag (*Merops apiaster*). Az említett fajok mellett, a Tisza és a Teplicei tó mellett még előfordul a tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), szárcsa (*Fulica atra*), vízyitók (*Gallinula chloropus*), kis lile (*Charadrius dubius*) is.

Az itt élő kétélűek és hüllők: foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*), sárgahasú unka (*Bombina variegata*), fűrge gyík (*Lacerta agilis*), lábatlan gyík (*Anguis fragilis*) és vízisikló (*Natrix natrix*).

A Tiszában előforduló halfajok: dunai galóca (*Hucho hucho*), fejes domolykó (*Leuciscus cephalus*), vaskos csabak (*Leuciscus souffia agassizi*), dévérkeszeg (*Abramis brama*), szilvaorrú keszeg (*Vimba vimba*), fűrge cselle (*Phoxinus phoxinus*), márna (*Barbus barbus*), paduc (*Chondrostoma nasus*), menyhal (*Lota lota*) stb.

Rook (*Corvus frugilegus*), Raven (*Corvus corone*), Hooden Crow (*Corvus cornix*), Magpie (*Pica pica*), Blackbird (*Turdus merula*), Great Tit (*Parus major*), House Sparrow (*Passer domesticus*), Tree Sparrow (*Passer montanus*), Chaffinch (*Fringilla coelebs*), European Bee-eater (*Merops apiaster*). In addition to these species in the Tisza River and Lake Teplitza we encounter: Mallard (*Anas platyrhynchos*), Little Grebe (*Tachybaptus ruficollis*), Coot (*Fulica atra*), Moorhen (*Gallinula chloropus*), Little Ringed Plover (*Charadrius dubius*) etc. .

Amphibians and reptiles present in the area are *Salamandra salamandra*, *Bombina variegata*, *Lacerta agilis*, *Anguis fragilis*, and *Natrix natrix*.

The species of fish present in the Tisa River are: *Hucho hucho*, *Leuciscus cephalus*, *Leuciscus souffia agassizi*, *Abramis brama*, *Vimba vimba*, *Phoxinus phoxinus*, *Barbus barbus*, cobbler (*Chondrostoma nasus*), lobster (*Lota lota*) etc.

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Romi	Ucraineni	Ruteni	Informatie nedisponibilă
Рік	Всього	Румуни	Угорці	Німці	Євреї	Роми	Українці	Русини	Дані відсутні
Év	összesen	Román	Magyar	Német	Zsidó	Róma	Ukrán	Rutén	Ismeretlen információ
Year	Total	Romanians	Hungarians	Germans	Jews	Gypsies	Ukrainians	Ruthenians	Unknown
1956 n	3619	586	507	-	18	-	2505	-	3
1966 a	4035	962	500	-	2	-	2569	-	2
1966 n	4035	971	493	1	2	-	2566	-	2
1977 n	4385	1090	465	-	2	-	2826	-	2
1992 a	4681	1456	338	1	-	22	2864	-	-
1992 n	4681	1349	385	3	-	22	2922	-	-
2002 a	4468	1465	366	2	-	-	2630	-	5
2002 n	4468	1447	371	5	-	1	2639	-	5
2011	3818	1445	246	-	-	-	1975	10	142

a - recensământul după limba maternă

n - recensământul după naționalitate

Populația comunei Bocicoiu Mare în perioada 1956-2011, după etnie
 Населення селища Великий Бичків у період 1956-2011 рр., за національністю
 Nagybecskő község lakossága, nemzetiségi megoszlás szerint 1956 – 2011 között
 The population of Bocicoiu Mare village in 1956-2011, by ethnicity

Pik Year	Anul Év
	Total Összesen
	Ortodoxă Ortodox
	Greco-catolică Görögkatolikus
	Romano-catolică Római katolikus
	Reformată Református
	Evanghelică Evangélikus
	Unitariană Unitáriánus
	Baptistă Baptista
	Penticostală Pünkösdista
	Creștină după Evanghelia Evangelium utáni keresztény
	Adventistă de ziua a șaptea Hetednapis adventista
	Martorii lui Iehova Jehova tanúja
	Informație nedisponibilă Ismeretlen információ
1992	4681
2002	4468
2011	3818
	3889
	126
	396
	14
	2
	3
	-
	3
	-
	13
	-
	235
	3430
	368
	378
	14
	-
	-
	6
	25
	-
	21
	-
	161
	2858
	309
	277
	14
	-
	-
	6
	35
	6
	15
	143
	226
	161

Populația comunei Bocșoiu Mare în perioada 1992-2011, după religie
 Населення селища Великий Бичків у період 1992-2011 рр. за віросповіданням
 Nagyoskó község lakosságának felekezeti megoszlása szerint 1992 – 2011 között
 The population of the Bocșoiu Mare during 1992-2011, by religion

Satul Bocicoiu Mare

Localizare geografică

Satul Bocicoiu Mare este așezat pe partea stângă a râului Tisa.

Denumirea localității în maghiară este Nagybocksó, iar în ucraineană Великий Бичків.

Scurt istoric al localității

Istoria localității Bocicoiu Mare este comună până în anul 1919 cu a localității Velykyi Bychkiv (fiind aceeași localitate) din Ucraina, aflată pe cealaltă parte a râului Tisa. Din anul 1919 localitatea Velykyi Bychkiv a aparținut: 1919 - 1939 de Cehoslovacia; octombrie 1938 - martie 1939 de Rutenia Subcarpatică; 1939-1944 de Ungaria; 1944 - 1991 de U.R.S.S., și din anul 1991 de Ucraina.

În anul 1364 este consemnată localitatea Bocicoiu Mare⁸.

În data de 11 august 1373, Balg, Drag și Ioan, fiii voivodului Sas, sunt introduși în domeniul moșiei Cuhea și dependențele sale (Borșa, Moisei, Ieud, Bocicoiel, ambele Vișeaură și Săliști) cât și în moșiile Bocicoi, Biserica Albă, Taras, și Buștina, pentru servicii și fidelitate, aduse Curții regale⁸.

În 18 iunie 1442 regele Vladislav I, donează lui Ștefan și Mihai, români din Crăciunești, dreptul de proprietate peste moșiile românești din Crăciunești, Bocicoi și Lunca⁸.

În data de 3 iunie 1448 și 10 mai 1458, la cererea lui Mihail, fiul lui Tatul și Bogdan, ambii din Ialova, Regele Matei Corvin reconfirmă drepturile primite pentru moșiile Crăciunești, Bocicoi și Lunca, de la Iancu de Hunedoara⁸.

În data de 20 decembrie 1479 la Bocicoiu Mare, potrivit unui document a fost dăruită biserica împreună cu alte construcții².

În anul 1480, Birtoc primește donație regală asupra moșiilor maramureșene: Bedeu, Taras, Bocicoi, Crăciunești, Botiza, Giulești, Șieu, Ruscova, Rona de Jos, Vișaură, Crăcești, Hărniciești, Desești, Doroslău, Nirișel⁸.

În anul 1504, nobilul Petru de Dolha protestează, contra punerii nobililor Gheorghe și Ioan Dragfy de Belthek în stăpânirea posesiunilor numite Crăciunești, Bocicoi și Lunca la Tisa¹⁴.

În anul 1508 pe domeniul Bocicoiului erau prevăzute pedepse și amenzi (căsătorii care nu se mai înțelegeau, se puteau despărți, cel vinovat plătea 1 fl.)⁸

În anul 1575 domeniul Bocicoiului cuprindea 6 sate: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău și Kőrösmező (Frasin, Iasyntia). Domeniul a fost al familiei Dragfy, apoi a ajuns pe mâna fiseului⁸.

Село Великий Бичків

Географічне положення

Село Бочкою Маре розміщене на лівому березі річки Тиси.

Українська назва населеного пункту Великий Бичків, а угорською Nagybocksó.

Коротка історія населеного пункту

Історія населеного пункту Великий Бичків спільна з історією населеного пункту Великий Бичків з України, розташованого по іншому боці Тиси. Населений пункт Великий Бичків належав: 1919 - 1939 рр. до Чехословаччини; жовтень 1938 – березень 1939 – до Підкарпатської Русі; 1944–1991 рр. – до СРСР. Починаючи з 1991 року населений пункт Великий Бичків належить Україні.

У 1364 році в документі згадується поселення Великий Бичків⁸.

11 серпня 1373 року, Балг, Драг і Іоан, сини воєвода Саса, за заслуги і відданість перед Королівським двором починають володіти маєтками села Кугя і прилеглими територіями (Борша, Мойсей, Суд, Бочкоел, Саліште і обидва села Вишави), а також маєтками Бичків, Біла Церква, Тарас і Буштино⁸.

18 червня 1442 року король Владислав I дарує Штефану і Мігаю, румунам з Кричунова, право на власність румунськими маєтками Кричунова, Бичкова та Луга⁸.

3 червня 1448 року і 10 травня 1458 року на прохання Мігая, сина Татула і Богдана, обох з Ялова, король Матей Корвін підтверджує отримані від Янка Гунедорянського права на маєтки Кричунів, Бичків і Луг⁸.

Згідно з документом у Великому Бичкові 20 грудня 1479 року була знесена церква разом із іншим прибудовами².

У 1480 році Бірток отримує королівський подарунок на марамороські маєтки: Бедевлю, Тарас, Бичків, Кричунів, Ботізу, Джулешть, Шієу, Рускову, Нижню Рону, Вишаву, Крачешть, Гарнічешть, Десешть, Дорослау, Нirișel⁸.

У 1504 році дворянин Петро Долганський протестує проти введення маєтків Кричунів, Бичків і Луг над Тисою у володіння дворян Георге і Іоана Драгфі де Белтек¹⁴.

У 1508 році на території Бичкова були передбачені покарання і штрафи (шлюби, які не могли проживати далі, мали право розлучитися, але той, хто провинився, повинен заплатити штраф 1 фл.)⁸.

У 1508 році територія Бичкова охоплювала 6 сіл: Кричунів, Великий Бичків, Малий Бичків, Луг над Тисою, Рахів і Кьорьошмесо. Територія належала сім'ї Драгфі, а потім дісталася податківцям⁸.

În anul 1575 la Bocicoi era o moară pe râul Zoproc, aici era și o piuă⁸.

La începutul secolului al XVII - lea, Ștefan Bánffy deținea case iobăgești: 5 în Crăciunești, 25 în Bocicoi și 9 în Lunca⁶.

În anul 1669 locuitorii Bocicoiului primesc în dar de la credincioșii din Vișeu de Jos o biserică de lemn⁸.

În anul 1672 George și Francisc Korda, fiii lui Sigismund Korda, au vândut moșia Bocicoi, deținută cu drept deplin, principesei Anna Bornemisza pentru suma de 5000 fl.⁶

În anul 1675 în hotarul Bocicoiului s-au cultivat 3 găleți și jumătate grâu de primăvară, de 40 clăi. Hrișca în hotarul Bocicoiului se cultiva primăvara pe pământuri pustii, cantitatea era mică 3 găleți și jumătate, de 8 clăi⁶.

În anul 1683 pe domeniul Bocicoi se înregistrează 3 persoane venite din Polonia⁸.

În anul 1689, Bocicoiu Mare cu cele 19 sesii (loturi de pământ) dau anual câte un jder sau 3 florini; 128 florini răscumpărare în bani a slujbei ce trebuia făcută cu boii; o găină de Crăciun; 2 păstrăvi sau lipani; 300 șindrile și 48 florini răscumpărarea ovăzului (16 găleți) pentru bere. Pe domeniul Bocicoi funcționa o vamă cu Polonia. Venitul era a împăratului. Plata pentru păscutul unei turme pe hotarul satului Bocicoiu Mare era: 1 berbec pentru turme trecând de 20 de oi, 1 miel pentru cele sub 20 de oi, o capră pentru turmele de capre⁸.

În anul 1689 la Bocicoiu Mare erau 124 coloni (muncitori agricoli, liberi care munceau pământul luat în arendă), 1 jeler, 2 țigani și 131 fii⁸.

În anul 1692 la Bocicoi, urbariul consemnează un țigan fierar, bătrân, care avea 2 fii⁶.

Încă de la începutul secolului XVIII - lea, la Bocicoi se construiau mici nave și plute pentru transportul sării⁸.

În anul 1701 Mihail Afafi al II-lea, fostul principe al Transilvaniei, vinde împăratului Leopold I, pentru suma de 175 de mii de florini, cetatea Hust și domeniul din Bocicoi cu minele de sare⁸.

În anul 1773 sunt colonizați țipțeri din Zips (munții Tatra) în centrele forestiere din Vișeu de Sus, Borșa-Hanbal, Bocicoi, Huta, Rahău și Frasin⁸.

Maghiarii și cu țipțeri colonizați în Bocicoi, s-au așezat în partea stângă a râului Tisa, unde au format un cartier.

În anul 1780 Fichtel J.E., descoperă pentru prima dată cristale de cuarț la Bocicoiu Mare, respectiv „Diamantele de Maramureș”, denumite de localnici „dragă”¹⁷.

În anul 1784, într-un raport înaintat Camerei Aulice de la Viena se menționează necesitatea curățirii anuale a Tisei, pe traseul de la Bocicoi la Vylok, și aruncarea în aer a stâncilor în amonte de podul Sighet⁸.

У 1575 році у Бичкові на річці Зопроч існував млин, а також валило⁸.

На початку XVII – го століття Стефан Банфі володів кріпацькими хатами: 5 у Кричунові, 25 у Бичкові і 9 у Лузі⁶.

У 1669 році мешканці Бичкова отримують від вірян Нижньої Вишави у подарунок дерев'яну церкву⁸.

У 1672 році Георгіє і Франциск Корда, сини Сігізмунда Корда, продають за 5000 фл принцесі Анні Борнеміша маєток Бичків, який був у їхньому повному володінні⁶.

У 1675 році на полях Бичкова з трьох відер пшениці, посіяної навесні, отримано 40 копиць. Гречка у Бичкові висівалася на спустошених землях: з трьох з половиною відер отримано 8 копиць⁶.

У 1683 році на території Бичкова зареєстровані 3 особи, які приїхали з Польщі⁸.

У 1689 році Великий Бичків повинен віддавати щороку одну куницю або 3 флорини; викуп на 128 флоринів за роботу, яку потрібно було провести биками; курку на Різдво; 24 фореї або харіусів; 300 гонт і 48 флоринів за викуп вівса (16 відер) для пива. На території Бичкова працювала митниця з Польщею. Доходи належали імператору. Оплату за випасання отари на території села Бичків складала: 1 баран за отару більшу ніж 20 овець, 1 ягня за отару меншу ніж 20 овець, одну козу за козячу отару⁸.

У 1689 році у Великому Бичкові проживали 124 колони, 1 селянин без землі, 2 цигани і 131 синів⁸.

У 1692 році у Бичкові у реєстрі записано старого цигана ковала, який мав двох синів⁶.

У Бичкові ще на початках XVIII–го століття будували малі човни і плоти для перевезення солі⁸.

У 1701 році Мігаїл Алафі II, колишній принц Трансильванії, продає імператору Леопольду I Хустський замок і територію Бичкова разом із соляними шахтами за 175 тисяч флоринів⁸.

У 1773 році у лісові центри Верньої Вишави, Борші, Ганбала, Бичкова, Гути, Рахова і Ясіней колонізують ципцерів із Ціпса (Zips – гори Татра)⁸.

Угорці і колонізовані ципцери у Бичкові оселилися на лівому боці річки Тиси, де утворили квартал.

У 1780 році Фіхтель Ж.Е. вперше знаходить у Великому Бичкові кварцові кристали, відповідно „Марамурські діаманти”, які мешканці називають „драга”¹⁷.

У 1784 році у звіті, поданому Віденській Камері, підкреслюють необхідність річного очищення Тиси на ділянці від Бичкова до Вилока, а також підриву скель, що знаходяться вище від Сігетського моста⁸.

În anul 1818 la Bocicoiul Mare din 104 copii, doar 56 frecventau școala⁸.

În anul 1848 în tot Maramureșul erau 4 companii militare, cantonate la Sighet, Hust, Vișc și Bocicoiul Mare⁸.

În anul 1855 este fondată farmacia „Creatorul” din Bocicoiul Mare⁸.

În data de 13 octombrie 1869 s-a născut la Bocicoiul Mare, Iuliu Orient, cu studii universitare la Budapesta, Cluj, Strasbourg, Paris, Lyon, Bolobna, Berlin, Viena, Geneva; doctor în farmacie, profesor titular și director al laboratorului de toxicologie al Universității din Cluj, autor al unor lucrări de istorie a farmaciei din Ardeal⁸. Colecția de obiecte farmaceutice transilvănene a profesorului Iuliu Orient, stă la baza origini Muzeului Farmaciei din Cluj Napoca.

În anul 1872 se construiește fabrica de produse chimice din Bocicoiul Mare⁸.

În anul 1890 este construită Biserica Evanghelică (Reformată), în stil neogotic. Biserica este intabulată în anul 1903. Din anul 1967 biserica este închiriată Bisericii Ortodoxe Ucrainene, și are hramul „Sfântul Petru”.

În perioada 1801-1804 este construită biserica Romano-Catolică, în stil baroc. Biserica are hramul „Sfântul Ioan Botezătorul”, dar sărbătoarea hramului se ține de sărbătoarea „Nașterea Maicii Domnului”. În anul 1899 este montată orga, care funcționează și azi.

În anul 1880 minele și topitoria de cupru din Borșa trec în proprietatea lui Hubert Petru Fassbender, directorul fabricii de produse chimice din Bocicoiul Mare⁸.

În anul 1893 minele și topitoria din Borșa trec în posesia firmei Klotild, prima societate maghiară pe acțiuni pentru industria chimică din Bocicoiul Mare, cu sediul la Budapesta, și capital elvețian și maghiar⁸.

La data de 11 ianuarie 1893 se naște la Bocicoiul Mare, scriitorul, poetul, editorul sighetean József Holder (1893-1945)¹¹.

În anul 1893, Ministerul Agriculturii a înființat la Bocicoiul Mare o stațiune pomicolă cu scopul de a veni în ajutorul pomiculturii din zonă, prin procurarea de pomi altoiți. Tot aici s-au organizat cursuri practice de pomărit pentru a forma lucrători-grădinari care să contribuie la ridicarea pomiculturii din regiune⁸.

În perioada noiembrie-decembrie 1906, Nicolae Iorga în călătoria prin Maramureș trece prin Bocicoiul Mare, Crăciunești și Vereșmart⁸.

În anul 1910, stațiunea pomologică din Bocicoiul Mare s-a transformat în Școală de ajutori grădinari, cu 3 ani practică⁸. Școala se desființează în anul 1966.

У 1818 році у Великому Бичкові з 104 дитини тільки 56 відвідували школу⁸.

У 1848 році у Марамуреші існували 4 віськові компанії, розташовані у Сігеті, Хусті, Вишкуні і Великому Бичкові⁸.

У 1855 році у Великому Бичкові відкривають аптеку Творець⁸.

13 жовтня 1869 року у Великому Бичкові народився Юліу Оріент, який здобував вищу освіту у Будапешті, Клужі, Стразбурзі, Парижі, Ліоні, Болоні, Берліні, Відні, Женеві; доктор медичних наук, професор та директор токсикологічної лабораторії Клузького Університету, автор історичних робіт про аптеку Ардялу⁸. Колекція трансільванських фармацевтичних предметів професора Юліу Оріента стала основою Музею фармакології м. Клуж-Напока.

У 1872 році у Великому Бичкові будують фабрику хімічних виробів⁸.

У 1890 році будують Євангелістську церкву (реформатську) у неоготичному стилі. Церкву заносять до реєстрів власності 1903 року. З 1967 року церкву орендує Українській православної церкві з празником „Святого Петра”.

На протязі 1801-1804 років будують римо-католицьку церкву у стилі барокко. Празник церкви „Святого Іоана Хрестителя”, але святкують празник на свято „Різдва Богородиці”. У 1899 році купують орган, який діє і на сьогоднішній день.

У 1880 році шахти та мідний завод з Борші переходять у власність Губерта Петра Фасбендера, директора хімічного заводу з Великого Бичкова⁸.

У 1883 році шахти та мідний завод з Борші переходять у власність фірми Клотілд, першого угорського акціонерного товариства хімічної промисловості з Великого Бичкова з швейцарським та угорським капіталом, місце розташування якого було у Будапешті⁸.

11 січня 1893 року у Великому Бичкові народжується письменник, поет, сігетський видавець Йозеф Голдер (1893-1945)¹¹.

У 1893 році у Великому Бичкові Міністерство сільського господарства відкриває станцію садівництва з метою допомоги садівникам, які проживають на даній території, продаючи їм прищеплені дерева. На цій же станції були проведені практичні курси з садівництва для навчання робітників-садівників, які зроблять свій внесок у садівництво у регіоні⁸.

Під час подорожі Марамурешом, яка тривала від листопада до грудня 1906 року, Ніколае Йорга проїжджає через Великий Бичків, Кричунів і Верешмарт⁸.

У 1910 році станцію садівництва з Великого Бичкова перетворюють у Школу помічників садівників з 3-ох річною практикою⁸. Школу закривають у 1966 році.

În anul 1936 în Bocicoiu Mare au existat 2 case de rugăciuni ale populației evreiești¹⁵, în partea dreaptă a râului Tisa.

În anul 1944 localitatea Bocicoiu Mare este separată: partea stângă aparține de România și devine localitatea Bocicoiu Mare, iar partea dreaptă aparține de URSS, din 1991 de Ucraina și devine localitatea Velykyi Bychkiv.

În perioada 1967 – 1997, în localitatea Bocicoiu Mare a funcționat Casa de Copii.

În perioada 1997 – 2003, în localitatea Bocicoiu Mare a funcționat Centru de plasament pentru copii.

Date despre numele localității

În documente și pe hărți, localitatea apare cu următoarele denumiri: 1782 Boczko; 1889 Handal-Bocskó, 1920 Bășcoiu mare; 1930 Bocicoiu-Mare; 1941 Újbocskó; 1920 Boșcoiu mare; 1950 Bocicoiu Mare.

Populația satului Bocicoiu Mare

La recensământul din 2011, populația satului a fost de 518 locuitori (247 femei și 271 bărbați) din care: 165 (31,85%) români, 104 (20,08%) maghiari, 224 (43,24%) ucraineni, iar despre 25 (4,83%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Din punct de vedere confesional sunt: 339 (65,45%) ortodocși, 10 (1,93%) greco-catolici, 116 (22,39%) romano-catolici, 6 (1,16%) creștini după evanghelie, 11 (2,12%) martori ai lui Iehova, și despre 36 (6,95%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Turismul

Obiective turistice antropice

Biserica ortodoxă ucraineană „Sfântul Petru”, stil neogotic, 1890, a fost biserică evanghelică.

Biserica romano-catolică „Sfântul Ioan Botezătorul”, stil baroc, 1801-1804.

Capela romano-catolică cu statuia „Sfântul Ioan Nepomuk”.

Capela romano-catolică din cimitir.

Obiective turistice naturale

Arbori rari aflați în cimitirul din localitate: chiparosul (*Cupressus sempervirens*), diametru 1,82m, sudul și parțial în centrul Europei, nordul Africii și peninsula Asia Mică, pin negru austriac (*Pinus nigra* ssp. *nigra*), 2 exemplare, diametru 2 m și 2,15m, sud-estul Europei, nordul Africii și vestul Asiei, pin silvestru (*Pinus silvestris*), diametru 1,90m.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară.

Căi de acces

Drumul județean DJ 185 Crăciunești – Lunca la Tisa
Calea ferată Sighetu Marmației – Vișeu de Jos - Salva

У 1936 році у Великому Бичкові існували два доми молитви для єврейського населення¹⁵.

У 1944 році село Великий Бичків розділяють: ліва частина належить Румунії і називається Великий Бичків, а права частина належить СРСР, а з 1991 року – Україні, і називається Великий Бичків.

На протязі 1967–1997 років у Великому Бичкові працювала школа-інтернат.

На протязі 1997–2003 років у Великому Бичкові працював Центр притулку для дітей.

Дані про назву населеного пункту

У документах та на картах населений пункт пов'язується з наступними назвами: 1782 - Бочко; 1889 - Гандал-Бочко, 1920 - Башкоюл Марє; 1930 - Великий Бичків; 1941 - Ужбочко; 1920 - Бошкоюл Марє; 1950 - Великий Бичків.

Населення села Великий Бичків

Згідно з переписом населення 2011 року у селі налічувалося 518 мешканців (247 жінок і 271 чоловік), з яких: 165 (31,85%) румунів, 104 (20,08%) угорці, 224 (43,24%) українці, а для 25 (4,83%) мешканців дані відсутні¹⁶.

З точки зору конфесій: 339 (65,45%) православних, 10 (1,93%) греко-католиків, 116 (22,39%) римо-католиків, 6 (1,16%) християн за Євангелею, 11 (2,12%) свідків Єгови, і для 36 (6,95%) мешканців дані відсутні¹⁶.

Туризм

Антропологічні туристичні об'єкти

Українська православна церква „Святого Петра”, неоготичний стиль, 1890 рік, була євангелістською церквою

Римо-католицька церква „Святого Іоана Хрестителя”, стиль барокко, 1801-1804.

Римо-католицька каплиця із статуєю „Святого Іоана Непомука”.

Римо-католицька каплиця на цвинтарі.

Природні туристичні об'єкти

Рідкісні дерева на цвинтарі населеного пункту: Кипарис вічнозелений горизонтальний (*Cupressus sempervirens*), діаметром 1,82 м, південь і частина центру Європи, північ Африки і півострів Малої Азії, Сосна чорна європейська (*Pinus nigra* ssp. *nigra*), 2 екземпляри, з діаметрами 2 м і 2,15 м, південний схід Європи, північ Африки і захід Азії, Сосна звичайна (*Pinus silvestris*), діаметр 1,90 м.

Ланшафт Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса

Шляхи доступу

Автошлях обласного значення DJ 185 Кричунів– Луг над Тисою

Залізничне сполучення Сігету Мармацей – Вішеу де Жос – Салва

Nagybocskó falu

Földrajzi fekvése

A Tisza folyó bal partján fekszik. A település neve magyarul Nagybocskó, ukránul Великий Бичків.

A település vázlatos története

Nagybocskó története, azonos a Tisza másik oldalán, az Ukrajnában levő Velykyi Bychkiv településével. Kettőválasztásuk időszakaiban, Velykyi Bychkiv 1919 – 1939 között Csehszlovákiához, 1938 októbere és 1939 márciusa között a Kárpátaljai Ruténiához, majd 1944 – 1991 között a Szovjetunióhoz. 1991 – től Velykyi Bychkiv Ukrajnához tartozik.

1364-ben már említésre kerül Nagybocskó település⁸.

1373 augusztus 11-től Balg, Drag és Ioan, Sas vajda fiai, a királyi családdal szembeni hűség és szolgálat gyanánt, megkapják Izakonyhát és a hozzá tartozó településeket, mint Borsa, Majszin, Jód, Kisbocskó, a két Visó és Szelistye, ugyanakkor Bocskót, Fehéregyházát, Taracközt és Bustyaházát⁸.

1442 június 18-án I László király adományba adja Stefan és Mihai karácsfalusi románoknak Karácsfalu, Bocskó és Lonka román birtokokat⁸.

1448 június 3-án és 1458 május 10-én Mihai kérésére, aki Tatul és Bogdán fia, mindkettő Jalovából, Mátyás király megerősíti Karácsfalu, Bocskó és Lonka fölött bitokolt jogukat, melyet Hunyadi Jánostól kaptak⁸.

1479 december 20-án Nagybocskón, egy dokumentum szerint le lett rombolva a templom és más épületek².

1480-ban Birtoc királyi adományként megkapja Bedő, Taracköz, Bocskó, Karácsfalu, Botiza, Gyulafalva, Sajó, Visóoroszi, Alsóróna, Visó, Krácsfalu, Hernécs, Desze, Doroszló és Nyíres birtokokat⁸.

1504-ben Dolhai Péter nemes protestál az ellen, hogy Bélthekey Drágffy János és György megkapják Karácsfalu, Bocskó és Tiszalonka fölötti hatalmat¹⁴.

1508-ban Bocskó területén büntetéseket szabdtak ki. A házasok, akik már nem egyeztek elválhattak, a hibás félnek pedig fizetnie kellett 1 ft-ot⁸.

1575-ben a bocskói uradalom magába foglalt hat falut: Karácsfalu, Nagybocskó, Kisbocskó, Tiszalonka, Rahó és Körösmező. Az uradalom előbb a Drágffyaké volt, majd a kincstáré lett⁸.

Village of Bocicoiu Mare

Geographical location

The village of Bocicoiu Mare is situated on the left side of the river Tisa. Its Hungarian name is Nagybocsko and the Ukrainian name is Великий Бичків.

Short history

The history of Bocicoiu Mare is common with the town of Velykyi Bychkiv in Ukraine, located on the other side of the Tisza River. During the time when they were separated, the town of Velykyi Bychkiv belonged to: between 1919 - 1939 Czechoslovakia; October 1938 - March 1939 Sub-Carpathian Rutenia; 1944-1991 U.R.S.S. Since 1991, Velykyi Bychkiv belongs to Ukraine.

The town of Bocicoiu Mare is first mentioned in 1364⁸.

On August 11, 1373, Balg, Drag, and John, the sons of Sas, were introduced to the Cuhea estate and its dependencies (Borsa, Moisei, Ieud, Bocicoiel, both Vișeau and Salis) and Bocicoi, and Busina, for their service and fidelity shown to the Royal Court⁸.

On June 18, 1442 King Vladislav I donated to Stephen and Michael, romanians from Craciunesti, the right to property over the Romanian estates from Crăciunești, Bocicoi and Lunca⁸.

On June 3, 1448 and May 10, 1458, at the request of Mihail, the son of Tatul and Bogdan, both from Ialova, King Matthew Corvin reconfirmed the property rights received from Iancu de Hunedoara for Craciunesti, Bocicoi and Lunca⁸.

On 20 December 1479, according to a document, in Bocicoiu Mare, the church was demolished together with other buildings².

In the year 1480, Birtoc receives a royal donation consisting of the Maramures estates: Bedeu, Taras, Bocicoi, Crăciunești, Botiza, Giulesti, Șieu, Ruscova, Rona de Jos, Vișauă, Crăcești, Hărniciești, Desești, Doroslău, Nirișel⁸.

In 1504, the noble Peter of Dolha protests against putting the nobles Gheorghe and Ioan Dragfy of Belthek in possession of Crăciunești, Bocicoi and Lunca at Tisa¹⁴.

In 1508 in the Bocicoi area, penalties and fines were imposed (married people who did not get along could separate, but the guilty one paid 1 ft.)⁸.

In 1575 Bocicoi included 6 villages: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău and Körösmező. The domain belonged to the Dragfy family, then the IRS got it⁸.

1575-ben a Zoproc nevű bocskói folyón egy malom is létezett, ahol volt egy ványoló malom is⁸.

A XVII század elején Bánffy István jobbágyházakat birtokolt a következő településeken: 5 Karácsfaluban, 25 Bocskón és 9 Lonkán⁶.

1669-ben a bocskói lakosok ajándékba kapnak az alsóvisói hívektől egy fatemplomot⁸.

1672-ben Korda György és Ferenc, Korda Zsigmond fiai, eladják a teljes joggal birtokolt bocskói uradalmat 5000 forintért Bornemisza Anna fejedelemasszonynak⁶.

1675-ben a bocskói határban megteremtett 3 és fél vedér tavaszi búza. A rizksását Bocskó határában tavasszal művelték meg elhagyatott földeken. A nyert mennyiség 3 és fél vedér volt⁶.

1683-ban a bocskói uradalmon feljegyzik, hogy Lengyelországból érkezett a településre három személy⁸.

1689-ben Nagybocskó a 19 hozzá tartozó birtokkal együtt évente adózott egy nyestet vagy 3 forintot: 128 forint váltságdíjért nem kellett elvégezni az ökrökkel végzendő munkát: karácsonykor adózott egy tyúkot: 24 pisztrángot vagy pért: 300 zsendelyt valamint 48 forint váltságért elengedték az adózandó 16 veder sörfőzésre használt komlót. A bocskói uradalmon működött egy Lengyelországgal közös vám. A jövedelem a királyé volt. A Nagybocskó határában való legeltetésért így fizettek: egy 20 juhot számláló nyáj után fizettek egy berbécsot, egy 20 juh alatti nyáj után egy bárányt, valamint a kecskenyájuk után egy kecskét⁸.

1689-ben Nagybocskón volt 124 szabad mezőgazdasági munkás coloni, 1 zsellér, 2 cigány és 131 fiú⁸.

1692-ben Bocskón a feljegyzések szerint élt egy cigány kovácsmester akinek volt két fia⁶.

Már a XVIII század elejétől, Bocskón sószállításra alkalmas tutajokat építenek⁸.

1701-ben II Apafi Mihály volt erdélyi fejedelem eladja Huszt várát és a bocskói uradalmat a sóbányákkal együtt I Leopold királynak 175 ezer forintért⁸.

1773-ban a Szepes vidékéről (Tátra hegység) cipszereket telepítenek a felsővisói, borsahandali, bocskói, avasfelsőfalusi, rahói és körösmezői fakitermelő központokba⁸.

A magyarok és a Bocskóra telepített cipszerek a Tisza bal partján éltek ahol egy negyedet alkottak.

1780-ban Fichtel J.E felfedez Bocskón egy kvarckristályt, ami „Máramarosi gyémánt”-ként válik ismertté és amit a lakosok egyszerűen „drágának” hívnak¹⁷.

Egy 1784-ben a bécsi kamara elé terjesztett jelentés javasolja a Tisza Bocskótól Vylokig terjedő szakaszának évenkénti megtisztítását és sziklakövek eltávolítását⁸.

In 1575 in Bocicoi there was a mill on the river Zoproc⁸.

At the beginning of the 17th century, Ștefan Bánffy owned serfs house: 5 in Crăciunești, 25 in Bocicoi and 9 in Lunca⁶.

In 1669 the inhabitants of Bocicoi receive a wooden church from the congregation in Vișeu de Jos⁸.

In 1672, George and Francisc Korda, the sons of Sigismund Korda, sold the Bocicoi estate, fully owned, to Princess Anna Bornemisza for the sum of 5000 fl⁶.

In 1675 on Bocicoi's border were cultivated 3 buckets and a half of spring wheat, 40 hay reeks. The buckwheat on the Bocicoi borders was grown in spring on empty lands, the quantity was small 3 buckets and a half, 8 hay reeks⁶.

In 1683 on the Bocicoi domain there are registered 3 people from Poland⁸.

In 1689, Bocicoiu Mare with its 19 possessions would give a marten or 3 florins annually; 128 florins repurchasing money for the job to be done with the oxen; a hen for Christmas; 24 trouts or hips; 300 shingles and 48 florins to repurchase the oat for beer (16 buckets). In the Bocicoi area there was a customs office with Poland. The income belonged to the Emperor. The payment for a flock to grass on the border of the village of Bocicoiu Mare was: 1 ram for flocks larger than 20 sheep, 1 lamb for the ones under 20 sheep, and one goat for goat flocks⁸.

In 1689, in Bocicoiu Mare there were 124 colonies, 1 serf, 2 gypsies and 131 sons⁸.

In 1692, in Bocicoi, the urbane records mention an old-blacksmith gypsy who had 2 sons⁶.

Since the beginning of the 18th century, small boats and rafts for the transportation of salt were built at Bocicoi⁸.

In 1701 Mihail Apafi II, the former prince of Transylvania, sold the fortress of Huszt and the domain of Bocicoi with its salt mines to the Emperor Leopold I for the sum of 175,000 florins⁸.

In 1773, Zippers (originary from the Tatra mountains) are colonized in the forestry centers of Vișeu de Sus, Borsahandbal, Bocicoi, Huta, Rahău and Frasin⁸.

The Hungarians and the colonists brought to Bocicoi settled on the left side of the Tisza River, where they formed a neighborhood.

In 1780, Fichtel J.E., first discovered quartz crystals at Bocicoiu Mare, namely "The Diamonds of Maramures", named by the locals "dears"¹⁷.

In 1784, a report submitted to the Aulice Chamber in Vienna mentions the necessity of an annual cleaning of the Tisa river on the route from Bocicoi to Vylok and the blowing up of the rocks upstream of the Sighet Bridge⁸.

1818-ban Bocskón a 104 gyerekből csak 56 járt iskolába⁸.

1848-ban Máramarosban 4 hadosztály volt kihelyezve: Szigeten, Huszton, Viskén és Bocskón⁸.

1855-ben megalapítják a „Teremtő” gyógyszerterát.

1869 október 13-án megszületik Nagybocksón Orient Gyula, aki egyetemi tanulmányokat végez Budapesten, Kolozsváron, Strasbourgban, Párizsban, Lyonban Berlinben, Bécsben és Genfben. Gyógyszerészetben doktor, a Kolozsvári Tudományegyetem toxikológiai intézetének címzetes tanára és igazgatója, szerzője az Erdélyi gyógyszerészet történetét feldolgozó több műnek⁸. Az általa gyűjtött Erdélyi gyógyszerészeti tárgyak, alapját képezik a Kolozsvári Gyógyszerészeti Múzeum megalapításának.

1872-ben megépül Nagybocksón a vegyipari gyár⁸.

1890-ben megépül a református templom neogótikus stílusban. A templomot 1903-ban telekelik. 1967-től kezdve a templomot az Ukrán Ortodox Egyház bérlé, védőszentje „Szent Péter”.

1801 – 1804 között épült meg a római katolikus templom barokk stílusban. A templom titulusa „Keresztelő Szent János”, azonban a búcsút Kisboldogasszony napján tartják. 1899-ben elhelyezik a templomban az orgonát, amit ma is használnak.

1880-ban a borsai bányák és a rézolvastó műhely, a nagybocksói vegyipari gyár igazgatójának, Fassbender Hubert Péter tulajdonába kerülnek⁸.

1893-ban a borsai bányák és rézolvastó műhely, a Klotild cég tulajdonába mennek át, mely az első olyan magyar részvényes társaság a bocksói vegyi iparban, melynek székhelye Budapesten volt és Svájci és Magyar tőkével rendelkezett.

1893 január 11-én megszületik Nagybocksón Holder József (1893 – 1945) szigeti író, költő, publicista¹¹.

1893-ban a földművelésügyi minisztérium létrehoz Nagybocksón egy gyümölcsfa telepet, melynek célja a fák oltásával, a vidék gyümölcsfatermesztésének fellendítése volt. Ugyanitt gyümölcsfatermesztéssel foglalkozó kurzusokat is szerveztek, ahol olyan természet - kertészek nevelődtek, akik hozzájárultak a vidék gyümölcsfatermesztésének fellendítéséhez⁸.

1906 novemberében és decemberében, Nicolae Iorga, Máramarosban töltött utazása során áthalad Nagybocksón, Karácsfalun és Veresmarton⁸.

1910-ben a nagybocksói faiskola átalakul - 3 gyakorlati évvel - segédkertészeti iskolává⁸. Az iskola 1966-ban megszűnik.

In 1818, of 104 children from Bocicoiul Mare, only 56 attended school⁸.

In 1848 in all Maramures there were 4 companies, located in Sighet, Hust, Vișc and Bocicoiu Mare⁸.

In 1855 the Creator Pharmacy from is founded in Bocicoiul Mare.

On Oct. 13, 1869 Iuliu Orient is born in Bocicoiul Mare. He attended university studies in Budapest, Cluj, Strasbourg, Paris, Lyon, Bolobna, Berlin, Vienna, Geneva; he had a Ph.D. in pharmacy, professor and head of the toxicology laboratory of the University in Cluj, author of publications about the pharmacy history in Ardeal⁸. The museum of pharmacy in Cluj Napoca was founded based on the collection of Iuliu Orient's Transylvanian pharmaceutical utensils.

In 1872, the Bocicoiu Mare chemical factory is built⁸.

In 1890, the Evangelical (Reformed) Church is built in the Neo-Gothic style. The church is inaugurated in 1903.

Since 1967 the church has been rented to the Ukrainian Orthodox Church, having St. Peter as its patron.

Between 1801-1804, the Baroque Roman Catholic church is built. The church is dedicated to "St. John the Baptist", but the celebration of the feast is dedicated to the "Nativity of the Mother of God" feast. In 1899, the organ is installed and still works today.

In 1880 the copper mines and copper melting plant in Borsa are owned by Hubert Petru Fassbender, the chairman of the chemical factory in Bocicoiul Mare⁸.

In 1893 Borsa mines and smelters pass in the possession of Klotild, the first Hungarian joint stock company for the chemical industry in Bocicoiu Mare, with the headquarter in Budapest, and Swiss and Hungarian capital.

On 11 January 1893 József Holder (1893-1945), writer, poet, and editor from Sighet is born in Bocicoiu Mare¹¹.

In 1893, the Ministry of Agriculture set up a fruit-growing resort in Bocicoiu Mare with the purpose of helping the fruit growing in the area by purchasing grafted trees. Also, fruit-growing courses were organized to train gardeners to contribute to the fruit growing industry in the region⁸.

In November-December 1906, Nicolae Iorga, in his travel through Maramures, passes through Bocicoiu Mare, Crăciunești and Vereșmart⁸.

In 1910, the pomological resort of Bocicoiu Mare is transformed into the School for gardening trainees, with a 3-year practice course⁸. The school was dissolved in 1966.

1936-ban a nagybocskói zsidó lakosoknak rendelkezésére állt két imaház¹⁵.

1944-ben a települést kettéválasszák: a baloldali része Romániához tartozik és Bocicioiu Mare nevet visel, a jobb oldali része a Szovjetunióhoz, majd 1991-től Ukrajnához és neve Velykyi Bychkiv.

1967 és 1997 között működött a gyermekotthon.

1997 és 2003 között Nagybocksón gyermeknevelési intézmény működött.

A település nevével kapcsolatos adatok

Dokumentumokban és térképeken a település a következő elnevezésekkel szerepel: : 1782 Boczko; 1889 Handal-Bocskó, 1920 Bășcoiul mare; 1930 Bocicioiu-Mare; 1941 Újbocskó; 1920 Boșcoiul mare; 1950 Bocicioiu Mare.

Nagybocskó lakossága

A 2011-es népszámláláskor a falu lakosságának száma 518 (247 nő és 271 férfi), ebből: 165 (31,85%) román, 104 (20,08%) magyar, 224 (43,24%) ukrán, és 25 (4,83%) lakosról nincs hozzáférhető adat¹⁶.

Felekezeti megosztás szerint: 339 (65,45%) ortodox, 10 (1,93%) görögkatolikus, 116 (22,39%) római katolikus, 6 (1,16%) evangélium utáni keresztény, 11 (2,12%) Jehova tanúja, és 36 (6,95%) lakosról nincs hozzáférhető adat¹⁶.

A turizmus

Antropikus turisztikai látványosságok

A neogótikus „Szent Péter” Ukrán Ortodox templom, mely 1890-ben evangélikus templom volt.

A barokk stílusban épült „Keresztelő Szent János” római katolikus templom. Épült 1801 – 1804.

A „Nepomuki Szent János” római katolikus kápolna

A temetőben levő római katolikus kápolna.

Természeti turisztikai látványosságok

A temetőben levő ritka fák: európai ciprus vagy örökzöld ciprus (*Cupressus sempervirens*), átmérője 1,82 m, dél és részben közép Európában, észak Afrikában és a Kisázsiai félszigeten honos, feketefenyő (*Pinus nigra* ssp. *nigra*), 2 példány, átmérője 2 ill. 2,15 m, dél-kelet Európában, észak Afrikában és nyugat Ázsiában honos, erdeifenyő (*Pinus silvestris*), 1,90 m átmérőjű.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Felső Tisza

Megközelíthető:

DJ 185 jelzésű megyei út, Karácsfalu – Tiszalonka
Máramarossziget – Alsóvisó – Szálva vasútvonal

In 1936 in Bocicioiu Mare there were 2 prayer houses belonging to the Jewish population¹⁵.

In 1944 Bocicioiu Mare is divided: the left side belongs to Romania and becomes Bocicioiu Mare, and the right belongs to the USSR, starting with 1991 to Ukraine and becomes Velykyi Bychkiv.

Between 1967 and 1997, in Bocicioiu Mare there was an orphanage.

Between 1997 and 2003, in Bocicioiu Mare was foster home for children.

Name history data

The village appears with the following names in documents and maps: 1782 Boczko; 1889 Handal-Bocskó, 1920 Bășcoiul Mare; 1930 Bocicioiu Mare; 1941 Újbocskó; 1950 Bocicioiu Mare

The Population of Bocicioiu Mare village

At the 2011 census, the population of the village was of 518 inhabitants (247 women and 271 men), out of which 165 (31.85%) Romanian, 104 (20.08%) Hungarian, 224 (43.24%) Ukrainians and for about 25 (4.83%) inhabitants there is no information available¹⁶.

From the confessional point of view, there are: 339 (65.45%) Orthodox, 10 (1.93%) Greek Catholics, 116 (22.39%) Roman Catholics, 6 (1.16%) Christians after the Gospel, 11 (2.12%) Jehovah's Witnesses, and for 36 (6.95%) inhabitants there is no information available¹⁶.

Tourism

Anthropic tourist attractions

The Ukrainian Orthodox Church "Saint Peter", neogotic style, 1890; it was an evangelical church.

The Roman Catholic Church "St. John the Baptist", baroque style, 1801-1804.

The Roman Catholic Chapel with the statue of "St. John Nepomuk".

The Roman Catholic Chapel in the cemetery.

Natural Sightseeing

Rare trees in the local cemetery: *Cupressus sempervirens*, 1.82m in diameter, southern and partly in central Europe, northern Africa and the Asia Minor peninsula; *Pinus nigra* ssp. *nigra*, 2 specimens, 2 m in diameter and 2.15m, Southeast Europe, North Africa and West Asia, *Pinus silvestris*, 1.90m in diameter.

Natura 2000 Site RO SCI0251 Upper Tisa.

Access ways:

The County Road DJ 185 Crăciunești - Lunca la Tisa
Sighetu Marmăției Railway - Vișeu de Jos - Salva

Anul	Total	Români	Maghiani	Ucraineni	Germani	Evrei	Romi	Slovaci	Informatie nedisponibilă
Pik	Всього	Румуни	Угорці	Українці	Німці	Євреї	Роми	Словаки	Дані відсутні
Év	Összesen	Román	Magyar	Ukrán	Német	Zsidó	Rroma	Szlovák	Ismeretlen információ
Year	Total	Romanians	Hungarians	Ukrainians	Germans	Jews	Gypsy	Slovacks	Unknown
1920 a	965	123	450	-	-	338	-	-	54
1930 a	781	115	332	33	10	286	-	1	4
1930 n	781	111	301	63	8	286	-	8	4
1941 a	775	16	439	35	4	280	-	-	1
1941 a	775	18	514	29	2	210	-	-	2
1956	454	-	-	-	-	-	-	-	-
1966 a	632	198	260	173	-	-	-	-	1
1977 n	715	230	219	264	-	-	-	-	2
1992 n	804	247	171	361	3	-	22	-	-
2002 a	713	245	152	311	-	-	-	-	5
2002 n	713	242	149	316	-	-	1	-	5
2011	518	165	104	224	-	-	-	-	25

Populația satului Bocicioiu Mare în perioada 1920-2011, după etnie
Населення села Великий Бичків у період 1920-2011 рр., за національністю

Nagybocskó lakossága nemzetiségi megosztás szerint 1920 – 2011 között

The population of the village Bocicioiu Mare during 1920-2011, by ethnicity

a - recensământul după limba maternă
n - recensământul după naționalitate

Anul	Total	Ortodoxă	Greco-Catolică	Romano-Catolică	Reformată	Evanghelică	Unitariană	Mozaică	Martorii lui Iehova	Crestini după evanghelie	Penticostală	Informatie nedisponibilă
Pik	Всього	Православні	Греко-католики	Римо-католики	Реформати	Евангелісти	Унітарі	Євреї	Свідки Єгови	Християни за Євангелією	Рівнокостіста	Дані відсутні
Év	Összesen	Orthodox	Görög-katolikus	Római katolikus	Református	Evangélikus	Unitárius	Izraelita	Jehova tanúja	Evangélium utáni keresztény	П'ятидесятники	Ismeretlen információ
Year	Total	Orthodox	Greek-catholic	Roman-catholic	Protestants	Evanghelists	Unitarians	Jewish	Jehovah's Witnesses	Christians after the Gospel	Pentecostals	Unknown
1930	781	52	144	292	7	-	-	286	-	-	-	-
1941	775	8	111	308	20	6	1	321	-	-	-	-
1992	804	582	21	163	4	-	-	-	-	-	-	34
2002	713	510	17	162	1	-	-	-	-	-	4	19
2011	518	339	10	116	-	-	-	-	11	6	-	36

Populația satului Bocicioiu Mare în perioada 1930-2011, după religie

Населення села Великий Бичків у період 1930-2011 рр., за віросповіданням

Nagybocskó lakossága felekezeti megosztás szerint 1930 – 2011 között

The population of the village of Bocicioiu Mare during 1930-2011, by religion

Populația comunei Bocicoiu Mare

Recensământul include și populația localității Velykyi Bychkiv din Ucraina

Recensământul din anii 1920 și 1930 se referă doar la localitatea Velykyi Bychkiv din Ucraina

Населення села Великий Бичків

Перепис містить і населення села Великий Бичків з України

Перепис за 1920 і 1930 роки стосується тільки Великого Бичкова з України

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Romi	Ucraineni	Slovaci	Informatie nedisponibilă
Рік	Всього	Румуни	Угорці	Німці	Євреї	Роми	Українці	Словаки	Дані відсутні
Év	Összesen	Román	Magyar	Német	Zsidó	Rroma	Ukrán	Szlovák	Siemeretlen információ
Year	Total	Romanians	Hungarians	Germans	Jews	Gypsis	Ukrainians	Slovacks	Unknown
1880 a	3487	53	199	954	-	-	2133	1	147
1880 b	3487	55	207	994	-	-	2219	1	11
1890 a	4294	103	355	1309	-	-	2509	5	13
1900 a	4805	151	367	1571	-	-	2710	2	4
1910 a	5681	161	455	1637	-	-	3424	1	3
1920 n	4614	272	720	5	1489	-	-	-	2128
1930 a	4662	562	629	13	1311	-	2123	1	23
1930 n	4662	586	527	14	1312	8	2177	9	29
1941 a	6499	231	1023	4	1402	-	3833	2	4
1941 n	6499	110	1566	2	1259	-	3555	2	5

a - recensământul după limba maternă
n - recensământul după naționalitate

Nagybocsó község lakossága

A népszámlálás magába foglalja az Ukrajnában levő Velykyi Bychkiv település lakosságát is.

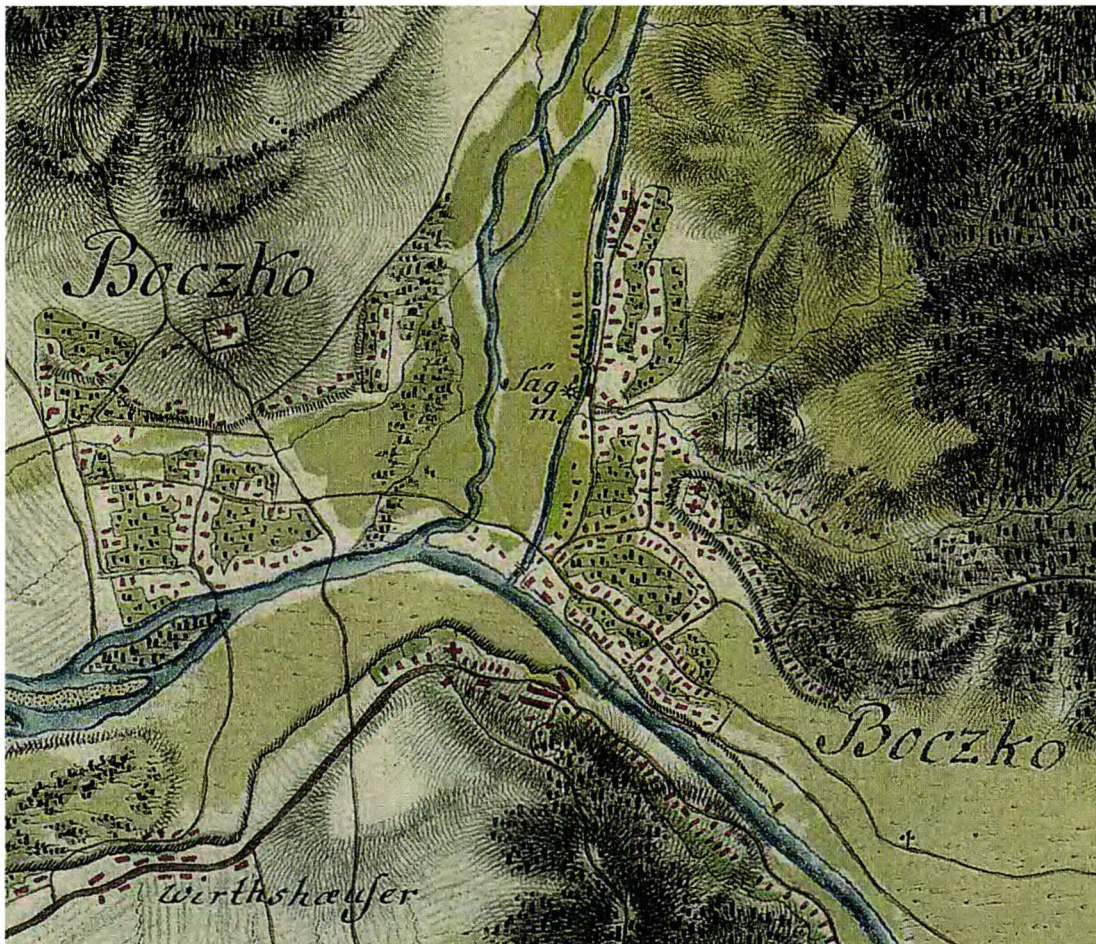
Az 1920-as és 1930-as népszámlálás csak az Ukrajnában levő Velykyi Bychkiv településre vonatkoznak.

The population of Bocicoiu Mare

The census also includes the population of Velykyi Bychkiv from Ukraine

The Census of the 1920s and 1930s only refers to Velykyi Bychkiv in Ukraine

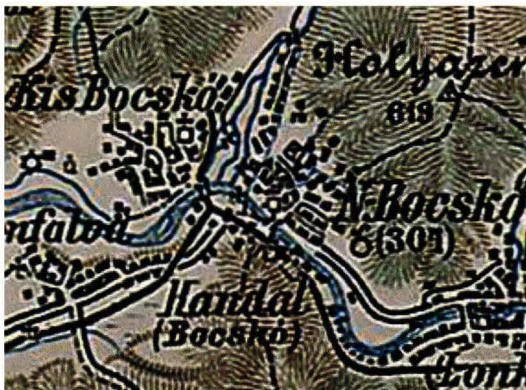
Anul Év	Total Összesen	Orthodox Orthodox	Greco-catholică Görögkatolikus	Romano-catholică Római katolikus	Reformată Református	Evangelică Evangélikus	Unitariană Unitárius	Mozaică Izraelita	Baptistă Baptista	Adventistă de ziua a șaptea Hetednap Adventista	Informatie nedisponibilă Ismeretlen információ
Year Рік	Total Всього	Orthodox Православні	Greek-catholic Греко-католики	Romano-Catholic Римо-католики	Protestan Реформати	Evangelical Евангелисти	Unitarian Мішани	Jewish Євреї	Baptists Баптісти	Adventists Адвентисти сьомого дня	Unknown Дані відсутні
1869	3423	-	2411	129	30	-	-	853	-	-	-
1880	3487	-	2338	175	10	-	-	964	-	-	-
1890	4294	-	2689	232	24	1	-	1348	-	-	-
1900	4805	-	2917	272	38	1	-	1577	-	-	-
1910	5681	-	3651	340	54	1	-	1635	-	-	-
1930	4662	342	2462	489	33	-	-	1312	4	2	18
1941	6499	35	4312	572	46	8	1	1523	2	-	-

Localitatea Bocicoiu Mare

Harta Iozefină a Maramureşului 1782-1785

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ridicarea_topografică_iozefină

Localitatea Bocicoiu Mare

Harta topografică Franciscana-Iozefina a Maramureşului 1889

<https://posturi.wordpress.com/.../harta-topografica-franciscana-iozefina-1869-1887/>

Biserica Romano - Catholică „Sfântul Ioan Botezătorul”
Hramul bisericii se ține de sărbătoarea „Nașterea Maicii Domnului”.
Biserica este construită în perioada 1801-1804, în stil baroc.

Римо-католицька церква „Святого Іоана Хрестителя”
Празник церкви святкують на „Різдво Богородиці”
Церква побудована у період 1801-1804 рр.. стиль барокко.

„Keresztelő Szent János” Római Katolikus templom
A templombücsút Kísboldogasszony napján tartják
A templom 1801 és 1804 között épült barokk stílusban

The Roman Catholic Church "St. John the Baptist"
The patronage of the church is dedicated to the feast of the Nativity of the Mother of God.
The church was built between 1801-1804 in the Baroque style.

Interior
Всередині

Belső
Inside

Pictură din altar
Festmény a templomban

Розпис вівтаря
Painting from the church

Pictură din biserică
Розпис церкви

Oltárkép
Painting from the altar

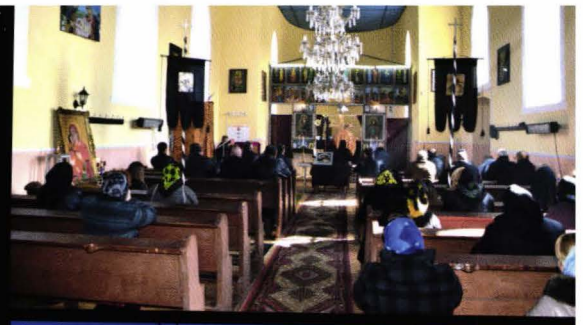

Orga. A fost montată în anul 1899, este funcțională
Organ. Встановлений у 1899 році, діє і на даний час
Orgona. Felállították 1899-ben, működőképes
Organ. It was installed in 1899, it is functional

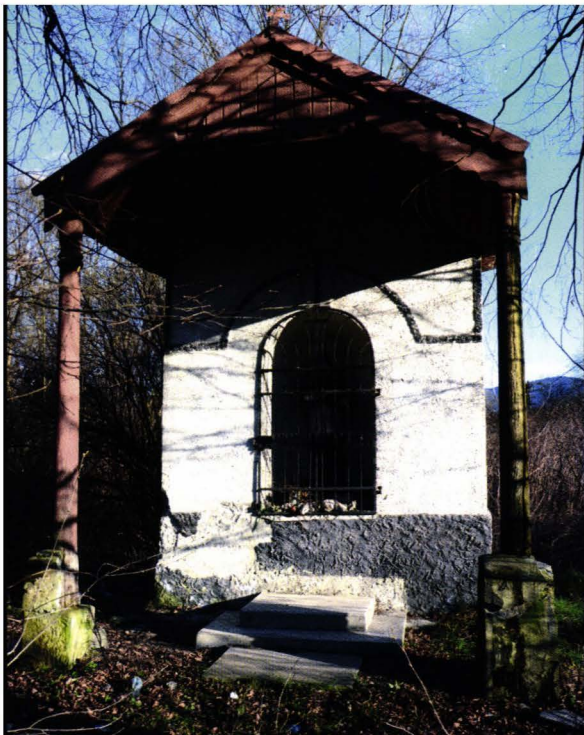
Biserica Ortodoxă Ucraineană „Sfântul Petru”.
Istoric: a fost Biserică Evanghelică (Reformată)
A fost construită în anul 1890, în stil neogotic
Din anul 1967 biserica este închiriată Bisericii Ortodoxe
Ucrainene și are hramul „Sfântul Petru”.

Українська православна церква „Святого Петра”
історія: була євангелістською церквою (реформатською)
Тобудована у 1890 році у неоготичному стилі
В 1967 року церкву орендують Українській православній
церкві з празником „Святого Петра”

„Szent Péter” Ukrán Ortodox Templom
Református templom volt
Épült 1890-ben neogótikus stílusban
1967-től kezdve a templomot az Ukrán Ortodox Egyház
bérli. Titulusa „Szent Péter”

The Ukrainian Orthodox Church "Saint Peter".
History: It was the Evangelical Church (Reformed)
It was built in 1890 in a neo-gothic style
Since 1967 the church has been rented to the Ukrainian
Orthodox Church and has the patron of St. Peter.

Пам'ятник каплиці
„Святого Іоана Непомука”

Nepomunki Szent János
szobra a kápolnában

The Statue of "St. John
Nepomuk", from the chapel

The Roman Catholic Chapel
"St. John Nepomuk", the
end of the 19th century
It is a small chapel that was
built at the end of the Tisa
river bridge, which was
connected with the rest of
Bocicoiu Mare, which
remained in Ukraine, today
Velykyi Bycikiv.
The bridge was destroyed
after the Second World War.

"St. John Nepomuk" is the saint patron of
Bohemia, priests, ships, floats, mills,
bridges, and those who keep a secret

Capela romano - catolică „Sfântul Ioan Nepomuk”, sfârșitul secolul XIX

Este o capelă mică ce a fost construită la capătul podului de peste râul Tisa, care făcea legătura cu restul localității Bocicoiu Mare care a rămas în Ucraina, azi Velykyi Bycikiv. Podul a fost distrus după al doilea război mondial.

„Sfântul Ioan Nepomuk” este patronul protector al: Boemiei, preoților, corăbilor, plutașilor, morilor, podurilor și celor care păstrează o taină . Această capelă a fost construită la capătul podului de peste râul Tisa, cu scopul de a proteja: plutașii și podul de pe râul Tisa.

Римо-католицька каплиця „Святого Іоана Непомука”, кінець XIX-го століття

Маленька каплиця, побудована біля моста через ріку Тису, який з'єднав з другою частиною села Великий Бичків, що залишалася на Україні. Міст зруйновано після другої світової війни.

Святий Іоан Непомук є покровителем: богеми, священиків, кораблів, бокорашів, млинів, мостів і тих, хто зберігають таємницю. Дану капличку збудували біля моста через Тису для захисту бокорашів та моста.

„Nepomunki Szent János Római Katolikus kápolna. XIX század vége.

Egy kis kápolna, ami a Tiszát átszelő azon híd végére épült, ami összekötötte Nagybocksót a folyó túloldalán levő részeivel melyek Ukrajnában vannak ma Velykyi Bycikiv. A hidat a második világháború végén felrobbantották

Nepomuki Szent János Boémia, a papok, hajósok, tutajosok, malmok, hidak és mindazok védőszentje, akik egy titkot őriznek

Ez a kápolna a híd végére épült azért hogy őrzője legyen a tutajosoknak és a hídnak

Căminul Cultural din Bocicioiu Mare
Будинок культури Великого Бичкова
Nagybocskói Kultúrotthon
The Cultural House in Bocicioiu Mare

Satul Bocicioiu Mare
Село Великий Бичків
Nagybocskó település
Village Bocicioiu Mare

Capela romano - catolică din cimitir
Римо-католицька каплиця на цвинтарі
A római Katolikus temetőben levő kápolna
The Roman Catholic Chapel in the cemetery

Râul Tisa și ruinele podului din aval de localitate
Річка Тиса і руїни моста при виїзді із села
A Tisza folyó és a településen levő romos híd
Tisza River and the ruins of the downstream bridge

Râul Tisa și ruinele podului din centru
Річка Тиса і руїни моста у центрі села
A Tisza folyó és a központban levő romos híd
Tisza River and the ruins of the bridge in the center

Gara CFR
Залізнична станція
Vasútállomás
CFR Train Station

Chiparosul (*Cupressus sempervirens*) – sud-estul Europei, nordul Africii și vestul Asie. Diametru 1,82m
 Кипарис вічнозелений (*Cupressus sempervirens*) – південний – схід Європи, північ Африки і захід Азії. Діаметр 1,82 м

Európai ciprus vagy örökzöld ciprus (*Cupressus sempervirens*) – dél-kelet Európa, Afrika északi részén és nyugat Ázsiában honos Átmérője 1,82 m

Cupressus sempervirens - Southeast Europe, North Africa and West Asia Diameter 1.82m

Arbori rari în cimitirul localității Bocicoiu Mare
 Рідкісні дерева на цвинтарі селища Великий Бичків

Pin negru austriac (*Pinus nigra* ssp. *nigra*) – sudul și parțial în centrul Europei, nordul Africii și peninsula Asia Mică. Diametru 2m și 2,15m (2 exemplare)

Сосна чорна європейська (*Pinus nigra* ssp. *nigra*) – південь і частина центральної Європи, північ Африки і півострів Малої Азії. Діаметр 2 м і 2,15м (2 екземпляри)

Feketefenyő (*Pinus nigra* ssp. *nigra*) – dél és részben közép-európa északafrikai és a kisázsiai félszigeten honos. Átmérője 2m és 2,15 m (két példány)

Austrian Black Pine (*Pinus nigra* ssp. *nigra*) - South and partly in the center of Europe, North Africa and the Asia Minor Peninsula Diameter 2m and 2,15m (2 copies)

Ritka fák a nagybocskói temetőben
 Rare trees in the cemetery of Bocicoiu Mare

Localizare geografică

Satul Crăciunești este așezat în partea stângă a râului Tisa, pe terasa a doua.

Denumirea localității în ucraineană este Кричунів, iar în maghiară este Tiszakarácsonyfalva.

Scurt istoric al localității

În locul Mohelca, pe o terasă înaltă din stânga, în punctul „Koşare”, în anul 1972, C. Kacsó a identificat câteva fragmente de ceramică și un topor plat din gresie, probabil din neolitic².

În locul Mohelca, de la piciorul terasei înalte a Tisei, la cca 500 m depărtare de malul stâng al râului, se află o așezare preistorică și una din mileniul I, obiectiv cercetat în anul 1971 de R. Popa și C. Kacsó².

Cercetările efectuate pe terenul de la Mohelca, în anul 1972 de R. Harhoiu și Georgeta M. Iuga, mărginit de zone mlăștinoase, au fost descoperite câteva fragmente, cu totul sporadic, din epoca bronzului, ce aparțin probabil, culturii Suciului de Sus. Dintre locuințele descoperite în această zonă: prima locuință a apărut sub forma unei vetre deschise de dimensiuni foarte mari (2/2,5 m), construită din materiale ușoare, lemn sau doar nule, eventual lipite cu pământ, a doua locuință a fost identificată sub forma unei gropi ovale neregulate (diam. 4,6/2,7 m) cu fund albit, plin de pietre de râu de mărime mică și mijlocie arse în foc și clivate, printre pietre aflându-se lut cu foarte mult cărbune și numeroase fragmente ceramice. Locuința a reprezentat, foarte probabil, o instalație mare de foc, înconjurată inițial de pietre, situate în centrul sau către marginea unei construcții din materiale ușoare, de tipul colibei. Așezarea este datată de R. Popa și R. Harhoiu la mijlocul și în a doua jumătate a secolului VII - lea e.n.².

Un depozit de bronzuri a fost descoperit în imediata vecinătate a stației de pompe, aflat pe terasa din stânga Tisei, din care au fost recuperate 39 de piese aflate la Muzeul Maramureșan, fiind date din perioada bronz târziu².

În anul 1381 în adunarea obștească din Iereșul de Sus este amintit: Cădea din Virișmort, Petru din Crăciunești etc.⁸

În anul 1385 sunt amintiți primii patru pretori din Maramureș: Cădea din Virișmort, Petru din Crăciunești, Драгомір din Гиулеști și Василе din Беду⁸.

Географічне положення

Село Кричунешть розміщене на другій терасі лівого берега річки Тиси.

Українська назва населеного пункту - Кричунів, угорською вона звучить Tiszakarácsonyfalva

Коротка історія населеного пункту

На високій терасі лівобережжя Тиси, у місці, яке називається „Кошари”, у 1972 році С. Качо знайшов декілька фрагментів гончарства та плоску пісковикову сокиру, можливо з неоліту².

На високій терасі лівобережжя Тиси у місці, яке називається „Могилка”, на відстані 500 м від лівого берега річки знайдено одне доісторичне оселище і одне із I-го століття. У 1971 році Р. Попа і К. Качо вивчали ці оселища².

Завдяки дослідженням, проведеним у 1972 році Р. Гаргою та Джорджетою М. Югою на території Могилки, оточеній заболоченими місцевостями, було знайдено декілька фрагментів бронзової доби, які ймовірно належали культурі Сучу де Сус. Серед помешкань, знайдених на даній території, перше помешкання з'явилося у формі відкритої ватри, великих розмірів (2/2,5 м), побудоване з легких матеріалів, дерев чи гілок, змішаних з глиною, а друге помешкання було виявлене у вигляді неправильної овальної ями (діаметром 4,6/2,7 м) з вибіленим дном, заповненим річковим камінням малих і середніх розмірів, що було випалене і розщеплене. Поміж каміння знаходилась глина разом із вугіллям і численними керамічними фрагментами. Дуже ймовірно, що вони являло собою облаштування для вогню, спочатку обкладене камінням, що знаходилось у центрі або з крак споруди, зведеної з легких матеріалів, на зразок колиби. Р. Попа та Р. Гаргою відносять оселення на середину і другу половину VII століття н.е.².

Склад з бронзовими речами знайдено на терасі лівого берега Тиси поблизу насосної станції, з якого 39 експонатів було передано Музею Мaramuresha. Їх відносять до пізньої бронзової доби².

У 1381 році на зібранні громади Верхнього Єрешу згадуються: Кандя з Вірішморт, Петро з Кричунова тощо.⁸

У 1385 році згадуються перші чотири мaramурські претори: Кандя з Вірішморт, Петро із Кричунова, Драгомір із Джулешть і Василе з Беду⁸.

În anul 1426 se semnează o înțelegere frățească între Pentele, fiul lui Costa și Gregoriu, fiul lui Cristian ambii din Crăciunești și între Tatul, fiul lui Ivașcu, Huziu Ivan, fiul lui Vlad din Apșa de Mijloc și doamna Maria, soția lui Șimon, fiul lui Stan din Iapa. Primii cedează o casă nobiliară și două sesii iobagiale în Crăciunești, în favoarea celor din urmă, care se declară mulțumiți pentru a patra parte din Crăciunești².

În anul 1442 într-o diplomă dată de regele Vladislav I, lui Ștefan și Mihai, români din Crăciunești, fii lui Gergiu Pank „villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”, sunt în stăpânirea moșiilor Crăciunești, Bocicoi și Lunca⁸.

În data de 26 mai 1444 magistrul din Sighet adeverește ca, deși moșia din Breb a fost atribuită lui Petru Gherheș din Sarasău, totuși Pop Nan din Giulești și Ștefan Panc din Crăciunești, împreună cu oamenii lor înarmați, au năvălit asupra moșiei prădând-o, iar pe cneazul Petru Gherheș l-au alungat⁸.

În data de 3 ianuarie 1448, Mihail, fiul lui Tatul și Bogdan, ambii din Ialova, primesc drept recompensă pentru vitejia lor împotriva tătarilor, moșiile Crăciunești, Bocicoi și Lunca, de la Iancu de Hunedoara⁸.

În data de 10 mai 1458, la cererea lui Mihail, fiul lui Tatul și Bogdan, ambii din Ialova, Regele Matei Corvin reconfirmă drepturile primite pentru moșiile Crăciunești, Bocicoi și Lunca, de al Iancu de Hunedoara⁸.

În anul 1480 Birtoc primește donație regală asupra moșiilor maramureșene: Bedeu, Taras, Bocicoi, Crăciunești, Botiza, Giulești, Șieu, Ruscova, Rona de Jos, Vișauă, Crăcești, Hărnicеști, Desești, Doroslău, Nirișel⁸.

În data de 24 mai 1500, regele Vladislav al II-lea revocă introducerea lui Bartolomeu Dragfy în moșiile Urmezo, Veresmort, Apșa și părțile de moșie din Crăciunești⁸.

În data de 25 mai 1500 Vladislav al II-lea, regele Ungariei poruncește o introducere în stăpânire a lui Sigismund Pogan de Chebbi, comitelui din Posoniu, a lui Georgiu și Ioan Pogan și a lui Matheu Thukaroveczsky, camerariu, în posesiunea moșiilor Urmezo, Veresmort, Apșa și părțile de moșie din Crăciunești¹⁴.

În anul 1504 nobilul Petru de Dolha protestează, contra punerii nobililor Gheorghe și Ioan Dragfy de Belthek în stăpânirea posesiunilor numite Crăciunești, Bocicoi și Lunca la Tisa¹⁴.

În anul 1550 Conventul din Lelez consemnează opreliștea nobilului Ioan Batiz de Virișmort contra nobilului Matia Brodarics, făcută cu privire la ocuparea și deținerea tuturor părților din posesiunile Domnești, Apșa de Sus, Virișmort și Crăciunești¹⁴.

У 1426 році підписано братську угоду між Пентеле, сином Кости, та Грегориу, сином Крістіана, обидвома мешканцями Кричунова і Татулом, сином Івашка, Гузіу Іваном, сином Влада із Середнього Водяного і панею Марією, дружиною Шімона, сина Стана із Япи. Перші віддають панську хату і дві кріпацькі землі у Кричунові на користь останніх, які залишаються задоволеними четвертиною Кричунова².

У 1442 році грамотою, виданою Владиславим I, маетки Кричунова, Бичкова і Луга надаються у володіння Штефанові та Мигаєві, румунам з Кричунова, синам Дьордя Панка „villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”⁸.

26 травня 1444 року Сігетський магістер свідчить, що, хоча масток з Бребу був наданий Петру Гергешу із Сарасива, Поп Нан із Джулешть і Штефан Панк із Кричунова разом з своїми озброєними людьми напали і ограбували масток і відігнали князя Петра Гергеша⁸.

3 січня 1448 року Михаїл, син Татула, і Богдан, обидва мешканці Ялова, за свою хоробрість, проявлену проти татар, отримують в нагороду мастки Кричунів, Бичків і Луг від Янка Гунедоряньського⁸.

10 травня 1458 на прохання Михаїла, сина Татула, і Богдана, обох мешканців Ялова, король Матей Корвін підтверджує отримані від Янка Гунедоряньського права на мастки Кричунів, Бичків і Луг⁸.

У 1480 році Бірток отримує королівський подарунок на мараморські мастки: Бедевліу, Тарас, Бичків, Кричунів, Ботізу, Джулешть, Шієу, Рускову, Нижню Рону, Вишаву, Крачешть, Гарнічешть, Десешть, Дорослау, Нірішел⁸.

24 травня 1500 року король Владислав II відмінє введення Бартоломея Драгфі до мастоків Урмезо, Верешморт, Водяного і частини мастку у Кричунові⁸.

25 травня 1500 року Владислав II, король Угорщини, наказує ввести у володіння коміта з Посонії Сігізмунда Погана Кебяньського, Георгія та Іоана Погана та Матея Тукаровецького мастки Урмезо, Верешморт, Апшу і частину мастку у Кричунові¹⁴.

У 1504 році дворянин Петро Долганський протестує проти введення мастоків Кричунів, Бичків і Луг над Тисою у володіння дворян Георгіє і Іоана Драгфі де Белтек¹⁴.

У 1550 році церковна рада із Лелеша реєструє оскарження дворянина Іоана Батізі Вірішмортьського, висунуте проти дворянина Матія Бродаріч щодо окупації та володіння усіма частинами мастоків Домнешть, Верхне Водяне, Вірішморт та Кричунів¹⁴.

În anul 1575 domeniul Bocicoiului cuprindea 6 sate: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău și Kőrösmező (Frasin, Ясіня, Jasyna). Domeniul a fost al familiei Dragfy, apoi a ajuns pe mâna fiscului⁸.

În anul 1575 plătea fiscului: Bocicoiul - 24 fl. pe an, Lunca - 12 fl. pe an, Crăciunești - 4 fl., daruri de Crăciun (1-2 piei de jder, colaci, găini, ouă), datul din oi și miei, dijme din porci, din stupi, banii coasei (6 dinari)⁸.

La 1600 în Crăciunești George Pogány de Cséb deținea 4 case iobăgești; Petu Pogány de Cséb, Emeric Perniessi, Alexiu Volasz de Uglia, Ilie și Vasile Cosma de Apșa aveau fiecare câte 2 case iobăgești⁶.

La începutul secolului al XVII-lea, George Pogány avea 7 case iobăgești, dintre care: 4 în Crăciunești, 2 în Apșa de Sus, 1 în Virișmort. Petru Pogány avea 5 case iobăgești, dintre care: 2 în Crăciunești, 2 în Apșa de Sus, 1 în Virișmort. Ștefan Bánffy deținea case iobăgești: 5 în Crăciunești, 25 în Bocicoi și 9 în Lunca⁶.

În secolul al XVII-lea, un număr considerabil de mici nobili locuiau în Apșa de Jos, Slatina, Crăciunești, Berezna etc.⁸.

În anul 1664 în Crăciunești au fost înregistrați 20 de oameni înscriși în porți, 10 iobagi săraci, 1 morar⁶.

Referitor la mișcarea lui Pinte, documentele semnaleză o serie de tăinuitori și protectori ai hoților cum sunt: Andrászi Péter din Crăciunești, Griga Fodor, Ioan, Ionuț de Crăciunești, Havassi Dan de Crăciunești, Kotranca din Crăciunești, Lazăr cel Chior din Crăciunești, Mihail Ion din Crăciunești care era nu doar tăinuitor, ci și îngrijitor de hoți răniți, soția hoțului Simion Molnar din Crăciunești, Paul Ștefan și fratele Paul Todor, Todor Mihai și ginerele Vasile⁶.

La sfârșitul secolului al XVII-lea în Crăciunești și Virișmort locuiau 36 de țărani. Locuitorii erau amestecați, unguri, români și ruteni⁶.

Conscripția oficială din 1787, cuprinde și un recensământ al copiilor de vârstă școlară, care frecventau școala în localitatea Crăciunești. Erau 15 copii (6 fete și 9 băieți) între 7-14 ani⁸.

În anul 1862 se construiește biserica de lemn din Crăciunești, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”^{8,15}.

În anul 1900 se construiește școala de lemn din Crăciunești⁸.

У 1575 році територія Бичкова охоплювала 6 сіл: Кричунів, Великий Бичків, Малий Бичків, Луг над Тисою, Рахів і Кьорьошмесо (Ясіня). Територія належала сім'ї Драгфі, а потім дісталася податківцям⁸.

У 1575 році сплачували податки: Бичків - 24 фл/рік, Луг - 12 фл/рік, Кричунів - 4 фл., подарки на Різдво (1-2 шкур із куниці, колачі, кури, яйця), данину із овець, ягнят, свиней, з вуликів, гроші за кошню (6 динарів)⁸.

У 1600 році у Кричунові Георге Погані Чебський володів чотирма кріпацькими хатами; Петро Погані Чебський, Емерік Пернеші, Алексій Волош Углівський, Ілля та Василь Козма Водяньський володіли двома кріпацькими хатами⁶.

На початку XVII-го століття Георге Погані володів 7 кріпацькими хатами, з яких: 4 у Кричунові, 2 у Верхньому Водяному, 1 у Віришморті. Петро Погані володів 5 кріпацькими хатами, з яких: 2 у Кричунові, 2 у Верхньому Водяному, 1 у Віришморті. Шефан Банфі володів кріпацькими хатами, з яких: 5 у Кричунові, 25 у Бичькові і 9 у Лузі⁶.

У XVII-му столітті значна кількість малих дворян проживали у Нижньому Водяному, Солотвині, Кричунові, Бerezna тощо.

У 1664 році у Кричунові зареєстровано 20 людей, які сплачували податок, 10 бідних кріпаків, 1 мельник⁶.

Що стосується руху ватажка Пінті, документи вказують на ряд злодіїв та захисників злодіїв, а саме: Анраші Петер із Кричунова, Гріга Фодор, Іоан, Іонуц з Кричунова, Гаваші Дан з Кричунова, Котранча з Кричунова, Лазар сліпий з Кричунова, Мігаїл Іон з Кричунова, які були не тільки їх захисниками, але й надавали допомогу пораненим злодіям, дружина злодія Симона Молнара з Кричунова, Паул Штефан і брат Паул Тодор, Тодор Мігаї і з'ять Василь⁶.

У кінці XVII-го століття у Кричунові та Віришморті проживали 36 селян. Мешканці були помішані, угорці, румуни та українці⁶.

Офіційні записи 1787 року містять і перепис дітей шкільного віку, які ходили до школи у населеному пункті Кричунів. Налічено 15 дітей (6 дівчат і 9 хлопців) віком від 7 до 14 років⁸.

У 1862 році у Кричунові будують дерев'яну церкву з празником „Успіння Божої матері”^{8,15}.

У 1900 році у Кричунові будують дерев'яну школу

În anul 1900 se înființează băile de la Crăciunești, ca băi rituale pentru comunitatea de evrei. A fost construită o clădire cu 4 cabine, 3 cu câte 2 vâni și una cu 6 vâni, cazan de încălzire a apei cu o capacitate de 3.000 l, rezervor de apă rece cu o capacitate de 2.000 l, pompă de mână. Zilnic se făceau 30-35 băi calde, iar pe sezon circa 2.700. Băile aparțineau Comunității Evreiești din Sighet¹².

În anul 1936 în Crăciunești au existat 3 sinagogi și o casă de rugăciuni a populației evreiești¹⁵, care au fost demolate după 1945⁵.

În 1937 proprietar al băilor de la Crăciunești este Hantz Moise. În sezonul din 15 iunie -15 august 1937 au fost efectuate 600 de băi, prețul fiind de 20 lei/baie¹².

În anul 1940 s-a demolat biserica de lemn adusă după 1700 din satul Bocicoi⁵.

În perioada 1943-1947 este construită Biserica Greco-Catolică¹⁰.

În anul 1948 Biserica Greco-Catolică din localitate, este desființată și devine Biserica Ortodoxă Ucraineană cu hramul „Schimbarea la Față”.

În anul 1966 stațiunea din Crăciunești dispunea de o clădire nouă cu 6 cabine a 2 vane și o clădire veche cu 6 cabine a 2 vane și 2 încăperi pentru odihnă după baie. Zilnic se fac circa 100 de băi, prețul fiind de 5 lei/baie¹².

În anul 1970, inundațiile distrug băile de la Crăciunești.

În anul 1994 se construiesc noile băi de la Crăciunești, care nu funcționează în prezent.

În perioada 2002-2005 este construită Biserica Greco-Catolică Ucraineană cu hramul „Sfânta Treime”. A fost sfințită în 23 august 2015.

În perioada 2012 – 2013, Druliac Igor, directorul căminului cultural, amenajează în curtea școlii din Crăciunești, muzeul „Casa ucraineană”. Casa este construită la începutul secolului XX. La amenajarea muzeului a contribuit și primăria comunei Bocicoiu Mare, primar Lazarciuc Liviu.

Date despre numele localității

În documente și pe hărți, localitatea apare cu următoarele denumiri: 1782 - Kracsfalv; 1839, 1863, 1873, 1889 - Karácsfalva; 1880, 1890 - Karácsfalv; 1863 - Kracznov; 1873 – Krocunuv, 1950 - Crăciunești.

У 1900 році відкривають купелі з Кричунова. Вони призначені для ритуальних купелей для єврейської громади. Зведена споруда з 4-ьох кімнат, де 3 мали по 2 ванни, а одна - 6 ванн, котел об'ємом на 3000 л для нагрівання води, котел для холодної води місткістю 2.000 л, ручний насос. Щодня приймали 30-35 гарячих ванн, а на сезон до 2.700. Купелі належали єврейській громаді з Сигету¹².

Під час подорожі Марамурешом, яка тривала від листопада до грудня 1906 року, Ніколае Йорга проїжджає через Великий Бичків, Кричунів і Верешмарт⁸.

У 1936 році у Кричунові існували три синагоги і один дім молитви для єврейського населення¹⁵, які були знесені після 1945 року⁵.

У 1937 році власником купелей з Кричунова стає Гантз Мойсе. За сезон від 15 червня до 15 серпня 1937 року приймають 600 ванн, вартість однієї 20 лей¹².

У 1940 році зносять дерев'яну церкву, привезену 1700 року з Бичкова⁵.

Від 1843 до 1947 року будують греко-католицьку церкву¹⁰.

У 1948 році греко-католицьку церкву села закривають. Її перетворюють на українську православну церкву із празником „Переображення Господнього”.

У 1966 році Кричунівський курорт мав нову будівлю з 6 кімнат з 2 ваннами у кожній і стару будівлю з 6 кімнат з 2 ваннами у кожній, а також 2 кімнати для відпочинку після прийняття ванни. Щодня приймали по 100 ванн, вартість одного купання становила 5 лей¹².

У 1970 році паводки руйнують купелі з Кричунова.

У 1994 році будують нові купелі у Кричунові, які на даний час не працюють.

Від 2002 до 2005 року будують українську греко-католицьку церкву з празником „Святої Трійці”. Освячена 23 серпня 2015 року.

Від 2012 до 2013 року директором будинку культури є Друляк Ігор, на подвір'ї Кричунівської школи відкривають музей „Українська хата”. Хата побудована на початку ХХ-го століття. Відкриття музею підтримує і виконавчий комітет селища Великий Бичків, голова – Лівіу Лазарчук.

Дані про назву населеного пункту

У документах та на картах населений пункт появляється з наступними назвами: 1782 – Крочфалу; 1839, 1863, 1873, 1889 – Корочонфолва; 1880, 1890 – Корочонфалу; 1863 – Крочунов; 1873 – Крочунув, 1950 – Кричунів

Populația

La recensământul din 2011, populația satului a fost de 1331 locuitori (664 femei și 667 bărbați) din care: 308 (23,14%) români, 17 (1,28%) maghiari, 949 (71,30%) ucraineni, 10 ruteni (0,75%), iar despre 47 (3,53%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Din punct de vedere confesional sunt: 1074 (80,69%) ortodocși, 138 (10,37%) greco-catolici, 21 (1,58%) romano-catolici, 17 (1,28%) penticostali, 24 (1,80%) martori ai lui Iehova, 5 (0,38%) adventiști de ziua șaptea și despre 52 (3,91%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Turismul

Obiective turistice antropice

Biserica ortodoxă ucraineană „Schimbarea la Față”, 1943-1948.

Biserica greco-catolică ucraineană „Sfânta Treime”, 2002-2005.

Ruinele biserici vechi de lemn și capela construită din lemnul vechii biserici de lemn.

Muzeul – „Casa ucraineană”, începutul secolului XX.

Cimitirul evreiesc.

Tranșee din primul război mondial, 1914-1918.

Obiective turistice naturale

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară.

Mohelca (Mohylca), este un rest a terasei a doua a râului Tisa. Are o formă de mormânt, cu o lungime de 100 m, o lățime de 70 m și înălțimea de circa 12 m.

Peștera Mohelca, cod 03-104/1, are 11,7 m lungime și -3 m denivelare. Este singura peșteră din România în conglomerat de terasă.

Căi de acces

Drumul național DN 18 Sighetu Marmăției – Vișeu de Sus.

Calea ferată Sighetu Marmăției – Vișeu de Jos - Salva.

Situri arheologice din localitate

	Situri arheologice	Datare	Cod
1	„La Mohelca” – lângă halta C.F.R.	Secolul VI	MM – I – s – B – 04382

Arheologice pam'atki naselenogo punktu

	Археологічні пам'ятки	Рік	Код
1	„у Могилки” – біля залізничної станції	VI століття	MM – I – s – B – 04382

Населення

При переписі населення 2011 року у селі налічувалося 1331 мешканець (664 жінки і 667 чоловіків), з яких: 308 (23,14%) румунів, 17 (1,28%) угорців, 949 (71,30%) українців, 10 русинів (0,75%) а для 47 (3,53%) мешканців дані відсутні¹⁶.

З точки зору конфесій: 1074 (80,69%) православних, 138 (10,37%) греко-католиків, 21 (1,58%) римо-католик, 17 (1,28%) п'ятдесятників, 24 (1,80%) свідки Єгови, 5 (0,38%) адвентистів сьомого дня, і для 52 (3,91%) мешканців дані відсутні¹⁶.

Туризм

Антропологічні туристичні об'єкти

Українська православна церква „Преображення Господнього”, 1943-1948.

Українська греко-католицька церква „Святої Трійці”, 2002-2005.

Музей – українська хата початок XX-го століття.

Єврейський цвинтар.

Окопи першої світової війни, 1914-1918.

Природні туристичні об'єкти

Ландшафт Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса.

Могила – залишок з другої тераси річки Тиси. Має вигляд могили довжиною 100 м, шириною 70 м і висотою - 12 м.

Печера Могила, код 03-104/1, довжина 11,7 м, нахил 3 м. Єдина печера Румунії у конгломераті тераси.

Шляхи доступу

Автошлях національного значення DN 18 Сігету Мармацією – Вішеу де Сус.

Залізничне сполучення Сігету Мармацією – Вішеу де Жос – Салва.

Crăciunești falu

Földrajzi elhelyezkedés

Crăciunești falu a Tisza bal oldalán, a második teraszon található.

Az ukrán település neve Krichov, magyarul pedig Tiszakarácsonyfalva.

A település rövid története

A Mohelca helyén, a bal oldali magas teraszon, a "Koșare" ponton, 1972-ben C. Kacsó talált néhány darab kerámiát és egy lapos homokköbaltát, valószínűleg a neolitikum-ból¹.

Mohelca településén, a Tisza magas terasz lábánál, a folyó bal partjától mintegy 500 méterre található egy őskori település és az első évezred egyikének, amelyet 1971-ben R. Popa és C. Kacsó tanulmányozot².

A Mohelca területeken végzett kutatások által, mocsaras területek határolják, 1972-ben R. Harhoiu és Georgeta M. Iuga fedeztek fel néhány szórványos töredéket, a Bronzkortól, valószínűleg a Suci de Sus kultúrájához tartozóként. Az ezen a területen felfedezett lakásokról: az első lakás egy nagyon nyitott, 2 / 2,5 m-es nyílt formájában készült, könnyű anyagokból, fából vagy csak földel tapasztva, a második lakást egy szabálytalan ovális gödörnek azonosították (4,6 / 2,7 m átmérőjű), fehér alapon, tele apró és közepes méretű égett folyókövekkel, a kövek között agyagként sok faszénnel és számos kerámia töredékkel. Valószínűleg nagy tűzhelyt jelentett, eredetileg kövekkel körülvéve, valamilyen kunyhó féle. A település a VII század középső és második felében nyúlik vissza R. Popára és R. Harhoiu-ba szerint².

A szivattyúállomás közvetlen közelében egy bronz betétet fedeztek fel, a Tisai bal oldali teraszán, amelyből 39 darabot helyeztek el a Maramures Múzeumban, a késői bronzkori kortól származnak².

1381-ben Jereș de Sus közgyűlésén említésre került: Cădea Virișmort-ból, Petru Crăciunești-ből stb⁸.

1385-ben említik Maramureș első négy elötagját: Cădea Virișmort-ból, Petru Crăciunești-ből, Dragomir Giulești-ből és Vasile Bedeu-ből⁸.

1426-ban testvéres megállapodást írt alá Pentele, a Costa és Gregoriu fia, Cristian fia, mindkettő Crăciunești-ből és Tatul, Ivașcu fia, Huziu Ivan, Vlad fia Apsa de Mijloc-ról és Maria asszony, Șimon felesége, Stan fia Iapa-ból. Az elsők egy nemesi házat és két jobbágyot ad le Crăciunești falunak, az utóbbiak kedvéért, akik elégedettek a negyedik részével².

Craciuesti Village

Geographic location

The village of Crăciunești is located on the left side of the river Tisza, on the second terrace.

The name of the village in Ukrainian is Krichov, and in Hungarian it is Tiszakarácsonyfalva.

Brief history of the locality

In the village of Mohelca, on a high terrace on the left, at the "Koșare" point, in 1972 C. Kacsó identified a few fragments of ceramics and a flat sandstone ax, probably from Neolithic².

In the village of Mohelca, at the base of the Tisa high terrace, about 500 meters from the left bank of the river, there is a prehistoric settlement and one of the first millennium, researched in 1971 by R. Popa and C. Kacsó².

The researches done by R. Harhoiu and Georgeta M. Iuga in 1972 in the Mohelca area bordered by swamps, has revealed a few fragments from the Bronze Age, probably belonging to the Suci de Sus culture. The dwellings found in this area: the first establishment appeared in the form of a very large (2 / 2.5 m) open-heart, built of light materials, wood or only branches, maybe glued with mud, the second dwelling identified was in the form of an irregular (4,6 / 2,7 m diameter) oval pit full of small and medium sized river stones burned in fire and cleared, among the stones being clay with a lot of coal and numerous ceramic fragments. It was probably a large fire installation, originally surrounded by stones, located in the center or towards the edge of hut-type construction. The settlement is dated by R. Popa and R. Harhoiu in the middle and in the second half of the 7th century e.n.².

A bronze deposit was discovered in the immediate vicinity of the pump station, located on the left Terrace of Tisza River, from which were recovered 39 pieces, now at the Maramures Museum, dating back to the late Bronze Age².

In 1381, in the public community meeting in Jereș de Sus are mentioned: Cădea from Virișmort, Petru from Crăciunești etc⁸.

In 1385 the first four praetors of Maramureș are mentioned: Cădea from Virișmort, Petru from Crăciunești, Dragomir from Giulești and Vasile from Bedeu⁸.

In 1426 a brotherly agreement was signed between Pentele, the son of Costa and Gregoriu, the son of Cristian, both of Crăciunești and between Tatul, the son of Ivașcu, Huziu Ivan, the son of Vlad from Apsa de Mijloc and Mrs. Maria, the wife of Șimon, the don of Stan from Iapa. The first ones give up a noble house and two serfs in Craciunesti, in favor of the latter, who are pleased with the fourth part of Craciunesti².

1442-ben, Vladislav I. király által adott oklevélben, Stephen-nek és Mihai-nak, Crăciunesti-i románok, Gergiu Pank "villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva" fia, birtokában vannak a Crăciunești, Bocicoi és Lunca birtokoknak⁸.

1444. május 26-án a Sighet-i bírót bizonyította, hogy bár a Breb-i birtokot Petra Gherheș Sarasău-ból kapta, Giulesti Pop Nan és Stefan Panc Crăciunești-ből, fegyveres embereikkel együtt megroppantották a birtokot, és elűzték Gherheș herceget⁸.

1448. január 3-án Mihail, Tatul és Bogdan fia, mindkettő Ialovaiak jutalomként kapták bátorságukért a tatárok eleni harcban, a Crăciunești, Bocicoi és Lunca birtokokat Iancu de Hunedoara-tól⁸.

1458. május 10-én Mihály kérésére, Tatul és Bogdan fia, mindkettő Ialovaiak, Mátyás Corvin király megerősítette a Crăciunești-i, Bocicoi-i és Lunca birtokok számára biztosított jogokat Iancu de Hunedoara-tól⁸.

Az 1480-as években Birtoc királyi adományt kapott a Maramures birtokokon: Bedeu, Taras, Bocicoi, Crăciunești, Botiza, Giulești, Șieu, Ruscova, Rona de Jos, Vișauă, Crăcești, Hărnicesti, Desești, Doroslău, Nirișel⁸.

1500. május 24-én II. Vladislav király visszavonta Bartolomeu Dragfyt bevezetését Urmezo, Veresmort, Apsa és a Crăciunești birtokok részeihez⁸.

A magyar király 1500. május 25-én bevezető parancsot vezetett a Pogány de Chebbi Zsigmondhoz, a Posoniu-bizottsághoz, Georgiuhoz és Ioan Poganhoz, valamint Matheu Thukaroveczskyhez, a cameramenhez, birtokában adta az Urmezo-birtokot, a Veresmort Apsa és a birtok részeit Crăciunești-ből¹⁴.

1504-ben a nemes Petru de Dolha tiltakozik a nemes Gheorghe és Ioan Dragfy de Belthek birtokba vétele ellen a Crăciunești, Bocicoi és Lunca la Tisa birtokokat¹⁴.

1550-ben a Lelez-kegyhely rögzíti a nemesi Batiz de Virișmort megállását a nemes Brodarics Matia ellen, a vagyon minden részének elfoglalása és birtoklása az Domnești, az Apsa de Sus, a Virișmort és a Crăciunești birtokok felet¹⁴.

1575-ben a Bocicoi mezőben 6 falu volt: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău és Körösmező⁸.

1575-ben fizette az adót: Bocicoiul - 24 fl. évente, Lunca - 12 fl. évente, Crăciunești - 4 fl., karácsonyi ajándékok (1-2 jersey bőr, kalacs, tyúk, tojás), juhokat és bárányokat, sertést, pénzt (6 dinár)⁸.

In 1442, in a diploma given by King Vladislav I, Stephen and Mihai, Romanians from Craciunesti, the sons of Gergiu Pank "villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva", are in possession of the Craciunesti, Bocicoi and Lunca estates⁸.

On May 26, 1444, the magistrate of Sighet proved that although the estate of Breb was attributed to Petru Gherheș from Sarasau, Pop Nan from Giulesti and Stefan Panc from Craciunesti, together with their armed men, rushed over the estate and robbed it, banishing the Prince Petru Gherheș⁸.

On January 3, 1448, Mihail, the son of Tatul and Bogdan, both of Ialova, received as a reward for their bravery against the Tartars, the Crăciunești, Bocicoi and Lunca estates, from Iancu de Hunedoara⁸.

On May 10, 1458, at the request of Michael, the son of Tatul and Bogdan, both of Ialova, King Matthew Corvin reconfirmed the rights granted by Iancu de Hunedoara for the Craciunesti, Bocicoi and Lunca estates⁸.

In the year 1480 Birtoc received a royal donation on the Maramures estates: Bedeu, Taras, Bocicoi, Crăciunești, Botiza, Giulești, Șieu, Ruscova, Rona de Jos, Vișauă, Crăcești, Hărnicesti, Desești, Doroslău, Nirișel⁸.

On May 24, 1500, King Vladislav II revoked the introduction of Bartolomeu Dragfy into the lands of Urmezo, Veresmort, Apsa and the parts of the estate of Craciunesti⁸.

On May 25, 1500, the King of Hungary commands that Sigismund Pogan de Chebbi, the Posoniu governor, Georgiu and Ioan Pogan, and Matheu Thukaroveczsky, cameramen, be put in charge of the possession of the Urmezo estates, Veresmort Apsa and the parts of the Craciunesti estate¹⁴.

In 1504, the noble Petru of Dolha protests against the nobles Gheorghe and Ioan Dragfy de Belthek to be put in charge of the possessions called Crăciunești, Bocicoi and Lunca la Tisa¹⁴.

In 1550, the Lelez Convent mentions the obstacle of the noble John Batiz of Virișmort against the noble Matia Brodarics, regarding the occupation and possession of all parts of the Domnești, Apsa de Sus, Virișmort and Crăciunești¹⁴.

In 1575 the Bocicoi domain included 6 villages: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău and Körösmező. The domain belonged to the Dragfy family, then to the IRS⁸.

In 1575 the IRS was paid: Bocicoi - 24 fl. per year, Lunca - 12 fl. per year, Crăciunești - 4 fl., Christmas gifts (1-2 jersey skins, bread, hens, eggs), sheep and lambs, pigs, hives, sewn money (6 dinars)⁸.

Crăciunesti-ban 1600-ban George Pogány de Cséb tulajdonában volt 4 jobbágy ház ; Petu Pogány de Cséb, Emeric Perniessi, Alexiu Volasz de Uglia, Ilie és Vasile Cosma de Apșa mindegyikének két jobbágya volt⁶.

A XVII.század elején George Pogánynak tulajdonában volt 7 jobbágy ház, ebből: 4 Crăciunești-ben, 2 Apsa de Sus-ban, 1 Virișmort-tban. Pogány Petru tulajdonában volt 5 jobbágy ház, ebből: 2 Crăciuneștiben, 2 Apșa de Sus-ban, 1 Virișmort-ban. Bánffy Ștefan tulajdonában volt egy jobbágy ház: 5 Crăciunești-ben, 25 Bocico-ban és 9 Lunca 6-ban⁶.

A tizenhetedik században jelentős számú kis nemes élt Apsa de Jos-ban, Slatinan, Crăciuneștien, Bereznan stb⁸.

Pintea mozgalmát illetően a dokumentumok egy sor rejtegető és tolvajvédő jelzést jeleznek, mint Andrászi Péter Crăciunești-ből, Griga Fodor, János, Ionuț Crăciunești-ből, Havasi Dan Crăciunești-ből , Kotranca Crăciunești-ből, Lazăr cel Chior Crăciunești-ből, Mihail Ion Crăciunești-ből ami nemcsak szegényletes volt, hanem a sebesült tolvajok gondviselője, a Simion Molnár tolvaj felesége Crăciunești-ből, Paul Stephen és Paul Todor testvére, Todor Mihai és a sógora Vasile⁶.

A VII század végén 36 paraszt lakott Craciunesti-ben és Virișmort-ban. A lakosság vegyes volt, magyarok, románok és rutinok⁶.

Az 1787-es hivatalos szolgálat tartalmazza a Crăciunești iskolába járó iskoláskorú gyermekek számát is. 15 gyerek (6 lány és 9 fiú) 7-14 éves kor között⁸.

1862-ben épült a Crăciunesti-i fatemplom szentelt "A Szűzanya felajánlása"^{8,15}.

1900-ban épült fából az iskola Crăciunești-ben⁸.

1900-ban létrejön a Crăciunești fürdők, rituális fürdők a zsidó közösség számára . Egy 4 kabinos épület épült, 3 kabin 2 fürdőkádál és egy 6 fürdőkádál, fűtőkazánal, amelynek kapacitása 3000 liter hideg vizet tároló tartály, amelynek kapacitása 2000 l kézi pumpa. Naponta 30-35 forró fürdőt készítettek és körülbelül 2700 egy szezonban. A fürdőszobák a Sighet zsidó közösséghez tartoztak¹².

Az 1906 november-decemberi időszakban Nicolae Iorga Maramures-i útján keresztül halad, Bocicon, Crăciuneștien és Vereșmarton⁸.

1936-ban 3 zsinagóga és egy imaház léteztek a Crăciunești-i zsidó lakosság számára¹⁵, amelyeket 1945 után lebontottak⁵.

1937-ben a Crăciunești fürdők tulajdonosa volt Hantz Moise. Az 1937. június 15-i és augusztus 15-i szezonban 600 fürdőt készítettek, az ár 20 lej / fürdő volt¹².

In 1600 in Craciunesti, George Pogány from Cséb owned 4 serfs; Petu Pogány de Cséb, Emeric Perniessi, Alexiu Volasz de Uglia, Ilie and Vasile Cosma de Apșa each had 2 serfs⁶.

At the beginning of the seventeenth century, George Pogány had 7 serfs, of which: 4 in Craciuesti, 2 in Apsa de Sus, 1 in Virișmort. Petru Pogány had 5 serfs, of which: 2 in Crăciunești, 2 in Apșa de Sus, 1 in Virișmort. Ștefan Bánffy owned 5 serf's houses: 2 in Crăciunești, 2 in Bocicoi and 1 in Lunca⁶.

In the seventeenth century, a considerable number of small nobles lived in Apsa de Jos, Slatina, Crăciunești, Bereznă, etc.⁸.

In 1664 in Craciunesti there were 20 people registered in the gates, 10 poor serfs, 1 miller.

Regarding Pintea's movement, the documents mention a series of guardians and protectors of thieves such as Andrászi Péter from Craciunesti, Griga Fodor, John, Ionuț from Craciunești, Havasi Dan from Crăciunești, Kotranca din Crăciunești, Lazăr cel Chior din Crăciunești, Mihail Ion from Christmas that was not only hiding, but was also a caretaker of the wounded thieves, the wife of the thief Simion Molnar from Craciunesti, Paul Stephen and brother Paul Todor, Todor Mihai and son-in-law Vasile⁶.

At the end of the 17th century, 36 peasants lived in Craciunesti and Virișmort. The inhabitants were mixed, Hungarians, Romanians and Ruthenians⁶.

The official records of 1787 also include a census of school-age children attending school in Crăciunești. There were 15 children (6 girls and 9 boys) age between 7-14 years⁸.

In 1862 the wooden church from Craciunesti was built, with the patronage of the "Assumption of the Virgin Mary"^{8,15}.

In 1900, the wooden school in Craciunesti was built⁸.

In 1900, the Baths of Crăciunești were established as ritual baths for the Jewish community. A building with 4 cabins, 3 with 2 bathtubs and one with 6 bathtubs, a 3,000 l water boiler, 2,000 l water tank and a hand pump was built. 30-35 hot baths were taken here daily, and about 2,700 per season. The bathrooms belonged to the Jewish Community from Sighet¹².

Between November and December 1906, Nicolae Iorga travels through Maramures, through Bocicoi, Crăciunești and Vereșmart⁸.

In 1936 there were 3 synagogues and a house of prayer for the Jewish population in Craciunesti¹⁵, which were demolished after 1945⁵.

In 1937 the owner of the baths from Craciunesti was Hantz Moise. Between 15 June-15 August 1937, 600 baths were taken, the price being 20 lei / bath¹².

1940-ben lebontották a fából készült templomot, amelyet 1700 után hoztak a Bocicoi faluból⁵.

1943-1947 időszakban épült a görög katolikus templom¹⁰.

1948-ban a helységben lévő görög katolikus egyházat eltörlik és válik az ukrán ortodox egyházzé, szentelt „Urunk színeváltozása”.

1966-ban a Crăciunești üdülőhely új épületet kapott, 6 kabinál, 2 fürdőkádál és egy régi épületben 6 kabinból 2 fürdőkádál és két pihenővel fürdés után. Napi fürdők mintegy 100, az ár 5 lej/ fürdő⁵.

1970-ben, az árvíz elpusztította a Crăciunești fürdőt.

1994-ben épülnek fel a Crăciunești új fürdői, amelyek jelenleg nem működnek.

A 2002-2005 közötti időszakban építették az Ukrán Görög Katolikus Egyházat, szentelt „Szentháromság”. Augusztus 23-án, 2015 szentelték fel.

A 2012-2013 közötti időszakban Druliac Igor, a kulturális otthon igazgatója rendezett a Crăciunești iskola udvarán, egy múzeumot nevezet "Ukrán Ház". A ház épült a huszadik század elején. A Bocicoiu Mare község polgármestere, Lazarciuc Liviu járult hozzá a múzeum rendezéséhez.

Helynév adatok

A dokumentumok és térképek esetében a helység a következő néven jelenik meg: 1782 - Kracsfalú; 1839, 1863, 1873, 1889 - Karácsonfalva; 1880, 1890 - Karácsonfalú; 1863 - Kraczunov; 1873 - Krocunuv, 1950 – Crăciunești.

Népesség

A 2011-es népszámláláskor 1331 (664 nő és 667 férfi) lakott, ebből 308 (23,14%) román, 17 (1,28%) magyar, 949 (71,30%) ukrán, 10 rutén (0,75%) és körülbelül 47 (3,53%) lakosa az információ nem áll rendelkezésre¹⁶.

Vallás szempontból vannak: 1074 (80,69%) ortodox, 138 (10,37%) görög katolikus, 21 (1,58%) római katolikus, 17 (1,28%) pünkösda, 24 , 80%) Jehova Tanúi, 5 (0,38%) hetednapos adventisták és 52 (3,91%) lakosa az információ nem áll rendelkezésre¹⁶.

Idegenforgalom

Antropikus turisztikai látványosságok

Ukrán ortodox templom " Urunk színeváltozása ", 1943-1948.

A görög ukrán katolikus templom "Szentháromság", 2002-2005.

Múzeum - "Az ukrán ház", a 20. század elején

A zsidó temető

Az első világháborús rések, 1914-1918

In 1940 the wooden church was demolished after it was brought in the village of Bocicoi in 1700⁵.

Between 1943-1947 the Greek Catholic Church was built¹⁰.

In 1948, the Greek Catholic Church is abolished and becomes the Ukrainian Orthodox Church with the patronage of "the Transfiguration".

In 1966 the baths from Crăciunești had a new building with 6 cabins with 2 bathtubs and an old building with 6 booths with 2 bathtubs and 2 rest rooms for after the bath. There were about 100 baths taken daily, the price being 5 lei / bath⁵.

In 1970, the floods destroyed the baths in Craciunesti.

In 1994, the new baths from Crăciunești were built, which are not functioning today.

During 2002-2005 the Ukrainian Greek-Catholic Church was built with the patronage of "Holy Trinity". It was blessed on August 23, 2015.

Between 2012-2013, Druliac Igor, director of the cultural home, organizes the "Ukrainian House" museum in the courtyard of the Craciunesti school. The house was built in the early twentieth century. The mayoralty of the commune Bocicoiu Mare, mayor Lazarciuc Liviu contributed to the arrangement of the museum.

Informations regarding the village's name

In documents and maps, the village appears with the following names: 1782 - Kracsfalú; 1839, 1863, 1873, 1889 - Karácsonfalva; 1880, 1890 - Karácsonfalú; 1863 - Kraczunov; 1873 - Krocunuv, 1950 - Craciunesti.

Population

At the 2011 census, the village population was 1331 (664 women and 667 men), of which 308 (23.14%) Romanians, 17 (1.28%) Hungarians, 949 (71.30%) Ukrainians, 10 ruteni (0.75%) and about 47 (3.53%) inhabitants the information is not available¹⁶.

There are 1074 (80.69%) Orthodox, 138 (10.37%) Greek Catholics, 21 (1.58%) Roman Catholics, 17 (1.28%) Pentecostals, 24, 80%) Jehovah's Witnesses, 5 (0.38%) Seventh-day Adventists, and 52 (3.91%) inhabitants are not available¹⁶.

Tourism

Anthropic tourist attractions

Ukrainian Orthodox Church "The Transfiguration", 1943-1948.

The Greek-Catholic Church of Ukraine "Holy Trinity", 2002-2005.

Museum - "The Ukrainian House", beginning of the 20th century

The Jewish Cemetery

World War I Tranches, 1914-1918

Természetes városnézés

Natura 2000 terület RO SCI0251 Felső Tisa

Mohelca (Mohylca) a második Tisza-folyó teraszának egy része. Sirja van, 100 m hosszú, 70 m szélességű és 12 m magasságú.

A Mohelca-barlang, kód: 03-104/1, 11,7 m hosszú, -3 m hajlítás. Ez az egyetlen barlang Romániában a konglomerátumban a teraszon.

Hozzáférési módok

Nemzeti Út DN 18 Sighetu Marmatiei - Viseu de Sus
Sighetu Marmatiei vasút - Vișeu de Jos - Salva

Natural Sightseeing

Natura 2000 Site RO SCI0251 Upper Tisa

Mohelca (Mohylca) is a remain of the second Tisa river terrace. It has a tomb shape, with a length of 100 m, a width of 70 m and a height of about 12 m.

Mohelca Cave, code 03-104/1, is 11.7 m long, -3 m bend. It is the only cave in Romania in the conglomerate of the terrace.

Access ways

National Road DN 18 Sighetu Marmatiei - Viseu de Sus
Sighetu Marmatiei Railway - Vișeu de Jos - Salva

Archaeological sites in the village

	Archaeological site	Date	Code
1	„La Mohelca” – near C.F.R. station	6th century	MM – I – s – B – 04382

A település régészeti lelőhelyei

	Régészeti lelőhelyek	Dátum	Kód
1	„La Mohelca” a – a C.F.R. közelében	Század VI	MM – I – s – B – 04382

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani	Ucraineni	Evrei	Slovaci	Ruteni	Alte nationalități/ Informatie nedisponibilă
Рік	Всього	Румуни	Угорці	Німці	Українці	Євреї	Словаки	Русини	Інші національності/ Дані відсутні
Év	összesen	Román	Magyar	Német	Ukrán	Zsidó	Szlovák	Rutén	Ismeretlen információ
Year	Total	Romanians	Hungarians	Germans	Ukrainians	Jews	Slovacks	Ruthenians	Others/ Unknown
1880 a	1468	6	18	777	609	-	-	-	58
1880 b	1468	6	19	809	634	-	-	-	-
1890 a	1815	22	23	1120	641	-	-	-	9
1900 a	2201	31	61	1265	842	-	1	-	1
1910 a	2517	26	58	1331	1101	-	-	-	1
1920 a	1820	18	22	-	-	996	-	-	784
1930a	1839	101	12	3	834	889	-	-	-
1930 n	1839	109	12	3	820	889	-	-	6
1941 a	1981	52	42	-	977	907	2	-	1
1941 a	1981	65	103	-	954	856	2	-	1
1956	1181	-	-	-	-	-	-	-	-
1966 a	1340	151	17	-	1169	2	-	-	1
1977 n	1492	160	17	-	1301	2	-	-	12
1992 n	1525	203	21	-	1301	-	-	-	-
2002 a	1492	215	17	-	1260	-	-	-	-
2002 n	1492	216	17	-	1259	-	-	-	-
2011	1331	308	17	-	949	-	-	10	47

The population of Christmas village in 1880-2011, by ethnicity

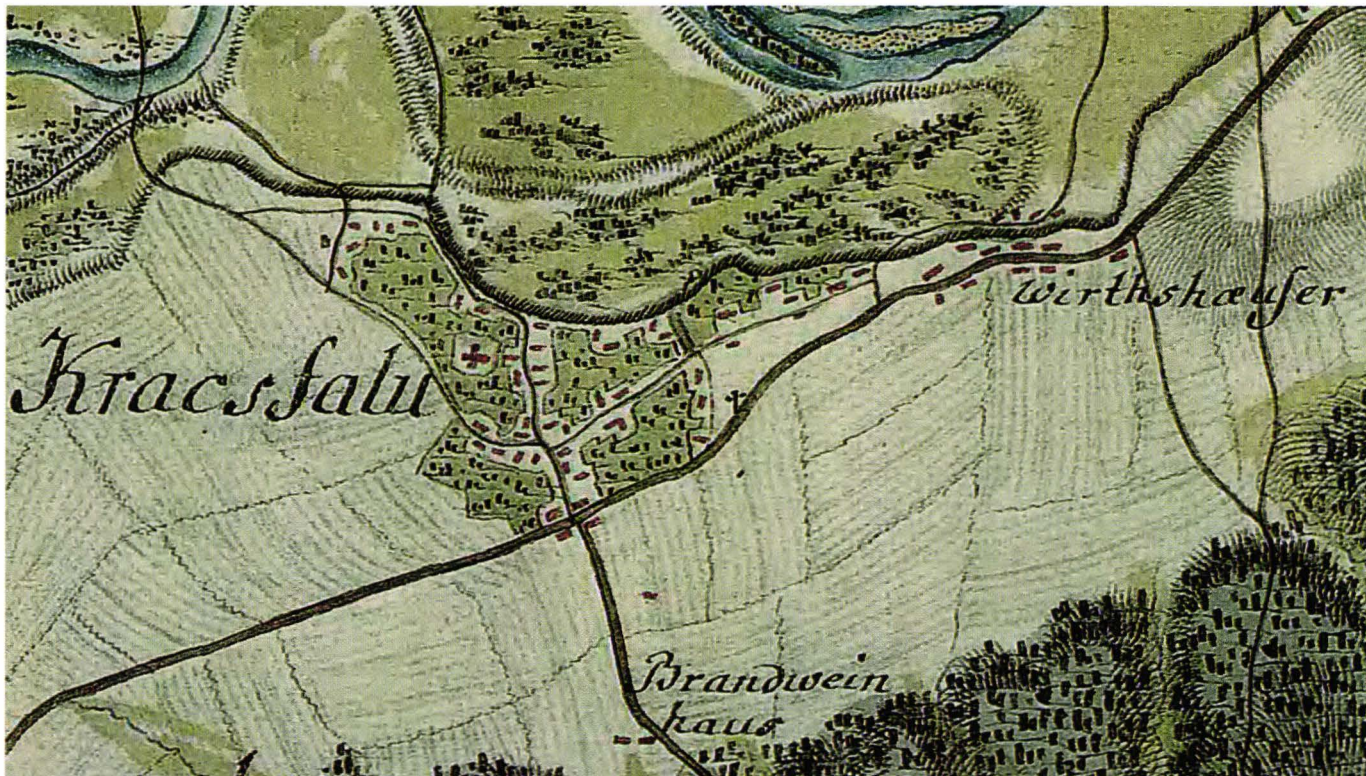
A Crăciunești falu népessége 1880-2011 között, etnikai hovatartozás szerint.

Populația satului Crăciunești în perioada 1880-2011, după etnie
Населення села Кричунів у період 1880-2011 рр., за національністю

a - recensământul după limba maternă
n - recensământul după naționalitate

Év Year	Anul Pik	Összesen Total	Total Всього	Ortodox Orthodox	Ortodoxă Православни	Görögkatolikus Greek-catholic	Greco-Catolică Греко-католики	Római katolikus Roman-catholic	Romano Catolică Римо-католики	Református Protestant	Reformată Реформати	Evangélikus Evangelists	Evangelică Свангелисти	Unitárius Unitarians	Unitariană Мішани	Izraelita Jewish	Mozaică Євреї	Jehova tanúja Jehovah's Witnesses	Martorii lui Iehova Свідки Єгови	Pünkösdista Pentocostals	Penticostală П'ятдесятники	Hetednapi adventista és 7 7th-day Adventists	Adventistă de ziua saptea Адвентисти сьомого дня	Ismeretlen információ Unknown	Informatie nedisponibilă Дані відсутні
1869	1483	-	725	4	5	-	-	-	749	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1880	1468	-	653	16	-	-	-	-	799	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1890	1815	-	682	12	-	-	-	-	1121	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1900	2201	-	892	23	1	-	-	-	1285	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1910	2517	-	1162	16	9	-	-	-	1330	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1930	1839	10	930	10	-	-	-	-	889	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1941	1981	10	1046	12	1	1	-	-	911	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1992	1525	1425	48	19	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	4	-	-	19	-
2002	1492	1230	205	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	27	-
2011	1331	1074	138	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	5	-	-	52	-

Populația satului Crăciunești în perioada 1869-2011, după religie
 Населення села Кричунів у період 1869-2011 рр., за віросповіданням
 The population of Christmas village in 1869-2011, by religion
 A Crăciunești falu népessége 1869-2011 -ben vallás szerint

Localitatea Crăciunești
 Harta Iozefină a Maramureșului 1782-1785
https://ro.wikipedia.org/wiki/Ridicarea_topografică_iozefină

Localitatea Crăciunești
 Harta topografică Franciscana-Iozefina a Maramureșului
 1889
<https://posturi.wordpress.com/.../harta-topografica-franciscana-iozefina-1869-1887/>

Biserica Ortodoxă Ucraineană „Schimbarea la Față”
Perioada construirii: 1943-1948
Istoric: Biserica Greco - Catolică, până în anul 1948
Urunk színeváltozása Ukrán Ortodox Templom
Épült: 1943 - 1948
1948-ig görögkatolikus templom

Українська православна церква „Преображення Господнього”
Період будівництва: 1943-1948 роки
Історія: греко-католицька церква до 1948 року
The Ukrainian Orthodox Church "Changing to the Front"
Construction period: 1943-1948
History: The Greek - Catholic Church, until 1948

Свята мучениця Філофтея у народному вбранні
 The Holy Martyr Filoftea, in traditional clothes
 Népviseletbe öltözött Szent Mártir Filofteia

Pictură din biserică
 Розпис церкви
 Festmény a templomban
 Painting from the church

Pictură din altar
 Розпис вівтаря
 Oltárkép
 Painting from the altar

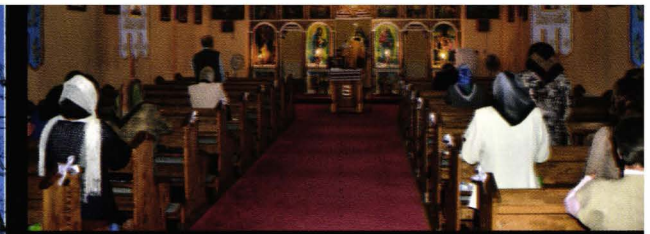

Capela din cimitirul ortodox
A fost construită din bârnele vechii biserici din lemn
Este construită pe fundația vechii biserici de lemn

Каплиця православного цвинтаря
Побудована з балок старої дерев'яної церкви
Побудована на фундаменті старої дерев'яної церкви

Ortodox temetőben levő kápolna
Építéskor felhasználták a régi fatemplom gerendáit
A fatemplom alapjára épült

The Chapel of the Orthodox Cemetery
It was built from the beams of the old wooden church
It is built on the foundation of the old wooden church

Interior

Belső

Всередині

Inside

Biserica Greco - Catholică Ucraineană „Sfânta Treime”
Perioada construirii: 2002-2005
A fost sfințită la data de 23 august 2015

Українська греко-католицька церква „Святої Трійці”
Період будівництва: 2002-2005 роки
Освячена 23 серпня 2015 року

Ukrán Görögkatolikus „Szentháromság” templom
Épült 2002 -2005
Felszentelték 2015 augusztus 23-án

The Greek-Catholic Ukrainian Church "Holy Trinity"
Construction period: 2002-2005
It was blessed on August 23, 2015

Cimitirul evreiesc
Єврейський цвинтар

Muzeul - Casa ucraineană
Casa a fost construită la începutul secolului XX
Muzeul a fost amenajat în perioada 2012-2013
Музей – український будинок
Будинок побудований на початку XX-го століття
Музейи облаштовані у 2012-2013 роках

Múzeum – Ukrán ház
A ház a XX. század elején épült
Berendezték 2012 – 2013 között
Museum -The Ukrainian House
The house was built at the beginning of the 20th century
The museum was built in 2012-2013

Port popular din satul Crăciunești

Ansamblul Barvinoc

Bobriuc Mihai, Voloșciuc Octavian, Lazarciuc Vasile, Lazarciuc Ivan, Corsiuc Mihai, Druleag Igor (director Căminul Cultural), Malearciuc Mihai (acordeonist)

Matus Ana, Holovcici Ana, Cobel Hafia, Bilan Ileana, Malearciuc Ileana, Boiciuc Mariana

Народний стрій села Кричунів

Ансамбль Барвінок

Бобрюк Мішко, Волошук Октавіан, Лазарчук Василь, Лазарчук Іван, Корсюк Михайло, Друляк Ігор (директор будинку культури), Малярчук Михайло (акордеоніст)

Матус Анна, Головчич Анна, Кобель Гафія, Білан Іляна, Мадярчук Іляна, Бойчук Мар'яна

Karácshalusi népviselet

Barvinoc táncsoport

Traditional clothes from the village of Crăciunești

The Barvinoc Ensemble

Viflaimul din Crăciunești
 A Karácshalasi betlehemes
 Вифлєм із Кричунів
 The Nativity Scene from Crăciunești

Sunt lângă malul Tisei și au fost utilizate în trecut, în cură externă și internă.

Apa este sărată, sulfuroasă, hipotonă cu conținut de bor și brom, are o mineralizație de 1,7 g/l¹².

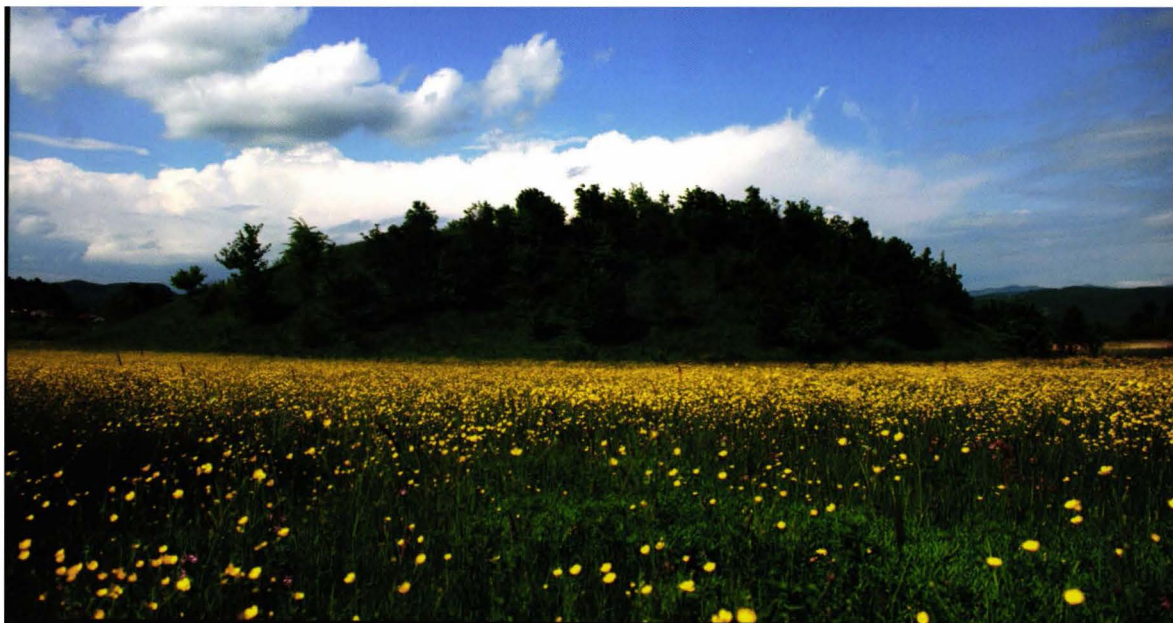
Купелі Кричунова (недіючі)
Розміщені поблизу берега річки Тиси і використовувались для зовнішнього та внутрішнього лікування.

Вода солена, сірчана, містить бор і бром, мінералізація 1,7 г/л¹²

Karácsfalusi fürdő (nem használatosak)
A Tisza mentén van, Belgyógyászati és más kezelésekre használták
A víz sós szulfitos hipotónikus, mely tartalmaz bort, brómot.
Ásványi tartalma 1,7 g/l.
Bathrooms at Craciunesti (not functional)
They are near the bank of the Tisa river and have been used in the past in the internal and external cure.
The Water is salty, sulphurous, hypotonic with boron and bromine content, has a mineralization of 1.7 g / l¹².

Gara CFR Vasútállomás
Валізнична станція румунської залізниці
CFR Train Station

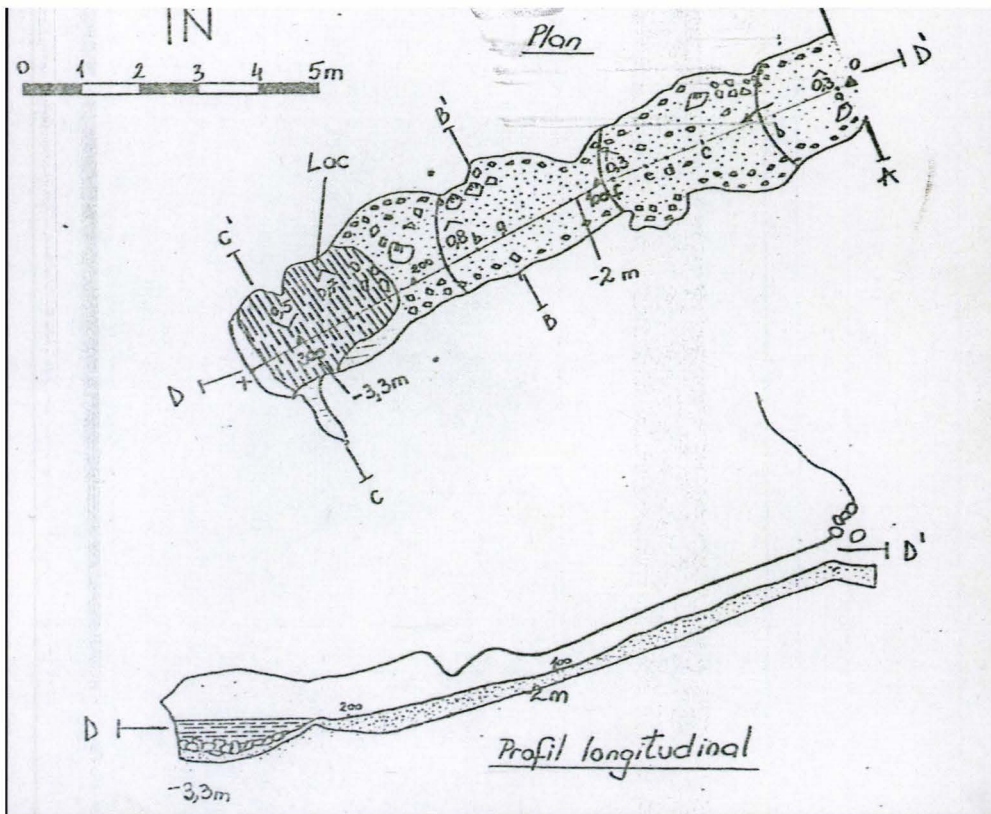
(Mogilyca)
rest de terasă
sub forma unui
mormânt
Terasa are o
lungime de
100 m, o
lățime de 70 m
și înălțimea de
circa 12 m.

Могилка –
залишки
тераси у
вигляді
могили
Довжина
тераси 100 м,
ширина - 70 м
і висота - 12
м.

Mohelka – sír
alakzatú sikos
domb
Hossza 100 m,
szélessége 70
m és
magassága kb.
12 m.

Mohelca
(Mohylca) -
terrace in the
form of a grave
The terrace has
a length of 100
m, a width of
70 m and a
height of about
12 m.

Lungime 11,7 m
 Denivelare -3 m
 Este singura peșteră din
 România în conglomerat de
 terasă

Пещера Могилка
 Код 03-104/1
 Довжина 11,7 м
 Нахил -3 м
 Єдина печара Румунії у
 конгломераті тераси

A Mohelka barlang
 Cod 03-104/1 Kód
 11,7 m Hossza
 -3 m Egyenletlensége
 Románia egyetlen olyan
 barlangja mely teraszos
 konglomerátum alakzatú

Mohelca Cave
 Code 03-104 / 1
 Length 11.7 m
 Dissolution -3 m
 It is the only cave in Romania in
 the conglomerate of the terrace

Altarul de vară
Zona unde va fi amplasată mănăstirea din Crăciunești
Літній вівтар
Територія, на якій побудують Кричунівський монастир
Nyári oltár
Az a hely, ahol a karácsfalusi kolostor lesz felállítva
The summer shrine
The area where the monastery of Crăciunești will be located

Râul Tisa în Crăciunești A Tisza folyó Karácsfaluban
Річка Тиса у Кричунові Tisa River in Craciuensti

Tranșee din primul război mondial, 1914-1918
Траншеї першої світової війни, 1914-1918 роки
Első világháborús lövészárók 1914 - 1918
World War I Tranches, 1914-1918

Satul Lunca la Tisa

Localizare geografică

Localitatea Lunca la Tisa este așezată în partea stângă a râului Tisa, pe prima terasă.

Denumirea localității în ucraineană Луг над Тисою.

Scurt istoric al localității

Istoria localității Lunca la Tisa este comună cu a localității Luh din Ucraina, care se află pe cealaltă parte a râului Tisa. Din anul 1919 localitatea Luh aparține: 1919 - 1939 de Cehoslovacia; octombrie 1938 - martie 1939 de Rutenia Subcarpatică; 1939-1944 de Ungaria, 1944 - 1991 de U.R.S.S. și din 1991 de Ucraina.

În anul 1439 este consemnată într-un document așezarea Lunca la Tisa (Lonka)⁸.

În 1442 așezarea Lunca la Tisa apare în documente consemnată astfel „villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”⁸.

În data de 18 iunie 1442 într-o diplomă dată de regele Vladislav I, lui Ștefan și Mihai români din Crăciunești, fii lui Gergiu Pank, donează moșiilor Crăciunești, Bocicoi și Lunca, pentru serviciile aduse familiei regale⁸.

În data de 3 ianuarie 1448, Mihail, fiul lui Tatul și Bogdan, ambii din Ialova, primesc drept recompensă pentru vitejia lor împotriva tătarilor, moșiile Crăciunești, Bocicoi și Lunca, de la Iancu de Hunedoara⁸.

În data de 10 mai 1458, la cererea lui Mihail, fiul lui Tatul și Bogdan, ambii din Ialova, Regele Matei Corvin reconfirmă drepturile primite pentru moșiile Crăciunești, Bocicoi și Lunca, de al Iancu de Hunedoara⁸.

În 1504 nobilul Petru de Dolha protestează, contra punerii nobililor Gheorghe și Ioan Dragfy de Belthek în stăpânirea posesiunilor numite Crăciunești, Bocicoi și Lunca la Tisa¹⁴.

În 1575 domeniul Bocicoiului cuprindea 6 sate: Crăciunești, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău și Körösmező. Domeniul a fost al familiei Dragfy, apoi a ajuns pe mâna fiscului⁸.

În 1575 plătea fiscului, Bocicoiul - 24 fl. pe an, Lunca - 12 fl. pe an, Crăciunești – 4 fl., daruri de Crăciun (1-2 piei de jder, colaci, găini, ouă), datul din oi și miei, dijme din porci, din stupi, banii coasei (6 dinari)⁸.

La începutul secolului al XVII - lea, Ștefan Bánffy deținea case iobăgești: 5 în Crăciunești, 25 în Bocicoi și 9 în Lunca⁶.

Село Луг над Тисою

Географічне положення

Село Луг над Тисою розміщене на першій терасі лівого берега річки Тиси.

Українська назва населеного пункту Луг над Тисою.

Коротка історія населеного пункту

Історія населеного пункту Луг над Тисою спільна з історією населеного пункту Луг з України, розташованого по другий бік Тиси. Населений пункт Луг належав: у 1919 - 1939 рр. до Чехословачинни; жовтень 1938 – березень 1939 – до Підкарпатської Русі; у 1944 – 1991 рр. – до СРСР. Починаючи з 1991 року населений пункт Луг належить Україні.

У 1439 році в документі згадується поселення Луг над Тисою (Lonka)⁸.

У 1442 році поселення Луг над Тисою появляється в документах таким чином „villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”⁸.

18 червня 1442 року грамотою, виданою королем Владиславом I за заслуги перед королівською сім'єю, він дарує маєтки Кричунів, Бичків та Луг Штефану та Мігаю, румунам з Кричунова, синам Гергю Панки⁸.

3 січня 1448 року Мігаїл, син Татула і Богдан, обидва родом із Ялова, за свою хоробрість проявлену проти татар отримують в нагороду від Янка Гунедоарського маєтки Кричунів, Бичків та Луг⁸.

10 травня 1458 року на прохання Мігаїла, сина Татула і Богдана, обидвох родом із Ялова, король Матей Корвін підтверджує права отримані від Янка Гунедоарського на маєтки Кричунів, Бичків та Луг⁸.

У 1504 році дворянин Петро Долганський протестує проти отримання дворянинами Георге та Іоана Драгфі де Белтек у володіння маєтків Кричунів, Бичків та Луг над Тисою¹⁴.

У 1575 році територія Бичкова охоплювала 6 сіл: Кричунів, Великий Бичків, Малий Бичків, Луг над Тисою, Рахів і Корозмезо. Територія належала сім'ї Драгфі, а потім дісталася податківцям⁸.

У 1575 році податкова отримувала з Бичкова - 24 фл/річних, з Луга - 12 фл/річних, з Кричунова - 4 фл/річних, різдвяні подарунки (1-2 шкури з куниці, колачі, кури, яйця), податок із овець та ягнят, податок зі свиней, з вуликів, гроші з косіння (6 динарів)⁸.

На початку XVII століття Штефан Банфі володів кріпацькими хатами: 5 - у Кричунові, 25 – у Бичкові і 9 – у Лузі⁶.

În 1689 la Lunca la Tisa erau 51 coloni (muncitori agricoli, care munceau terenul luat în arendă), 1 văduvă și 46 fii⁸.

În anul 1906 se construiește biserica Greco-Catolică cu hramul „Ocrotirea Maicii Domnului”. Biserica este construită în stil baroc.

În anul 1922 biserica este pictată, o pictură redă plutașii pe râul Tisa și ucraineni în port popular, pictură unică în România.

În anul 1944 localitatea Lunca este separată: partea stângă aparține de România și devine localitatea Lunca la Tisa, iar partea dreaptă aparține de URSS și din 1991 de Ucraina și devine localitatea Luh.

În anul 1948 biserica greco-catolică din localitate, este desființată și devine biserică ortodoxă ucraineană cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului”.

În anul 1970 inundațiile distrug podul de peste Râul Tisa, ce făcea legătura cu restul localității Lunca la Tisa, azi Luh din Ucraina.

În anul 1998 se construiește casa de rugăciuni a Martorilor lui Iehova.

Date despre numele localității

În documente și pe hărți, localitatea apare cu următoarele denumiri: 1439, 1442, 1863, 1782, 1873, 1889, 1900 - Lonka; 1839, 1890 - Kis-Lonka; 1863 - Luh; 1920 - Lonca; 1930 - Lunca; 1950 - Lunca la Tisa.

Populația

La recensământul din 2011, populația satului a fost de 714 locuitori (363 femei și 351 bărbați) din care: 65 (9,10%) români, 624 (87,39%) ucraineni, iar despre 25 (3,51%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Din punct de vedere confesional sunt: 617 (86,42%) ortodocși, 9 (1,26%) greco-catolici, 11 (1,54%) penticostali, 46 (6,44%) martori ai lui Iehova, 4 (0,56%) adventiști de ziua șaptea, și despre 27 (3,78%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Turismul

Obiective turistice antropice

Biserica ortodoxă ucraineană „Acoperământul Maicii Domnului”, construită în stil baroc, 1906.

Pictura din biserică, pictată în anul 1922, ce reprezintă plutașii pe râul Tisa și ucraineni în port tradițional. Pictura este unică în România.

Ruinele podului peste râul Tisa.

Obiective turistice naturale

Zona protejată Nacladovati din Lunca la Tisa, aparține de Parcul Natural Munții Maramureșului.

У 1689 році у Лузі над Тисою проживали 51 поселенців, 1 вдова і 46 синів⁸.

У 1906 році будують греко-католицьку церкву з празником „Покрови Богородиці”. Церква побудована у стилі бароко.

У 1922 році церкву розписують. Один із розписів відображає плотогонів (бокорахів) по ріці Тиса і українців у народному вбранні.

У 1944 році населений пункт Луг розділяють: ліва частина відходить до Румунії під назвою Луг над Тисою, а права частина відходить до СРСР. З 1991 року населений пункт належить Україні і називається Луг.

1948 року греко-католицьку церкву села розснують, вона стає українською православною церквою з празником „Покрови Божої Матері”.

У 1970 році паводки руйнують міст через ріку Тису, який з'єднував населені пункти румунський Луг над Тисою і Луг з України.

У 1998 році будують дім молитви Свідків Єгови.

Дані про назву населеного пункту

У документах та на картах населений пункт появляється з наступними назвами: 1439, 1442, 1863, 1782, 1873, 1889, 1900 - Лонка; 1839, 1890 - Кіс-Лонка; 1863 - Луг; 1920 - Лонка; 1930 - Луг; 1950 - Луг над Тисою.

Населення

При переписі населення від 2011 року у селі налічувалося 714 жителів (363 жінок і 351 чоловіків), з яких: 65 (9,10%) румунів, 624 (87,39%) українці, і відсутні дані для 25 (3,51%) жителів¹⁶.

З огляду на конфесії: 617 (86,42%) православних, 9 (1,26%) греко-католиків, 11 (1,54%) п'ятидесятників, 46 (6,44%) свідків Єгови, 4 (0,56%) адвентистів сьомого дня і відсутні дані для 27 (3,78%) жителів¹⁶.

Туризм

Антропологічні туристичні об'єкти

Українська православна церква „Покрови Матері Божої”, побудована 1906 року у стилі бароко.

Розпис церкви датується 1922 роком – один із розписів відображає плотогонів (бокорахів) по ріці Тисі і українців у народному вбранні. Розпис єдиний в Румунії.

Руїни моста через ріку Тису.

Природні туристичні об'єкти

Природоохоронна територія Накладоват з Луга над Тисою належить Природному парку Марамурських гір.

Pădurea cvasivirgină, flora și fauna din zona protejată Nacladovati a Parcului Natural Munții Maramureșului.

Stânca „Dacul” din Nacladovati. Are o înălțime de 13 m și este format în cuarțite.

Stânca „Falusul” din Nacladovati. Are o înălțime de 9 m și este format în cuarțite. Coordonatele GPS sunt: 47°56'66,4” N, 24°05'21,0” E, alt. 446 m.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară.

Defileul Tisei.

Borcutul sulfuros (izvorul mineral) din Lunca la Tisa.

Diamantele de Maramureș.

Peștera haiducului Doboș din vârful Tog. Coordonatele GPS sunt: 47°55'52,5” N, 24°03'07,5” E, alt. 675 m.

Cascada de pe pârâul Măgura. Are o înălțime de 5 m.

Ape minerale

Borcutul din Lunca la Tisa

Borcutul se află în zona protejată Nacladovati din defileul Tisei (Parcul Natural Munții Maramureșului), lângă malul Tisei, la circa 13 m de calea ferată, pe partea stângă. Borcutul este utilizată de localnici ca apă de masă. Coordonatele GPS sunt: 47°56'26,3” N, 24°05'11,7” E, alt. 331 m.

Apa minerală este clorosodică, sulfuroasă cu o mineralizație de 956 mg/l¹².

Căi de acces

Drumul județean DJ 185 Crăciunești – Lunca la Tisa.

Calea ferată Sighetu Marmației – Vișeu de Jos - Salva.

Праліси, флора і фауна природоохоронної території.

Скеля „Дака” з Накладоваті. Її висота 13 м, вона утворена з кварцетів.

Скеля „Фалус” з Накладоваті. Її висота 9 м і сформована вона з кварцетів. GPS координати: 47° 56 66,4 N, 24° 05 21,0 E, висота 446 м.

Ландшафт Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса .

Улоговина Тиси .

Сірчаний буркут (мінеральне джерело) з Луга над Тисою.

Марамореські діаманти.

Печера опришка Довбуша на вершині Tog. GPS координати: 47°5552,5 N, 24°0307,5 E, висота 675 м.

Водоспад потічка Магура. Висота 5 м.

Мінеральні води

Буркут (мінеральна вода) з Луга над Тисою

Буркут знаходиться на природоохоронній території Накладоват в улоговині Тиси (Природний парк Марамуреських гір), біля берега Тиси, на відстані 13 м лівіше від залізниці. Мешканці села споживають буркут як столову воду. GPS координати: 47° 56 26,3 N, 24° 05 11,7 E, висота 331 м.

Мінеральна вода містить хлористий натрій, є сірчатою з мінералізацією 956 мг/л¹².

Шляхи доступу

Дорога обласного значення DJ 185 Кричунів – Луг над Тисою.

Залізничне сполучення Сігету Мармацій – Вішеу де Жос - Салва.

Procesiune la hramul bisericii

Процесія на церковному празнику

Körmenet

Procession at the patronage celebration of the church

Tiszalonka

Földrajzi fekvése

Tiszalonka település a Tisza folyó bal partján fekszik.

A település ukrán neve Луг над Тисою.

A település vázlatos története

Tiszalonka története azonos az Ukrajnában levő Luh településével, mely a Tisza folyó másik partján van. Különválásuk időszaka alatt Luh 1919 – 1939-ig Csehszlovákiához, 1938 októbere és 1939 márciusa között a Kárpátaljai Ruténiához, 1944 – 1991 között a Szovjetunióhoz, majd 1991-től Ukrajnához tartozik.

1439-ben egy írásos dokumentumban Lonka néven szerepel⁸.

1442-ben Tiszalonka település eképp szerepel egy írásos dokumentumban: „villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”⁸.

Egy 1442 június 18-án, I László király által kibocsátott oklevélben, a karácsfalusi Stefan és Mihai románoknak - akik Pank György gyermekei – adományozza Karácsfalut, Bocskó és Lonka településeket, a királyi családnak tett szolgálatukért⁸.

1448. január 3-án, Mihály, Tatul fia és Bogdán, mindketten Jalovából, a tatárok elleni küzdelemben szerzett vitézségükért fizetségül megkapják Hunyadi Jánostól Karácsfalut, Bocskó és Lonka javadalmakat⁸.

1458. május 10-én, kérésükre, Mátyás király megerősíti Mihályt és Bogdánt birtoklási jogukban⁸.

1504-ben Dolhai Péter nemes tiltakozik az ellen, hogy Béltheky Drágffy György és János Karácsfalut, Bocskó és Tiszalonka birtokosai legyenek¹⁴.

1575-ben a Bocskói uradalom hat falut foglalt magába: Karácsfalut, Nagybockót, Kisbockót, Tiszalonkát, Rahót és Körösmezőt. Az uradalom a Drágffy család tulajdona volt, majd később a kincstáré⁸.

1575-ben a kincstárnak a következő képpen adóztak: Bocskó 24 ft.-ot évente, Lonka 12 ft.-ot évente, Karácsfalut 4 ft.-ot. Karácsonyi adományként egy-két bőrt, tyúkot, tojást, kalácsot, ezen kívül juh, bárány, sertés tizedet, valamint kaszálási díjként 6 dénárt⁸.

A XVII. század elején, Bánffy István jobbágházakat birtokolt Karácsfaluban (5), Bocskón (25) és Lonkán (9)⁶.

Lunca la Tisa Village

Geographic location

Lunca la Tisa is located on the left side of the Tisza River on the first terrace.

The name of the settlement in the Ukrainian Луг над Тисою.

Brief history of the locality

The history of Lunca la Tisa is shared with the Luh village in Ukraine, which is on the other side of the Tisza River. During the time when they were separated, the town of Luh belonged to: 1919 - 1939 Czechoslovakia; October 1938 - March 1939 Sub-Carpathian Rutenia; 1944 - 1991 U.S.S.R. Since 1991 Luh belongs to Ukraine.

In 1439, the Lunca la Tisa (Lonka) is recorded in a document⁸.

In 1442, the Lunca la Tisa settlement appears in documents recorded as "villa olachalis Lonka filiorum Georgy Pank Valachorum de Krachonfalva”⁸.

On June 18, 1442, in a diploma given by King Vladislav I, Stefan and Mihai Romanians from Crăciunești, sons of Gergiu Pank, donated to Crăciunești, Bocicoi and Lunca for the services rendered to the royal family⁸.

On January 3, 1448, Mihail, the son of Tatul and Bogdan, both of Ialova, received as a reward for their bravery against the Tartars, the Crăciunești, Bocicoi and Lunca estates, from Iancu de Hunedoara⁸.

On May 10, 1458, at the request of Michael, the son of Tatul and Bogdan, both of Ialova, King Matthew Corvin reconfirmed the rights granted for the Christmas, Bocicoi and Lunca estates, by Iancu de Hunedoara⁸.

In 1504 the noble Petru de Dolha protests against the nobles Gheorghe and Ioan Dragfy of Belthek in possession of the possessions called Crăciunești, Bocicoi and Lunca la Tisa¹⁴.

In 1575 the Bocicoi domain included 6 villages: Christmas, Bocicoiu Mare, Bocicoiu Mic, Lunca la Tisa, Rahău and Körösmező. The domain belonged to the Dragfy family, then to the IRS⁸.

In 1575 the IRS was to be paid: Bocicoiul - 24 fl. per year, Lunca - 12 fl. per year, Crăciunești - 4 fl., Christmas gifts (1-2 jersey skins, bread, hens, eggs sheep and lambs, pigs, hives, sewn money (6 dinars)⁸.

At the beginning of the 17th century, Ștefan Bánffy owned 5 serfs houses: 2 in Crăciunești, 2 in Bocicoi and 1 in Lunca⁶.

1689-ben Tiszalonkán volt 51 férfi, 1 özvegyasszony és 41 fiú⁸.

1906-ban megépül barokk stílusú görögkatolikus temploma melynek titulusa Az Isten Anyjának menedéke.

1922-ben a templomot festményekkel díszítik. Egyik festmény megörökítette az ukrán népviseletbe öltözött embereket és a tiszai tutajosokat is.

1944-ben a települést kettészeli a határ: bal oldala Lunca la Tisa elnevezéssel Romániához kerül, jobb oldala pedig a Szovjetunióhoz, majd 1991-től Ukrajnához Luh elnevezéssel.

1948-ban megszűnik a görögkatolikus egyház, ezért a templom ukrán-ortodox lesz, melynek titulusa A Szűz Mária védelme.

1970-ben bekövetkezett árvíz megrongálja azt a Tiszán átívelő hidat, ami összekötötte Tiszalonkát egykori részével, a mai Ukrajna területén levő Luh településsel.

1998-ban megépül a Jehova Tanúinak imaháza.

Adatok a település elnevezéséről

Különböző dokumentumokban és térképeken a település a következő elnevezésekkel szerepel: 1439, 1442, 1863, 1782, 1873, 1889, 1900 – ban Lonka; 1839, 1890 – ban Kis-Lonka; 1863 – ban Luh; 1920 - ban Lonca; 1930 – ban Lunca; 1950 – ben Lunca la Tisa.

Lakossága

A 2011-es népszámláláskor a településen összesen 714 lakost számláltak, melyből 363 nő és 351 férfi. 65 személy (9,10 %) romának vallotta magát, 624 (87,39%) ukránnak, és 25 személy nemzetiségi hovatartozása ismeretlen (3,51%)¹⁶.

Felekezeti megoszlás szerint: 617 (86,42%) ortodox, 9 (1,26%) görögkatolikus, 11 (1,54%) pünkösdistá, 46 (6,44%) Jehova tanúja, 4 (0,56%) hetednapos adventista, és 27 (3,78%) lakos felekezeti hovatartozása ismeretlen¹⁶.

Turizmus

Antropikus turisztikai objektumok

Az ukrán ortodox templom. Épült 1906-ban, barokk stílusban.

A templom belsejében található festmény, mely a a tiszai tutajosokat és népviseletbe öltözött ukránokat ábrázol. A festmény egyedi Romániában.

A Tiszai hidmaradvány.

Természeti látnivalók

A Nacladovati védett terület, mely a Máramarosi Hegység Nemzeti Park része.

In 1689 at Lunca in Tisa there were 51 colonists, 1 widow and 46 sons⁸.

In 1906 the Greek-Catholic Church was built with the patronage of "The Protection of the Virgin Mary". The church is built in Baroque style.

In 1922 the church is painted; the painting shows the floats on the Tisa River and Ukrainians in the traditional clothes.

In 1944 Lunca is separated: the left side belongs to Romania and becomes Lunca la Tisa, and the right side belongs to the USSR, from 1991 to Ukraine and becomes the town of Luh.

In 1948 the Greek-Catholic church in the village is abolished and becomes a Ukrainian Orthodox church with the patronage of "The Cover of the Virgin Mary".

In 1970 the floods destroyed the bridge over the Tisa River, which connected with the rest of Lunca la Tisa, today Luh in Ukraine.

In 1998 the Jehovah's Witnesses prayer house was built.

Information regarding the town's name

In documents and maps, the village appears with the following names: 1439, 1442, 1863, 1782, 1873, 1889, 1900 - Lonka; 1839, 1890 - Kis-Lonka; 1863 - Luh; 1920 - Lonca; 1930 - Lunca; 1950 - Lunca la Tisa.

Population

At the 2011 census the population of the village was of 714 inhabitants (363 women and 351 men) of which: 65 (9,10%) Romanians, 624 (87,39%) Ukrainians and 25 (3,51%) of unknown nationality¹⁶.

There are 617 (86.42%) Orthodox, 9 (1.26%) Greek Catholics, 11 (1.54%) Pentecostal, 46 (6.44%) Jehovah's Witnesses, 0.56% Seventh-day Adventists, and about 27 (3.78%) inhabitants with undeclared religion¹⁶.

Tourism

Anthropic tourist attractions

Ukrainian Orthodox Church "Baroque style", 1906.

Painting in the church, 1922 - the sailors on the Tisa River and the Ukrainians in the traditional clothes. The painting is unique in Romania.

The ruins of the bridge over the Tisa River.

Natural Sightseeing

The protected area Nacladovati from Lunca la Tisa belongs to the Maramures Mountains Natural Park.

A szinte teljesen természetes erdő a növény és állatvilága a védett övezetnek.

A „Dacul” szikla Naclavodatiból. 13 méter magas és kvarcitókból áll.

A „Falusul” szikla Naclavodatiból. 9 méter magas és kvarcitókból áll. A GPS koordináták: 47°56'66,4" N, 24°05'21,0" E, alt. 446 m.

A Natura 2000 RO SCI0251 Felső -Tisza.

A Tisza útvonala.

A tiszalonkai szulfitos borkút (ásványvíz forrás).

A Máramarosi Gyémántok.

A Tog csúcson levő Dobos betyár barlangja. GPS koordináták: 47°55'52,5" N, 24°03'07,5" E, alt. 675 m.

Az 5 méter magas Magurai vízesés.

Ásványvizek

Atiszalonkai borkút

A Máramarosi Hegység Természeti Parkban található a Naclavovati védett helyen, a Tisza bal partján, a vasúttól kb. 13 méterre. A lakosok asztali vízként fogyasztják. GPS koordináták: 47°56'26,3" N, 24°05'11,7" E, alt. 331 m.

Az ásványvíz kloroszódikus, szulfitos és ásványtartalma pedig 956 mg/l.

Megközelíthető a következő útvonalakon

A DJ 185 jelzésű egyei út Karácsfalu – Tiszalonka.

A Mátramaraşşiget – Alsó Visó – Szálva vasútvonala.

58

Quasi-virgin-wild forest, flora and fauna in the protected area.

The Dacul rock in Naclavovati. It has a height of 13 m and is formed in quartzite.

The "Falusul" from from Naclavovati. It has a height of 9 m and is formed in quartzite. The GPS coordinates are: 47 ° 56'66.4 "N, 24 ° 05'21.0" E, others. 446 m.

Natura 2000 Site RO SCI0251 Upper Tisa.

The Tisza Gorge.

The sulphurous water (the mineral spring) from Lunca la Tisa.

The diamonds of Maramures.

The Cave of the Dobos robber from Tog. The GPS coordinates are: 47 ° 55'52.5 "N, 24 ° 03'07.5" E, others. 675 m.

The waterfall on the Magura brook. It has a height of 5 m.

Mineral waters

Sulfuric water (borcut) from Lunca to Tisa

Borcutul is located in the protected area Naclavovati from the Tisa Gorge (Maramureş Mountains Natural Park), near Tisa shore, about 13 m from the railway, on the left side. The sulfuric water is used by locals as drinking water. The GPS coordinates are: 47 ° 56'26.3 "N, 24 ° 05'11.7" E, others. 331 m.

Mineral water is chlorosodic, sulphurous with a mineralization of 956 mg / l 12.

Access ways

The County Road DJ 185 Crăciuneşti - Lunca la Tisa.

Sighetu Marmatei Railway - Vişeu de Jos - Salva.

Populația satului Lunca la Tisa în perioada 1880-2011, după etnie.

Recensămintele din anii: 1880,1890,1900,1910, 1941, sunt ale localității Lunca (Lunca la Tisa și Luh).

Recensămintele din anii: 1920,1930, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002, 2011 sunt ale localității Lunca la Tisa.

Розподіл населення села Луг над Тисою протягом періоду 1880–2011 рр. за національністю.

Перепис населення за 1880, 1890, 1900, 1910, 1941 роки проведений для населеного пункту Луг (Луг над Тисою і Луг).

Перепис населення за 1920, 1930, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002, 2011 роки проведений для населеного пункту Луг над Тисою.

Anul	Total populatie	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Romi	Ucraineni	Slovaci	Informatie nedisponibilă
Рік	Всього населения	Румуни	Угорці	Німці	Євреї	Роми	Українці	Словаки	Дані відсутні
Év	Összesen	Román	Magyar	Német	Zsidó	Romi	Ukrán	Szlovák	Ismeretlen információ
Year	Population total	Romanians	Hungarians	Germans	Jews	Gypsi	Ukrainians	Slovaks	Unknown
1880 a	1613	8	55	117	-	-	1367	1	65
1880 b	1613	8	57	122	-	-	1421	1	4
1890 a	1945	3	73	168	-	-	1697	1	3
1900 a	1961	12	99	209	-	-	1638	-	3
1910 a	2385	2	131	194	-	-	2057	-	1
1920 a	1008	-	8	-	35	-	-	-	965
1930 a	1130	51	4	-	38	-	1018	-	19
1930 n	1130	46	4	-	39	4	1018	-	19
1941 a	2820	7	60	-	187	-	2564	-	2
1941 a	2820	8	62	-	187	-	2561	-	2
1956	1094	-	-	-	-	-	-	-	-
1966 a	1041	19	4	-	-	-	1018	-	-
1977 n	1023	25	4	-	-	-	994	-	-
1992 n	1030	45	7	-	-	-	978	-	-
2002	918	69	5	-	-	-	844	-	-
2011	714	65	-	-	-	-	624	-	25

a - recensământul după limba maternă

n - recensământul după naționalitate

Tiszalonka lakossága nemzetiségek szerint 1880 – 2011 között.

A megjelölt évek népszámlálási adatait Tiszalonka és Luh településekre vonatkoznak: 1880,1890,1900,1910, 1941.

A megjelölt évek népszámlálási adatai Tiszalonkára vonatkoznak: 1920,1930, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002, 2011.

The Population of the village Lunca to Tisa in 1880-2011, by ethnicity.

Censuses from the years: 1880,1890,1900,1910, 1941, are for the Lunca (Lunca la Tisa and Luh).

The censuses from the years 1920, 1930, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002, 2011 are for Lunca la Tisa.

Populația satului Lunca la Tisa în perioada 1869-2011, după religie.

Recensămintele din anii: 1869, 1880,1890,1900,1910, 1941, sunt ale localității Lunca (Lunca la Tisa și Luh).

Recensămintele din anii:1930, 1992, 2011 sunt ale localității Lunca la Tisa.

Розподіл населення села Луг над Тисою протягом періоду 1869-2011 рр. за віросповіданням.

Перепис населення за 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1941 роки проведений для села Луг (Луг над Тисою і Луг).

Перепис населення за 1930, 1992, 2011 роки проведений для села Луг над Тисою.

Anul рік	Total Всього	Ortodocși Православні	Greco-catolici Греко-католики	Romano-catolici Римо-католики	Reformar Реформати	Evangelică Евангелісти	Unitarian Унітари	Martorii lui Iehova Свідки Єгови	Mozaiă Мішані	Penticostală П'ятедесятники	Baptistă Батисти	Adventiști de ziua șaptea Адвентисти сьомого дня	Informație nedisponibilă Дані відсутні
Év Year	Összesen Total	Ortodox Orthodox	Görögkatolikus Greek-catholic	Római katolikus Roman-catholic	Református Protestants	Evangelikus Evangelist	Unitárius Unitarian	Jehova tanúja Jehovah's Witnesses	Izraelita Jewish	Pünkösdista Pentecostals	Baptista Baptists	Hetednapj adventista, és 7 7thday Adventists	Ismeretlen információ Unknown
1869	1553	-	1418	58	1	-	-	-	76	-	-	-	-
1880	1613	-	1436	52	2	-	-	-	123	-	-	-	-
1890	1945	-	1701	71	5	-	-	-	168	-	-	-	-
1900	1961	-	1665	73	15	-	-	-	208	-	-	-	-
1910	2385	-	2073	103	12	-	-	-	197	-	-	-	-
1930	1130	21	1042	4	-	-	-	-	39	-	4	2	18
1941	2820	4	2577	43	6	1	-	-	187	-	2	-	-
1992	1030	906	11	2	1	-	2	-	-	-	-	6	102
2002	918	776	17	2	1	-	-	-	-	-	-	12	110
2011	714	617	9	-	-	-	-	46	-	11	-	4	27

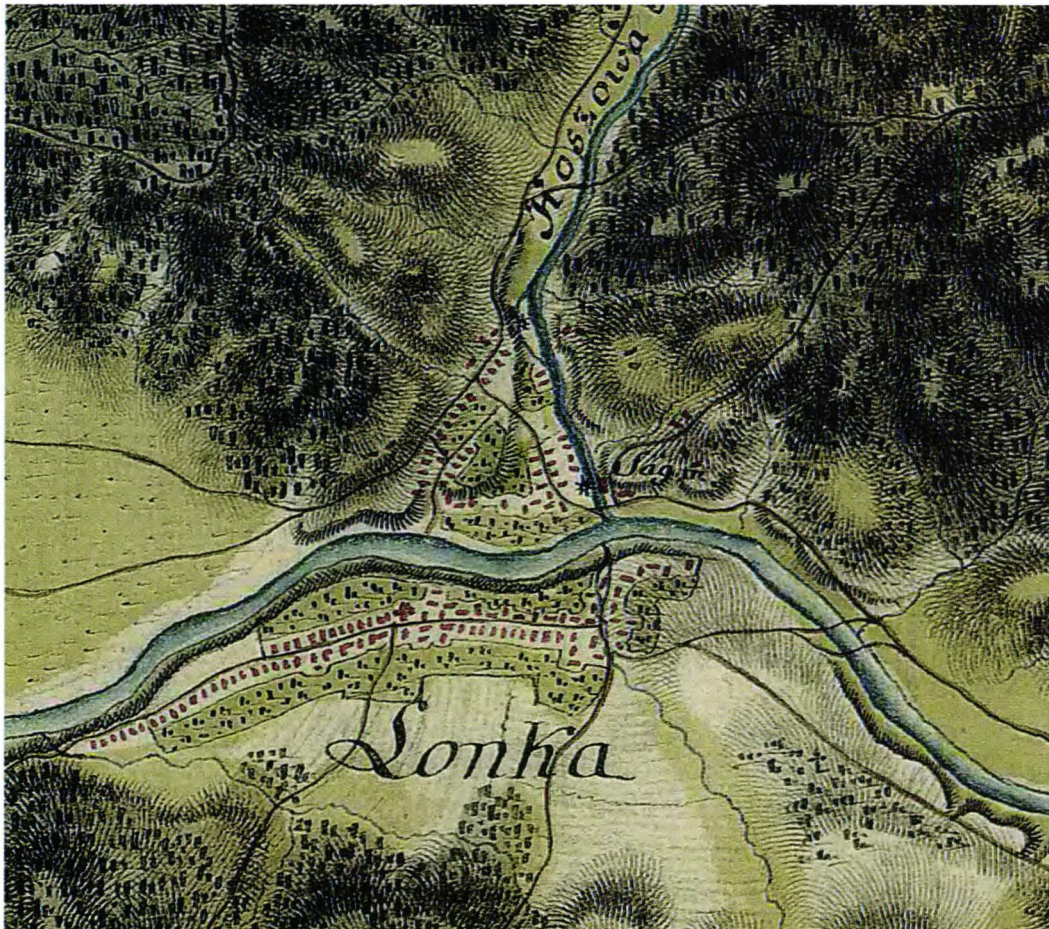
Tiszalonka lakosságá felekezeti szerint 1880–2011 között.
A megjelölt évek népszámlálási adatait Tiszalonka és Luh településekre vonatkoznak: 1869, 1880,1890,1900,1910, 1941.

A megjelölt évek népszámlálási adatai Tiszalonkára vonatkoznak: 1930,1992,2011.

The population of the village Lunca la Tisa between 1869-2011, by religion.

The censuses of the years 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1941 are for Lunca (Lunca la Tisa and Luh).

The censuses of the years 1930, 1992, 2011 are for Lunca la Tisa.

Localitatea Lunca la Tisa

Harta Iozefină a Maramureşului 1782-1785

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ridicarea_topografică_iozefină

Localitatea Lunca la Tisa

Harta topografică Franciscana-Iozefina a Maramureşului 1889

<https://posturi.wordpress.com/.../harta-topografica-franciscana-iozefina-1869-1887/>

Biserica Ortodoxă Ucraineană cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului”
 Istoric: Biserica Greco - Catolică cu hramul „Ocotirea Maicii Domnului”, până în anul 1948
 A fost construită în anul 1906, în stil baroc.

Українська православна церква з празником „Покрови Божої Матері”
 Історія: до 1948 року греко-католицька церква з празником „Захисту Божої Матері”
 Побудована у 1906 році, у стилі барокко

Ukrán Ortodox Templom „Az Isten Anyjának menedéke”
 1948-ig Görögkatolikus templom, títulusa: „A Szűz Mária védelme”
 Épült 1906-ban, barokk stílusban

The Ukrainian Orthodox Church with the patronage "The Cover of Our Lady"
 History: The Greek Catholic Church with the patronage of "The Protection of Our Lady" until 1948
 It was built in 1906 in the Baroque style.

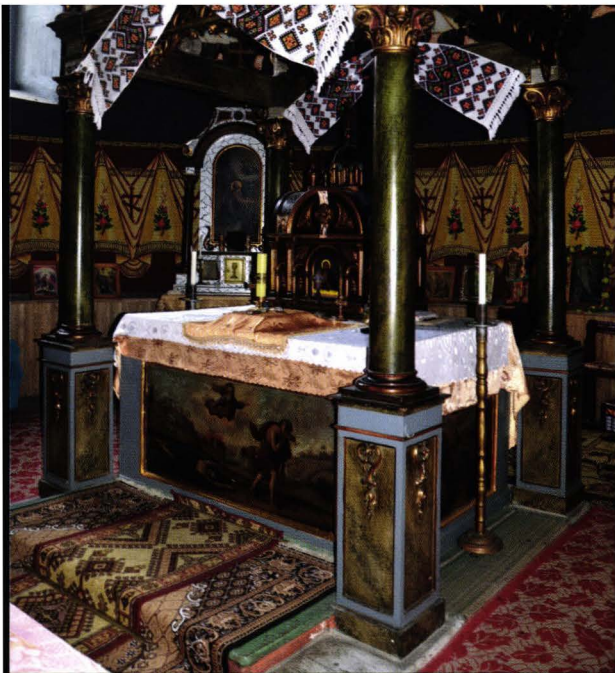

Iconostas

Иконостас

Ikonosztáz

Iconostasis

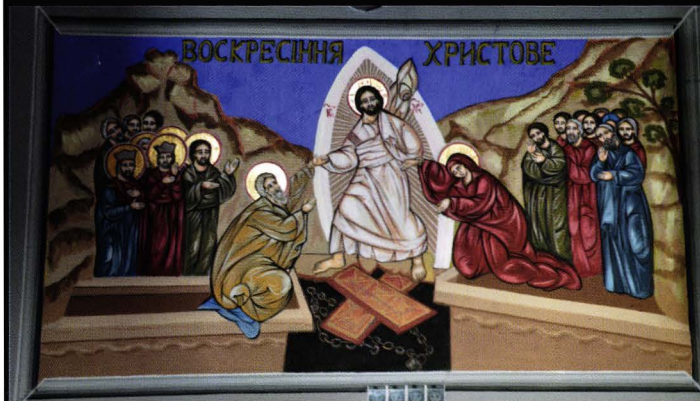

Pictura din biserică, realizată în anul 1922
 Reprezintă plutașii pe râul Tisa și ucraineni în port
 tradițional - pictura este unică în România

Розпис церкви виконаний у 1922 році
 Бокораші по річці Тиса і українці у народному вбранні
 – єдиний в Румунії розпис

Festmény a templomban, 1922
 Tiszai tutajosok és népviseletbe öltözött ukránok – a
 festmény egyedi Romániában

Altar Вівтар Oltár Altar

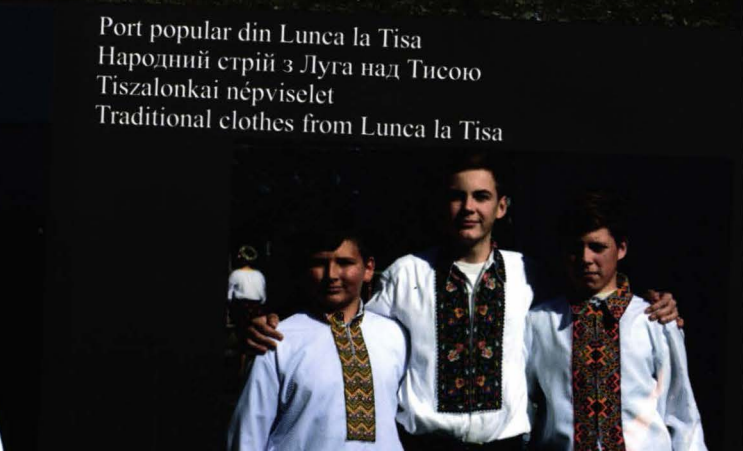
The painting of the church, made in 1922
 Sailors on the Tisa river and Ukrainians in the traditional
 cloths - painting is unique in Romania

Pictură nouă
 Новий розпис
 Új festmény
 New painting

Port popular din Lunca la Tisa
Народний стрій з Луга над Тисою
Tiszalónkai népviselet
Traditional clothes from Lunca la Tisa

Sală Regatului Martorii
 a lui Iehova
 Милостивого Царства Свідків
 Служби Свідків
 Iehova tanúinak
 tanteremének
 Terme
 Jehovah's Witnesses Hall
 of the Kingdom

Biserica Penticostală Betel
 Церква п'ятидесятників Бетел
 Bétel Pünkösdisták templom
 Betel Pentecostal Church

Căminul Cultural Lunca la Tisa
 Будинок культури Луга над Тисою
 Tiszalónkai kultúrotthon
 The Lunca la Tisza Cultural House

Casă veche
 Стара хата
 Régi ház
 Old house

Gara CFR
 Залізнична станція
 Vasútállomás
 CFR Train Station

Dealul Măgura și Vârful Măgura - 891 m
Пагорб Магура і вершина Магура - 891 м
A Magura domb és csúcs – 891 m
Magura Hill and Măgura Peak - 891 m

Ruinele podului de peste râul Tisa
Руїни моста через річку Тису
A Tiszát átszelő híd maradványai
The ruins of the bridge across the Tisa River

Diamonds of Maramureș

In the year of their discovery, 1780, they were called by locals "dear"

The diamonds of Maramureș are clear, transparent and clear semiprecious stones, whose faces reflect the light very strongly, like small diamonds.

Diamonds are small, prismatic quartz crystals, 1-5 mm in diameter, rarely up to 10-20 mm

They are found on the stream that springs from Pletka Hill, near the entrance to the village of Lunca in Tisa

Diamante de Maramureș

În anul descoperirii, 1780, erau numite de localnici „dragă”
Diamantele de Maramureș sunt pietre semiprețioase limpezi, transparente și clare, a căror fețe reflectă foarte puternic lumina, ca niște diamante mici.

Diamantele sunt cristale mici de cuarț, prismatice, cu dimensiuni de 1-5 mm, rar până la 10-20 mm

Se găsesc pe pârâul ce izvorăște din dealul Pletka, aproape de intrarea în satul Lunca la Tisa

Діаманти з Марамурешу

Коли мешканці їх знайшли у 1780 році, то назвали „драга”

Діаманти з Марамурешу - це чіткі, прозорі напівкоштовні камені. Їх грані сильно відбивають світло, як маленькі діаманти.

Діаманти – малі призматичні кварцові кристали, розміри яких від 1-5 мм, рідко зустрічають до 10-20 мм

Їх знаходять у потічку, який тече з пагорба Плитка, поблизу села Луг над Тисою

Máramarosi gyémántok

Felfedezési évükben (1780) a lakosok „drágá”-nak nevezték
A Máramarposi gyémántok tiszta féldrágakövek, átlátszóak, melyek erősen tükrözik a fényt, mint valami kicsi gyémántok.

A gyémántok kicsi prizmás kvarckristályok, melyeknek mérete 1-től 5 mm-ig, ritkábban 10 – 20 mm-sek

A Pletka dombról lefolyó patakban találhatóak, közel Tiszalonka bejáratához.

Râul Tisa și Defileul Tisei
Річка Тиса та ущелина Тиси
A Tisza folyó és annak folyása
Tisa River and Tisza Gorge

Defileul Tisei
Ущелина Тиси
A Tisza folyása
The Tisza Gorge

Dealurile din Lunca la Tisa
Vârful Poenița (701 m) - Vârful Tog (Camnea) 688 m
Пагорби Луга над Тисою
Вершина Поляна (701 м) – Вершина Тог (Камня) 688 м
A tiszalonkai dombok
Poenita csúcs (701 m) – A Tog csúcs (Camnea) 688 m
The hills in Lunca la Tisa
Poenita Peak (701 m) - Tog Peak (Camnea) 688 m

A tiszalonkai Borkút (ásványvíz forrás)- A Tisza folyása
A lakosok az ásványvizet asztali vízként használják
Az ásványvíz kloroszódikus, szulfitos, melynek ásványi tartalma 956 mg/l
A víznek magas CL és Na tartalma van. Más ásványi anyagokat is tartalmaz mint: K, Ca és Mg.
A víz egy 7 cm átmérőjű csővön folyik bele egy 32 cm mélységű és 30 cm átmérőjű beton kútba.
A forrás a Tisza bal partján fekszik, 13 méterre a vasúttól
GPS koordináták: 47°56'26,3" N, 24°05'11,7" E, alt. 331 m.

Cascada de pe pâraul
Măgura, are o înălțime de 5 m
Este amplasată la 50 m de drumul forestier (DJ 185) Lunca la Tisa – Valea Vișeuului

Водоспад потічка
Магура, висота 5 м
Знаходиться на 50 м відстані від лісової дороги (DJ 185) Луг над Тисою – Вишавська Долина.

956 mg/l

Apa are conținut ridicat de Cl și Na. Alte elemente pe care le conține sunt: K, Ca și Mg.

Apa curge printr-o țeavă de 7 cm diametru, într-o fântână amenajată dintr-un tub de beton de 32 cm adâncime și 30 cm diametru.

Izvorul se află pe partea stângă a râului Tisa, la 13 m de la calea ferată.

Coordonatele GPS: 47°56'26,3" N, 24°05'11,7" E, alt. 331 m.

Буркут (мінеральне джерело) у Лузі над Тисою – ущелина Тиси

Буркут використовується мешканцями як столова вода
Мінеральна хлоридно-натрієва, сірчата вода, мінералізація 956 мг/л

Вода має високий вміст Cl і Na. Інші складові елементи: K, Ca і Mg.

Вода тече через трубопровід діаметром 7 см у криницю з бетонної труби, глибина якої 32 см, діаметр 30 см.

Джерело знаходиться на лівобережжі Тиси, на відстані 13 м від залізниці.

GPS координати: 47°56'26,3" N, 24°05'11,7" E, alt. 331 m.

Borcut (mineral spring) from Lunca la Tisa - Tisza Gorge
Borcut is used by locals as drinking water

The mineral water is chlorosodic, sulphurous with a mineralization of 956 mg / l

The water has high content of Cl and Na. Other elements it contains are: K, Ca and Mg.

The water flows through a pipe of 7 cm in diameter into a fountain made of a concrete tube of 32 cm deep and 30 cm in diameter.

The spring is on the left side of the Tisa River, 13 m from the railway.

GPS Coordinates: 47 ° 56'26.3 "N, 24 ° 05'11.7" E, others. 331 m.

A Magiura patakon levő vízesés, mely 5 m magas
A Tiszalonka – Visóvölgy (DJ 185) erdei úttól található 50 méterre.

The waterfall on the Magura brook is 5 m high
It is located 50 m away from the forest road (DJ 185) Lunca la Tisa - Valea Vișeuului

Pădurea de fag cvasivirgină.

Stânca „Dacul” din Nacladovati. Are o înălțime de 13 m și este format în cuarțite.

Stânca „Falusul” din Nacladovati. Are o înălțime de 9 m și este format în cuarțite.

Coordonatele GPS: 47°56'66,4" N, 24°05'21,0" E, alt. 446 m.

Accesul la stânci se face de la calea ferată, pe o potecă care se află după podul de calea ferată ce trece peste valea Măgura

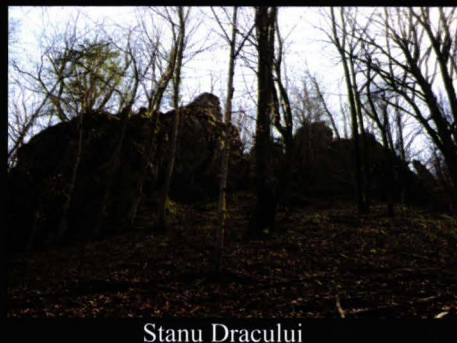
Природоохоронна територія Накладоваті села Луг над Тисою, включена до Натурального парку гір Марамурешу
Флора та фауна природоохоронної території
Букові праліси

Скеля „Дака” з Накладоваті. Висота 13 м, сформована з кварцитів.

Скеля „Фалус” з Накладоваті. Висота 9 м, сформована з кварцитів

GPS координати : 47° 56 66,4 N, 24° 05 21,0 E, висота 446 м.

Доступ до скель можливий стежкою, яка починається від залізниці за залізничним мостом, який перетинає

Pădurea de fag cvasivirgină
Quasi-virgin Beech forests

Букові праліси
A részben természetes bükkerdő

Stanu Dracului

A tiszalankai Naclavadati védett terület, mely a Máramarosi Hegység Természeti Park része
Növény és állatvilága a védett területnek
A részben természetes bükkerdő

A „Dacul” szikla Naclavadatiból. 13 m magas és kvarcitokba tömörül
A „Falusul” szikla Naclavadatiból. 9 m magas és kvarcitokba tömörül
GPS koordináták 47°56'66,4" N, 24°05'21,0" E, alt. 446 m
A sziklák megközelíthetők a vasúttól, egy ösvényen keresztül, mely a Magura patakot átszelő híd után található

The protected area Nacladovati from Lunca la Tisa belongs to the Maramures Mountains Natural Park
Flora and fauna of the protected area.
Quasi-virgin Beech forests.

The Dacul rock in Nacladovati. It has a height of 13 m and is formed in quartzite.
The "Falusul" rock from Nacladovati. It has a height of 9 m and is formed in quartzite.
GPS Coordinates: 47 ° 56'66.4 "N, 24 ° 05'21.0" E, others. 446 m.
Access to the rocks is made by the railway, along a path that follows the railway bridge over the Magura valley

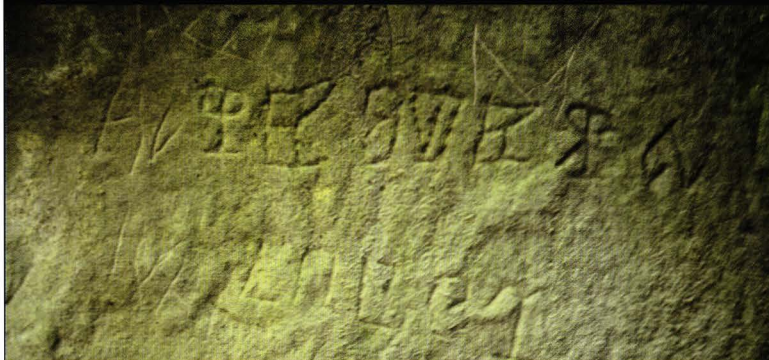

Drumul județean DJ 185 în Defileul Tisei

Strasnic (*Asplenium trichomanes* ssp. *trichomanes*)

Spânz (*Helleborus purpurascens*)

Inscripții de la intrarea în groță
 Inscriptions at the entrance to the cave
 Написи при вході у печеру
 A barlang bejáratánál levő feliratok

Печера Довбуша
 Знаходиться поблизу
 вершини Тог (Камня)
 GPS координати: 47° 55' 52,5
 N, 24° 03' 07,5 E, висота 675
 м

Згідно легенд - це печера
 опришка Довбуша (Олекса
 Довбуш, згаданий у
 документах 1742 року),
 найвідоміший український
 ватажок у даній місцевості.
 Це мала тектонічна печера,
 яка розвивалася у пісковіку.
 Довжина 5,5 м
 Нахил -2,5 м

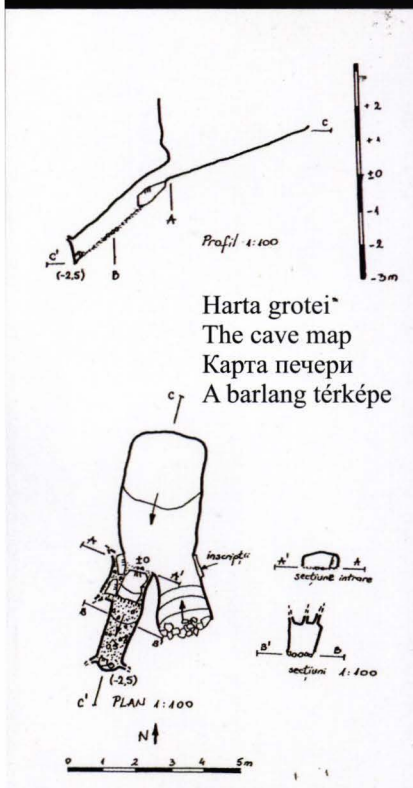

Grota lui Doboș

Este amplasată aproape de vârful Tog (Camnea)
 Coordonatele GPS: 47°55'52,5" N, 24°03'07,5" E,
 alt. 675 m. Conform legendelor este peștera
 haiducului Doboș (Olexa Dobosciuc, amintit în
 documente la 1742), cel mai renumit haiduc de
 origine ucraineană din zonă.
 Este o peșteră mică, tectonică dezvoltată în gresie.
 Lungime 5,5 m Denivelare -2,5 m

Dobos barlangja

Fekvése közel van a Tog csúcsához (Camnea)
 GPS koordináták: 47°55'52,5" N, 24°03'07,5" E,
 alt. 675 m. A legendák szerint Dobos betyár
 barlangja (Olexa Dobosciuc), akit az 1742-es
 dokumentumok említenek és aki a vidék leghíresebb
 ukrán származású betyárja volt. Egy kis tektónikus
 barlang, ami homokkőből fejlődött
 Hossza 5,5 m Egyenletlensége 2,5 m

Dobos Cave
 It is located close to the tip of
 Tog (Camnea)
 GPS Coordinates: 47 °
 55'52.5 "N, 24 ° 03'07.5" E,
 others. 675 m
 According to the legends, it is
 the cave of Doboș (the Olexa
 Dobosciuc, mentioned in
 documents in 1742), the most
 famous outlaw of Ukrainian
 origin in the area.
 It is a small, tectonic cave
 developed in sandstone.
 Length 5.5 m
 Deniveration -2.5 m

Satul Tisa

Localizare geografică

Localitatea Tisa este aşezată în partea stângă a râului Tisa pe terasa a doua.

Denumirea localităţii în ucraineană este Миків, iar în maghiară este Tiszaveresmart.

Scurt istoric al localităţii

Pe terasa înaltă din stânga Tisei, în apropiere de cantonul de cale ferată, în locul numit „Certeze” sau „Lazuri” a fost identificată de R. Popa, R. Harhoiu și C. Kacsó în anul 1972, o stațiune locuită în mai multe epoci. Cele mai vechi urme aparțin eneoliticului final, și anume culturii Coțofani (ceramică, lamă de silex). Terasa a fost locuită intens, se pare în perioada hallstattiană (ceramică, lama de cuțit, disc perforat), aşezarea se încadrează probabil la începutul Hallstatului mijlociu, în a doua jumătate a secolului VIII, prima jumătate a secolului VII î.e.n. Locuirea cea mai nouă aparține perioadei medievale timpurii, probabil secolele VI-VII e.n.¹.

În data de 22 iulie 1374, pretorele român Cândea de Veresmarth (Malul Roșu), strănepotul familiilor Batin din Berbești și Bârsan este om al regelui⁵.

În anul 1381 în adunarea obștească din Iereșul de Sus este amintit: Cândea din Virișmort, Petru din Crăciunești etc.⁸.

În anul 1385 sunt amintiți primii patru pretori din Maramureș: Cândea din Virișmort, Petru din Crăciunești, Dragomir din Giulești și Vasile din Bedeu⁸.

În data de 5 ianuarie 1418, regele Sigismund rambursează moșia Veresmart, în favoarea lui Ion, fiul lui Sandrin din localitate⁸.

În data de 20 noiembrie 1487, conventul din Lelez citează pe Bartolomeu din Veresmart să-și arate documentele privitoare la moșii⁸.

În data de 24 mai 1500, regele Vladislav al II-lea, revocă introducerea lui Bartolomeu Dragfy în moșiile Urmezo, Veresmort, Apșa și părțile de moșie din Crăciunești⁸.

În data de 25 mai 1500 Vladislav al II-lea, regele Ungariei poruncește o introducere în stăpânire a lui Sigismund Pogan de Chebbi, comitelui din Posoniu, a lui Georgiu și Ioan Pogan și a lui Matheu Thukaroveczsky, camerariu, în posesiunea moșiilor Urmezo, Veresmort, Apșa și părțile de moșie din Crăciunești¹⁴.

În 1550 Conventul din Lelez consemnează opreliștea nobilului Ioan Batiz de Virișmort contra nobilului Matia Brodarics, făcută cu privire la ocuparea și deținerea tuturor părților din posesiunile Domnești, Apșa de Sus, Virișmort și Crăciunești¹⁴.

Село Тиса

Географічне положення

Село Тиса розміщене на другій терасі лівого берега річки Тиси.

Українська назва населеного пункту - Миків, угорською вона звучить Тісаверешмарт.

Коротка історія населеного пункту

На високій терасі лівобережжя Тиси, поблизу залізничного перестанку у місці, яке називається „Чертезе” або „Лазі”, у 1972 році Р. Попом, Р. Гаргою і К. Качо було знайдено оселище, в якому проживали на протязі декількох епох. Найдавніші сліди ведуть до кінцевого періоду енеоліту, а саме культури Коцофан (кераміка, кремнезем). Тerasa була сильно заселена у гальштатський період (гончарство, лезо ножа, перфорований диск), заселення ймовірно припадає на початок середини гальштатського періоду, другу половину VIII-го століття – першу половину VII-го століття до н.е. Найближче заселення припадає на ранній середньовічний період, ймовірно VI-VII століття н.е.².

22 липня 1374 року румунський претор Кандя де Вересмарт (з Червоного Берега), правнук сімей Батін з Бербешть і Барсан стає ставлеником царя⁵.

У 1381 році на зібранні громади Верхнього Єрешу згадуються: Кандя з Віришморт, Петро з Кричунова тощо⁸.

У 1385 році згадуються перші чотири марамуреські претори: Кандя з Віришморт, Петро із Кричунова, Драгомір із Джулешть і Васіле із Беду⁸.

5 січня 1418 року король Сігізмунд повертає маєток Верешмартів Іону, сину Сандріна із села⁸.

20 листопада 1487 року церковна рада із Лелеша вимагає від Бартоломея з Вересмарта представити свої документи на майно⁸.

24 травня 1500 року король Владислав II відміняє введення Бартоломея Драгфі до маєтків Урмезо, Верешморт Апша і частини маєтку у Кричунові⁸.

25 травня 1500 року Владислав II король Угорщини наказує ввести у володіння Сігізмунда Погана Кебянського, комітат Посонію, Георгія та Іоана Погана та Матея Тукаровецкого маєтки Урмезо, Верешморт Апша і частину маєтку у Кричунові¹⁴.

У 1550 році церковна рада із Лелеша реєструє заборону дворянина Іоана Батіз Віришмортського, висунуту проти дворянина Матія Бродаріч щодо окупації та володіння усіма частинами маєтків Домнешть, Верхне Водяне, Віришморт та Кричунів¹⁴.

În data de 31 iulie 1582, vicecomitele și juzii comitatului Maramureș consemnează că nobilul Pavel Batin, preot de Virișmort, a vândut nobilului Ioan Pop de Biserica Albă trei fânețe cu și pentru 6 florini, în vecinătatea unei mănăstiri de călugări¹⁴.

În data de 9 februarie 1585, autoritățile comitatului Maramureș reprezentate prin Ladislau Rad de Somes vicecomite, Toma de Ieud, Marcu Iody de Crișănești, Matei Moros de Virișmort și Petru Roman de Drăgoiești, jurii nobililor, consemnează înțelegerea dintre Pinteia Mihaly din Borșa și Ioan Mihaly¹⁴.

La 1600, în Virișmort mai mulți nobili dețineau câte o casă iobăgească, și anume: George Pogányi de Cséb (vicecomite al comitatului), Petru Pogányi de Cséb, Alexiu Volász de Uglea, Ladislau Lad de Cornești, Dan Cozup, Dan Șimon, Ieremie Popșa, Alexiu Șiman de Sarasău, Petru Pop, Ignațiu Nan de Slatina, Ioan Mihali, Alexiu Șandor, pentru care plăteau 12 florini⁶.

În 1664 la Virișmort locuiau 2 nobili mari Pogány Boldisar și Nemeș Matei, 9 oameni înscriși în porți, un preot sărac și un portar ce plătea și el porți⁶.

La începutul secolului al XVII - lea, George Pogány avea 7 case iobăgești, dintre care: 4 în Crăciunești, 2 în Apsa de Sus, 1 în Virișmort. Petru Pogány avea 5 case iobăgești, dintre care: 2 în Crăciunești, 2 în Apsa de Sus, 1 în Virișmort⁶.

La sfârșitul secolului al XVII - lea în Crăciunești și Virișmort locuiau 36 de țărani. Locuitorii erau amestecați, unguri, români și ruteni⁶.

În anul 1711 a ars biserica de lemn⁵.

Conscripția oficială din 1787, cuprinde și un recensământ al copiilor de vârstă școlară, care frecventau școala în localitatea Vereșmort. Erau 9 copii (4 fete și 5 băieți) între 7-14 ani⁸.

În perioada 1848-1849 este ridicat conacul Szaploneczai (azi școala veche), în stil neoclasic, în jurul căruia a fost amenajat un mic parc dendrologic cu specii de arbori exotici.

În perioada noiembrie-decembrie 1906, Nicolae Iorga în călătoria prin Maramureș trece prin Bocicoiu Mare, Crăciunești și Vereșmart⁸.

În vara anului 1907 la Vereșmort are loc o grevă a lucrătorilor de seceriș⁸.

În anul 1914 a ars biserica de lemn⁵.

În anul 1930 a ars biserica de lemn (construită din scândură), adusă din Crăciunești după război⁵.

31 липня 1582 року віцекоміт та судді комітату Марамуреш реєструють, що дворянин Павло Батін, священик Вірішморґа продав дворянину Іоану Поп з Білої Церкви за 6 флоринів три луки поблизу чоловічого монастиря¹⁴.

9 лютого 1585 року керівні органи Мараморського комітату, а саме дворянські судді: віцекоміт Ладислав Рад Сомеський, Тома Судяньський, Марк Йоді Кришанеський, Матей Морош Вірішморський та Петре Роман Драгоєштський, реєструють угоду між Пінтею Мігалі з Борші та Іоаном Мігалі¹⁴.

1600 року у Вірішморті декілька дворян володіли кріпацькими хатами, а саме: Георге Погані Чебський (віцекоміт комітату), Петро Погані Чебський, Алексій Волош Углівський, Ладислав Лад Корнешський, Дан Козуп, Дан Шімон, Єреміє Попша, Алексій Шіман Сарасавський, Петро Поп, Ігнацій Нан Солотвинський, Іоан Мігалі, Алексій Шандор, за які сплачували 12 флоринів⁶.

1664 року у Вірішморті проживали 2 відомі дворяни Погані Болдіжар і Немеш Матей, 9 осіб, які сплачували податки, бідний священик і сторож, який теж сплачував податок⁶.

На початку XVII-го століття Георге Погані володів 7 кріпацькими хатами, з яких: 4 у Кричунові, 2 у Верхньому Водяному, 1 у Вірішморті. Петро Погані володів 5 кріпацькими хатами, з яких: 2 у Кричунові, 2 у Верхньому Водяному, 1 у Вірішморті⁶.

У кінці XVII-го століття у Кричунові та Вірішморті проживали 36 селян. Жителі були помішані, угорці, румуни та українці⁶.

У 1711 році згоріла дерев'яна церква⁵.

Офіційний запис 1787 року містить і перепис дітей шкільного віку, які ходили до школи у населеному пункті Верешморґ. Налічено 9 дітей (4 дівчат і 5 хлопців) від 7 до 14 років⁸.

У 1848-1849 роки будують маєток Саплонці (сьогоднішня стара школа) у неокласичному стилі, навколо якого упорядковують маленький дендрологічний парк з різними видами екзотичних дерев.

Під час подорожі Марамурешом, яка тривала від листопада до грудня 1906 року, Ніколає Йорґа проїжджає через Великий Бичків, Кричунів і Верешмарт⁸.

Улітку 1907 року у Верешморті страйкують жнивці⁸.

У 1914 році згоріла дерев'яна церква⁵.

У 1930 році згоріла дерев'яна церква (доцана), привезена після війни з Кричунова⁵.

În anul 1930 s-a construit biserica de lemn⁵.

În anul 1936 în Virișmort era o casă de rugăciuni a populației evreiești¹⁵.

În anul 1957 este construită biserica romano-catolică, cu hramul „Inima lui Isus”¹⁰.

În anul 1964, prin decretul numărul 799 se schimbă denumirea localității din Virișmort în Tisa.

În anul 1970 a ars biserica de lemn⁵.

În perioada 1972-1974 este ridicată biserica ortodoxă ucraineană „Sfântul Ilie”¹⁰.

În perioada 1996 - 1997 s-a construit biserica de lemn greco-catolică „Nașterea Maicii Domnului”¹⁰. A fost sfințită în anul 2000.

Date despre numele localității

În documente și pe hărți, localitatea apare cu următoarele denumiri: 1374, 1857 - Veresmarth; 1782 - Weresmart; 1487, 1863, 1889 - Veresmart; 1381, 1385, 1418, 1600, 1664, 1920, 1930, 1950, 1964 - Virișmort; 1787, 1907 - Vereșmort; 1936 - Virișmort la Tisa; 1964 – Tisa.

Populația

La recensământul din 2011, populația satului a fost de 1255 locuitori (652 femei și 603 bărbați) din care: 907 (72,27%) români, 122 (9,72%) maghiari, 178 (14,18%) ucraineni, iar despre 48 (3,83%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Din punct de vedere confesional sunt: 828 (65,98%) ortodocși, 152 (12,11%) greco-catolici, 140 (11,15%) romano-catolici, 12 (0,96%) reformați, 62 (4,94%) martori ai lui Iehova, 5 (0,40%) adventiști de ziua șaptea, 4 (0,32%) pentecostali și despre 52 (4,14%) locuitori informațiile nu sunt disponibile¹⁶.

Turismul

Obiective turistice antropice

Conacul Szaplonzai (școala veche), stil neoclasic, 1848-1849.

Muzeul Pipaș (colecții de: etnografie, artă, istorie, ceramică).

Biserica Romano-Catolică „Inima lui Isus”, 1957.

Biserica Ortodoxă Ucraineană „Sfântul Ilie”, 1972-1974.

Biserica de lemn Greco-Catolică „Nașterea Maicii Domnului”, 1996-1997.

У 1930 році побудовано дерев'яну церкву⁵.

У 1936 році у Віришморті існував дім молитви для єврейського населення¹⁵.

У 1957 році будують римо-католицьку церкву з празником „Сердце Ісуса”¹⁰.

У 1964 році декретом № 799 замінюють назву населеного пункту Віришморт на Тису.

У 1970 році згоріла дерев'яна церква⁵.

З 1972 до 1974 року будують українську православну церкву „Святого Іллі”¹⁰.

З 1996 до 1997 року будують греко-католицьку церкву „Різдва Богородиці”¹⁰. Освячена 2000 року.

Дані про назву населеного пункту

У документах та на картах населений пункт появляється з наступними назвами: 1374, 1857 - Veresmarth; 1782 - Weresmart; 1487, 1863, 1889 - Veresmart; 1381, 1385, 1418, 1600, 1664, 1920, 1930, 1950, 1964 - Віришморт; 1787, 1907 - Верешморт; 1936 – Віришморт над Тисою; 1964 – Тиса.

Населення

При переписі населення 2011 року у селі налічувалося 1255 мешканців (652 жінок і 603 чоловіків), з яких: 907 (72,27%) румунів, 122 (9,72%) угорці, 178 (14,18%) українців, а для 48 (3,83%) мешканців відсутні дані¹⁶.

З точки зору конфесій: 828 (65,98%) православних, 152 (12,11%) греко-католики, 140 (11,15%) римо-католиків, 12 (0,96%) реформатів, 62 (4,94%) свідки Єгови, 5 (0,40%) адвентистів сьомого дня, 4 (0,32%) п'ятидесятники і для 52 (4,14%) мешканців дані відсутні¹⁶.

Туризм

Антропологічні туристичні об'єкти

Масток Саплонці (стара школа), неокласичний стиль, 1848-1849.

Музей Піпашів (колекції: мистецтво, етнографія, історія, кераміка).

Римо-католицька церква „Сердце Ісуса”, 1957.

Українська православна церква „Святого Іллі”, 1972-1974.

Дерев'яна греко-католицька церква „Різдва Богородиці”, 1996-1997.

Obiective turistice naturale

Parcul dendrologic din curtea Conacul Szaplonczai, aici sunt câteva exemplare de arbori exotici din fostul parc: arbore de leala (*Liriodendron tulipifera*), diametru 3,47 m - America de Nord; tsuga (*Tsuga canadensis*), diametru 1,97 m - Canada; nuc american (*Juglans nigra*), diametru 3,38 m - America de Nord; pin strob (*Pinus strobus*), diametru 2,85 m - America de Nord; castan porcesc (*Aesculus hippocastanum*), diametru 2,85 m - Peninsula Balcanică, arborele de magnolie (*Magnolia sp. L.*), diametru 0,82 m - Asia, America de Nord, America Centrală. Aici se află și un stejar (*Quercus robur*), diametru 2,90 m.

Situl Natura 2000 RO SCI0251 Tisa Superioară.

Lacul Teplița și alte 3 lacuri din zonă. Sunt lacuri antropice formate în urma exploatarei pietrișului.

Arborii de magnolie (*Magnolia sp. L.*), sunt prezenți aproape în toate curțile din localitate.

Căi de acces

Drumul național DN 18 Sighetu Marmației – Vișeu de Sus.

Calea ferată Sighetu Marmației – Vișeu de Jos - Salva.

Природні туристичні об'єкти

Дендрологічний парк у подвір'ї маєтку Саплонці. Тут можна побачити декілька екземплярів екзотичних дерев з колишнього парку: тюльпанове дерево (*Liriodendron tulipifera*), діаметр 3,47 м – Північна Америка; тсуга канадська (*Tsuga canadensis*), діаметр 1,97 м – Канада; горіх чорний (*Juglans nigra*), діаметр 3,38 м - Північна Америка; сосна веймутова (*Pinus strobus*), діаметр 2,85 м – Північна Америка; кінський каштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*), діаметр 2,85 м – Балканський півострів, магнолія (*Magnolia sp. L.*), діаметр 0,82 м – Азія, Північна Америка, Центральна Америка. Тут же знаходиться і дуб літній (*Quercus robur*) з діаметром 2,90 м.

Ланшафт Natura 2000 RO SCI0251 Верхня Тиса

Озеро Теплиця і ще 3 інших озер місцевості. Це антропологічні озера, які утворилися внаслідок експлуатації гравію.

Дерева магнолій (*Magnolia sp. L.*) присутні майже у всіх сільських дворах.

Шляхи доступу

Автошлях національного значення DN 18 Сігету Мармаціей – Вішеу де Сус.

Залізничне сполучення Сігету Мармаціей – Вішеу де Жос – Салва.

Monumente și situri arheologice din localitate

	Monumente	Datare	Cod
I	Conacul Szaploncsay Zoltan (azi scoală)	1848-1849	MM – II – m – B – 04784
	Situri arheologice		
I	Tisa punct „Lazuri”		MM – I – s – B – 04425
	Asezare „Lazuri”	Epoca migratilor	MM – I – s – B – 04425.01
	Asezare „Lazuri”	Secolul VII a.Chr., Hallstatt	MM – I – s – B – 04425.02
	Asezare „Lazuri”	Perioada de tranzitie la epoca bronzului	MM – I – s – B – 04425.03

Пам'ятники та археологічні пам'ятки населеного пункту

	Пам'ятники	Дата	Код
I	Маєток Саплонці Золтан (сьогодні школа)	1848-1849	MM – II – m – B – 04784
	Археологічні пам'ятки		
I	Тиса. Пункт „Лазур”		MM – I – s – B – 04425
	Поселення „Лазур”	Епоха міграцій	MM – I – s – B – 04425.01
	Поселення „Лазур”	VII ст., Гальштат	MM – I – s – B – 04425.02
	Поселення „Лазур”	Період переходу до бронзової епохи	MM – I – s – B – 04425.03

Tiszaveresmart

Földrajzi fekvése

Tiszaveresmart a Tisza folyó bal partján fekszik, a második teraszon.

A település neve ukránul Миків.

A település vázlatos története

A Tisza bal partján levő magas teraszon, a vasúti kanton közelében, azon a helyen amit „Certeze”-nek, vagy „Lazuri”-nak hívnak, 1972-ben R. Popa, R. Harhoiu és K. Kacsó azonosítottak egy olyan telepet ami több korszakon át lakott terület volt. A legrégebbi nyomok a eneolitikusok korból származnak, pontosabban a Coșofani kultúrához (kerámia, silex pengék) A terület úgy néz ki intenzíven lakott volt a hallstattianá periódusban (kerámia). A telephely valószínű az adott kor középtől datálható, Kr. e a VIII. század második felére, illetve a VII. század első felére tehető. A legkorábbi adatok alapján tudható, hogy Kr. u a VI-VII században lakott terület volt².

1374 július 22.-én Veresmarthy Candea román prétor, a Berbesti Batin családok dédunokája, valamint Barsan, a király emberei⁵.

1381-ben a Felsőjárás gyűlésen említésre kerül Veresmarthy Candea, Péter Karácsfaluból, stb⁶.

1385-ben megemlítik az első négy prétert Máramarosban: Veresmartról Candeat, Karácsfaluból Pétert, Gyulafalváról Dragomir és Bedőből Vazul⁸.

1418 január 5.-én, Zsigmond király átadja Veresmart birtokát Jánosnak, a településen lakó Sandrin fiának⁸.

1487 november 20-án a Leleszi konvent beidézi Veresmartról Bartolomeut, hogy ismertesse birtokaira vonatkozó dokumentumait⁸.

1500 május 24.-én II László király megerősíti Drágffy Bartolomeut az urmezői, veresmarti, apasai és karácsfalusi tulajdonainak birtoklásában¹⁴.

1550-ben a Leleszi konvent elismeri Veresmarti Batiz János nemes és Brodarics Márton nemes közötti vitát, mely a domnesti, felsőapsai, veresmarti és karácsfalusi uradalmak részeire vonatkozik¹⁴.

1582 július 31.-én Máramaros vármegye alispánja és a bírák igazolják, hogy Batin Pavel veresmarti pap, eladott a fehéregyházi Pop Jánosnak három kaszálót 6 forintért, egy kolostor szomszédságában¹⁴.

Tisa Village

Geographic location

Tisa Village is set on the left side of the Tisa River on the second terrace.

The name of the settlement in Ukrainian is Миків, and in Hungarian is Tiszaveresmart.

Brief history of the village

On the high terrace on the left of Tisa, near the railway station, in the place called "Certeze" or "Lazuri", R. Popa, R. Harhoiu and C. Kacsó identified in 1972, a resort inhabited during several periods. The oldest traces belong to the final Eneolithic, namely the Cootophani culture (ceramics, blade of silex). The terrace was inhabited heavily in the Hallstatt period (ceramic, knife blade, perforated disc), the settlement is probably from the beginning of the middle Hallstatt period, in the second half of the 8th century, the first half of the 7th century BC. The newest dwelling belongs to the early medieval period, probably the 6th-7th centuries².

On July 22, 1374, the Romanian prefect, Candea de Veresmarth (the Red Bank), the grandson of the Batin families in Berbești and Bârsan, is one of the king's men⁵.

In 1381 in the public meeting in Jereș de Sus is mentioned: Candea from Virișmort, Petru from Crăciunești etc.⁶.

In 1385, the first four praetors in Maramures are mentioned: Candea from Virișmort, Petru from Crăciunești, Dragomir from Giulești and Vasile from Bedeu⁸.

On January 5, 1418, King Sigismund redeemed the estate of Veresmart, in favor of Ion, the son of Sandrin from the village⁸.

On Nov. 20, 1487, the Lelez Convent demands from Bartolomeu of Veresmart to show his documents regarding the estates⁸.

On May 24, 1500, King Vladislav II revoked the introduction of Bartolomeu Dragfy into the lands of Urmezo, Veresmort, Apsa and the parts of the estate of Craciunesti.

On May 25, 1500, the King of Hungary commands that Sigismund Pogan de Chebbi, the Posoniu governor, Georgiu and Ioan Pogan, and Matheu Thukaroveczsky, cameramen, be put in charge of the possession of the Urmezo estates, Veresmort Apsa and the parts of the Craciunesti estate¹⁴.

In 1550, the Lelez Convent mentions the obstacle of the noble John Batiz of Virișmort against the noble Matia Brodarics, regarding the occupation and possession of all parts of the Domnești, Apsa de Sus, Virișmort and Crăciunești¹⁴.

On July 31, 1582, the vice-comrades and judges of the Maramureș County reported that nobleman Pavel Batin, a priest from Virișmort, sold to the noble Ioan Pop from the White Church three meadows with and for 6 florins, near a monk monastery¹⁴.

1585 február 9.-én Máramaros vármegye hatósága, melyet képviselt Szamosi Rad László alispán Jódi Tamás, Kricsfalusy Jódy Márk, Veresmarty Moros Máté és Dragoiesti Roman Péter, igazolja a borsai Mihály Pinteá és Mihály János közötti egyezséget¹⁴.

1600-ban Veresmarton több nemesnek is tulajdonában volt egy jobbágytelek, éspedig: Csebi Pogány György (vármegyei alispán és dikátor), Csebi Pogány Péter, Uglyai Volász Péter, Cornesti Lad László, Cozup Dan, Simon Dan, Popsa Ieremie, Szarvaszói Siman Alexiu, Pop Péter, Szlatinai Nan Ignác, Mihályi János, Sándor Alexiu, amiért fizettek 12 forintot⁶.

1664-ben Veresmarton két nagy nemes lakott, Pogány Boldizsár és Nemes Máté, 9 megszámlált ember, egy szegény pap és egy adószedő aki adót is fizetett⁶.

A XVII század kezdetén Pogány Györgynek volt 7 jobbágytelke, amiből 4 Karácsfaluban, 2 Felsőapsán, 1 Veresmarton. Pogány Péternek volt 5 jobbágytelke, amiből 2 Karácsfaluban és 2 Felsőapsán, egy pedig Veresmarton⁶.

A XVII század végén Karácsfaluban és Veresmarton lakott 36 paraszt. A lakosok keverték voltak, magyarok, románok és rutének⁶.

1711-ben leégett a fatemplom⁵.

Az 1787-es hivatalos összeírás tartalmaz egy olyan népszámlálási dokumentumot, aho laz iskolás korú gyermekek vannak összeírva, akik Veresmarton jártak iskolába.) gyerekről van szó (4 lány és 5 fiú), akik 7 és 14 év közöttiek⁸.

1848-1849-ben felépül a Szaploneczay kúria (ma a régi iskola) neoklasszikus stílusban, ami köré egy kis dendrológikus parkot létesítettek, exotikus fákkal ültetve be.

1906 november-decemberben, Nicolae Iorga a Máramarosban folytatott utazása során áthalad Nagybockón, Karácsfalun és Veresmarton⁸.

1907 nyarán Veresmarton sztrájkolnak az aratók⁸.

1914-ben leégett a fatemplom⁵.

1930-ban leégett az a fatemplom amit deszkából építettek és Karácsfaluból hoztak oda⁵.

1930-ban felépül egy újabb fatemplom⁵.

1936-ban Veresmarton volt egy zsidó imaház¹⁵.

1957-ben megépül a római katolikus Jézus Szíve templom¹⁰.

1964-ben a 799 sz. dekrétum értelmében a település neve megváltozik Veresmartból Tisára.

1970-ben leégett a fatemplom⁵.

On 9 February 1585, the authorities from Maramureş County represented by Ladislau Rad of Somes vice-commissioner, Toma de Ieud, Marcu Iody de Crişăşti, Matei Moros de Virişmort and Petru Roman de Drăgoieşti, the nobles' jury, recorded the agreement between Pinteá Mihály from Borşa and Ioan Mihály¹⁴.

In 1600, in Virişmort several nobles held a house of serfs each, namely: George Pogányi de Cséb (vice-comit and county dictator), Petru Pogányi de Cséb, Alexiu Volász de Uglea, Ladislau Lad de Corneşti, Dan Cozup, Dan Şimon, Jeremie Popsa, Alexiu Shiman of Sarasau, Petru Pop, Ignatiu Nan of Slatina, Ioan Mihali, Alexiu Sandor, for which they paid 12 florins⁶.

In 1664 there were 2 great nobles in Virişmort, Pogány Boldisar and Nemes Matthew, 9 men registered in the gates, a poor priest and a porter who also paid⁶.

At the beginning of the 17th century, George Pogány had 7 serfs houses, of which 4 in Craciunesti, 2 in Apsa de Sus, 1 in Virişmort. Petru Pogány had 5 serfs houses, of which: 2 in Craciunesti, 2 in Apsa de Sus, 1 in Virişmort⁶.

At the end of the 17th century, 36 peasants lived in Craciunesti and Virişmort. The inhabitants were of mixed ethnicities, Hungarians, Romanians and Ruthenians⁶.

In 1711 the wooden church burnt⁵.

The official records of 1787 also include a census of school-age children who attended school in Vereşmort. There were 9 children (4 girls and 5 boys) with ages between 7-14 years⁸.

In 1848-1849, the Szaploneczai mansion (nowadays the old school) was built in neoclassical style, around which a small dendrological park with exotic trees was arranged.

In November-December 1906, Nicolae Iorga travels through Maramures through Bocicoiu Mare, Crăciuneşti and Vereşmart⁸.

In the summer of 1907, a harvest workers' strike took place at Vereşmort⁸.

In 1914 the wooden church burnt⁵.

In 1930, the wooden church (built of plank), brought from Craciunesti after the war burnt⁵.

In 1930 a wooden church was built⁵.

In 1936 in Virişmort was a house of prayer for the Jewish population¹⁵.

In 1957 the Roman Catholic Church was built, with the patronage of the "Heart of Jesus"¹⁰.

In 1964, by Decree no. 799, the name of Virişmort is changed to Tisa.

In the year 1970 burned the wooden church⁵.

1972-1974 között megépül a Szent Illés Ukrán Ortodox templom¹⁰.

1996 és 1997 között megépült a Szűz Mária születése görögkatolikus fatemplom. 2000-ben szentelték fel.

Adatok a település nevééről

Dokumentumokban és térképeken a település a következő elnevezésekkel szerepel 1374, 1857 - Veresmarth; 1782 - Weresmart; 1487, 1863, 1889 - Veresmart; 1381, 1385, 1418, 1600, 1664, 1920, 1930, 1950, 1964 - Virișmort; 1787, 1907 - Vereșmort; 1936 - Virișmort la Tisa; 1964 - Tisa.

Lakossága

A 2011-es népszámláláskor a falu lakossága kitett összesen 1255 lakost (652 nő és 603 férfi), amiből 907 (72,27%) román, 122 (9,72%) magyar, 178 (14,18%) ukrán, és 48 (3,83%) személyről nincs megfelelő információ¹⁶.

Felekezeti megoszlás szerint 828 (65,98%) ortodox, 152 (12,11%) görögkatolikus, 140 (11,15%) római katolikus, 12 (0,96%) református, 62 (4,94%) Jehova tanúja, 5 (0,40%) hetednapos adventista, 4 (0,32%) pünkösdistá és 52 (4,14%) személyről nincs megfelelő információ¹⁶.

Turizmusa

Antropikus turisztikai objektumok

Szaplonczay kúria (8 régi iskola) neoklasszikus stílus, 1848-1849.

Pipas múzeum (etnográfiai, művészeti, történelmi, cserépedény gyűjtemény)

Római katolikus Jézus szíve templom, 1957.

Ukrán Ortodox Szt. Illés templom, 1972-1974.

Szűz Mária születése Görögkatolikus fatemplom, 1996-1997.

Természeti látnivalók

A Szaplonczay kúria körül található dendrológikus park. Itt található néhány exotikus fa az egykori parkból: tulipán fa (*Liriodendron tulipifera*) – Északamerika (átmérő 3,4 m), tsuga (*Tsuga canadensis*) – Kanada (átmérő 1,97 m), Amerikai dió (*Juglans nigra*) – Északamerika. (átmérő 3,38 m), Amerikai simafenyő vagy kanadai simafenyő (*Pinus strobus*) - Északamerika. (átmérő 2,85 m), Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) - Balkán félsziget (átmérő 2,85), Magnólia fa (*Magnolia* sp. L.) – Ázsia, Északamerika, Középamerika (átmérő 0,82).

Situla Natura 2000 RO SCI02551 Felső Tisza.

Between 1972 and 1974 the Ukrainian Orthodox Church "Saint Elias" was built¹⁰.

During 1996-1997, the Greek-Catholic wooden church "the Birth of Virgin Mary" was built. It was blessed in 2000.

Data regarding the village's name

In documents and maps, the village appears with the following names: 1374, 1857 - Veresmarth; 1782 - Weresmart; 1487, 1863, 1889 - Veresmart; 1381, 1385, 1418, 1600, 1664, 1920, 1930, 1950, 1964; Virișmort; 1787, 1907 - Vereșmort; 1936 - Virișmort la Tisa; 1964 - Tisa.

Population

At the 2011 census, the population of the village was of 1255 inhabitants (652 women and 603 men) of which: 907 (72.27%) Romanians, 122 (9.72%) Hungarians, 178 (14.18%) Ukrainians and for about 48 (3.83%) the information is not available¹⁶.

There are 828 (65.98%) Orthodox, 152 (12.11%) Greek Catholics, 140 (11.15%) Roman Catholic, 12 (0.96%) Reformed, 62 (4.94%) Jehovah's Witnesses, 5 (0.40%) Seventh-day Adventists, 4 (0.32%) Pentecostals, and for 52 (4.14%) inhabitants the information is not available¹⁶.

Tourism

Anthropic tourist attractions

Szaplonczai mansion (old school), neoclassical style, 1848-1849.

Pipaș Museum (collections of: ethnography, art, history, ceramics).

The Roman Catholic Church "The Heart of Jesus", 1957.

Ukrainian Orthodox Church "Saint Elias", 1972-1974.

The Greek-Catholic Wooden Church "Nașterea Maicii Domnului", 1996-1997.

Natural Sightseeing

The dendrological park of the Szaplonczai mansion, there are some specimens of exotic trees in the former park: tulip tree (*Liriodendron tulipifera*), 3.47 m in diameter - North America; tsuga (*Tsuga canadensis*), diameter 1.97 m - Canada; American walnut (*Juglans nigra*), diameter 3.38 m - North America; pin strobus (*Pinus strobus*), diameter 2.85 m - North America; *Aesculus hippocastanum*, 2.85 m in diameter - Balkan Peninsula, magnolia tree (*Magnolia* sp. L.), 0.82 m in diameter - Asia, North America, Central America. There is also an oak (*Quercus robur*), 2.90 m in diameter.

Natura 2000 Site RO SCI0251 Upper Tisa.

A teplicei tó és más három tó a környékről. Antropikus tavak, melyek a suterbányászat nyomán keletkeztek.

Magnóliafák (*Magnolia* sp. L.), melyek majdnem minden udvarban ott vannak a településen.

Megközelíthető

a DN 18-as országúton Máramarossziget – Felsővisó között

A Máramarossziget – Felsővisó vasútvonalon.

Teplița Lake and other 3 lakes in the area. They are anthropic lakes formed by the exploitation of gravel.

Magnolia trees (*Magnolia* sp. L.), present almost in all the yards of the locality.

Access ways

National Road DN 18 Sighetu Marmatei - Vișeu de

Sus

Sighetu Marmatei Railway - Vișeu de Jos - Salva

Műemlékek és régészeti leletek a településen

	Műemlékek	Datare Datálás	Kód
1	Kúria (ma iskola)	1848-1849	MM – II – m – B – 04784
	Régészeti leletek		
1	„Lazuri” Tiszapont		MM – I – s – B – 04425
	„Lazuri” telephely	népvándorlás időszaka	MM – I – s – B – 04425.01
	„Lazuri” telehely	VII sz. Kr. e, Hallstatt	MM – I – s – B – 04425.02
	„Lazuri” telephely	A bronzkorszakba való átmenet	MM – I – s – B – 04425.03

Archaeological monuments and sites in the locality

	Monuments	Date	Code
1	Szaploncsay Zoltan mansion (today, a school)	1848-1849	MM – II – m – B – 04784
	Archaeological sites		
1	Tisa punct „Lazuri”		MM – I – s – B – 04425
	„Lazuri” settlement	Migrants era	MM – I – s – B – 04425.01
	„Lazuri” settlement	7th century, B.C., Hallstatt	MM – I – s – B – 04425.02
	„Lazuri” settlement	Transision period to the bronze era	MM – I – s – B – 04425.03

Căminul Cultural din Tisa

Будинок культури Тиси

Tiszaveresmarti Kultúrotthon

Tisza Cultural House

Anul	Total	Români	Maghiari	Germani	Evrei	Romi	Ucraineni	Slovaci	Informatie nedisponibilă
Рік	Всього	Румуни	Угорці	Німці	Євреї	Роми	Українці	Словаки	Дані відсутні
Év	összesen	Román	Magyar	Német	Zsidó	Rroma	Ukrán	Szlovák	Ismeretlen információ
Year	Total	Romanian	Hungarians	Germans	Jews	Gypsy	Ukrainians	Slovacks	Unknown
1880 a	406	39	126	60	-	-	157	-	24
1880 b	406	41	131	63	-	-	164	-	7
1890 a	534	78	259	21	-	-	171	4	1
1900 a	643	108	207	97	-	-	230	1	-
1910 a	779	133	266	112	-	-	266	1	1
1920 a	821	131	240	5	120	-	-	-	325
1930a	912	295	281	-	98	-	238	-	-
1930 n	912	320	210	3	98	4	276	1	-
1941 a	923	156	482	-	28	-	257	-	-
1941 a	923	19	887	-	6	-	11	-	-
1956	890	-	-	-	-	-	-	-	-
1966 a	1022	594	219	-	-	-	208	-	1
1966 a	1022	600	212	1	-	-	208	-	1
1977 n	1155	675	225	-	-	-	255	-	-
1992 n	1322	854	186	-	-	-	282	-	-
2002 a	1345	936	192	2	-	-	215	-	-
2002 n	1345	920	200	5	-	-	220	-	-
2011	1255	907	122	-	-	-	178	-	48

a - recensământul după limba maternă
n - recensământul după naționalitate

Populația satului Tisa în perioada 1880-2011, după etnie
Населення села Тиса у період 1880-2011 рр., за національністю
The population of Tisza village in 1880-2011, by ethnicity
Tiszaveresmart lakossága nemzetiségi megoszlás szerint 1880-2011 között

Év year	Anul Pik	Összesen Total	Total Всього	Ortodox Orthodox	Ortodoxă Православні	Görögkatolikus Greek-catholic	Greco-Catolică Греко-католики	Római katolikus Roman-catholic	Romano-Catolică Римо-католики	Református Protestant	Reformată Реформати	Evangélikus Evangelists	Evangelică Свангелисти	Izraelita Jewish	Mozaică Мішани	Pünkösdista Pentecostals	Penticostală П'ятидесятники	Jehova tanúja Jehovah's Witnesses	Martorii lui Iehova Свідки Єгови	Hetednapi adventista Seventh-day Adventists	Adventistă de ziua saptea Адвентисти сьомого дня	Ismeretlen információ Unknown	Informatie nedisponibilă Дані відсутні
1869	387	-	268	67	24	-	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1880	406	-	249	107	8	-	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1890	534	-	306	149	19	1	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1900	643	-	360	176	22	1	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1910	779	-	416	221	33	1	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1930	912	259	346	183	26	-	98	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1941	923	13	578	209	19	-	104	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1992	1322	976	46	212	8	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	74	-	-	-	-	-	-
2002	1345	914	129	200	11	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85
2011	1255	828	152	140	12	-	-	-	-	4	62	5	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

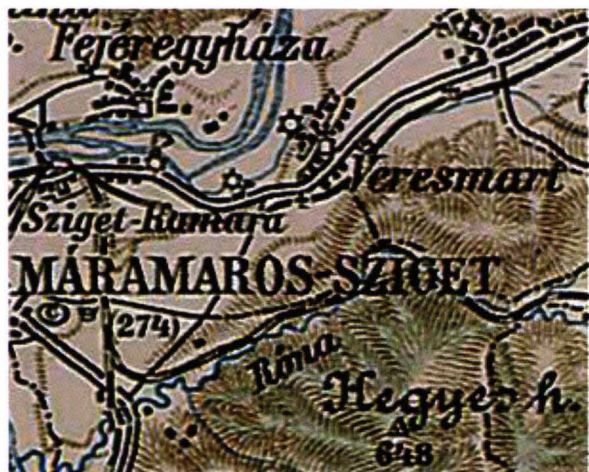
Populația satului Tisa în perioada 1869-2011, după religie
 Населення села Тиса у період 1869-2011 рр., за віросповіданням
 The population of Tisza village in 1869-2011, by religion
 Tiszaverecsmari lakossága felekezeti megoszlás szerint 1869 – 2011 között

Localitatea Tisa

Harta Iozefină a Maramureșului 1782-1785

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ridicarea_topografică_iozefină

Localitatea Tisa

Harta topografică Franciscana-Iozefina a Maramureșului 1889

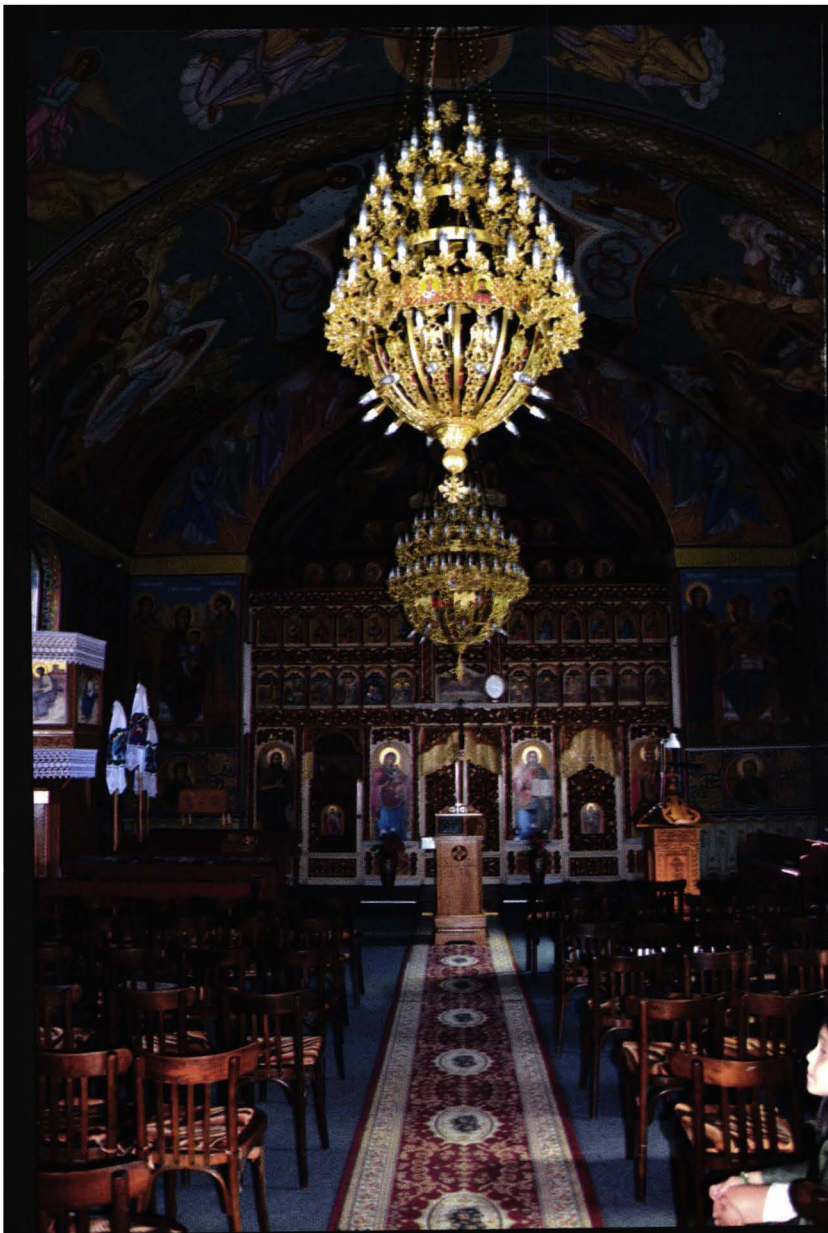
<https://posturi.wordpress.com/.../harta-topografica-franciscana-iozefina-1869-1887/>

Biserica Ortodoxă
Ucraineană „Sfântul Ilie”
A fost construită în
perioada 1972-1974

Українська православна
церква „Святого Іллі”
Побудована у 1972-
1974 роках

Pictură din biserică
Розпис у церкві
Festmény a templomban
Painting from the church

The Ukrainian Orthodox Church of "St. Elijah"
It was built between 1972-1974

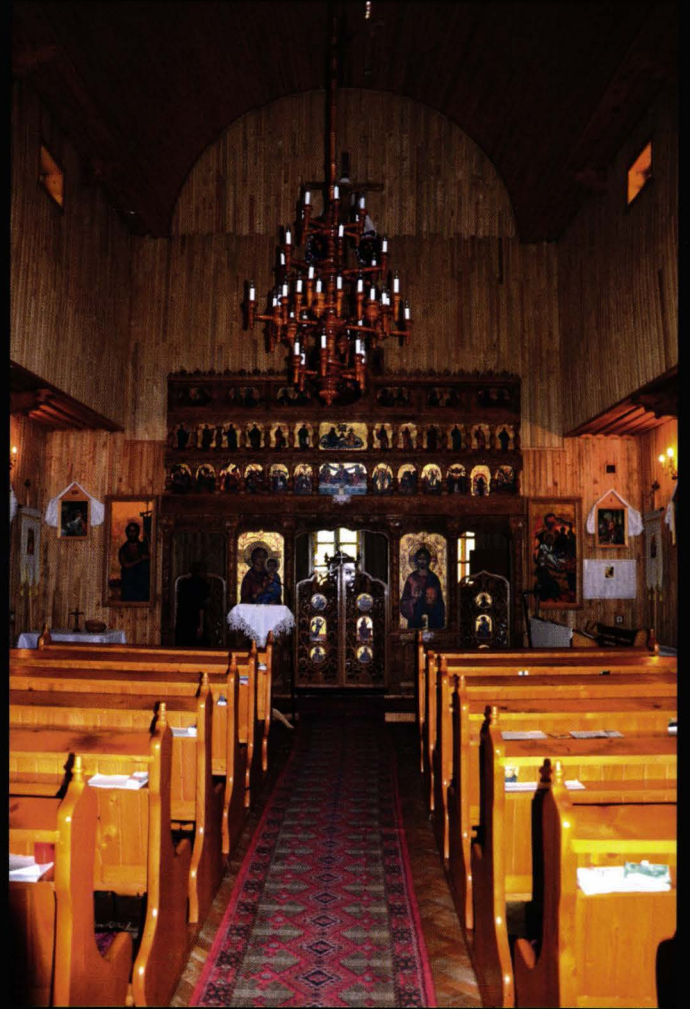
Szent Illés Ukrán Ortodox Teplom
Épült 1972 – 1974 között

Biserica de lemn Greco - Catolică „Nașterea Maicii Domnului”
A fost construită în perioada 1996-1997
A fost sfințită în anul 2000.

Дерев'яна греко-католицька церква „Різдва Богородиці”
Побудована у 1996-1997 роках
Освячена у 2000 році.

„Kisboldogasszony” Görögkatolikus fatemplom
Épült 1996 – 1997 -ben
2000-ben szentelték fel

The Greek-Catholic Wooden Church "Nativity of the
Mother of God"
It was built between 1996 and 1997
It was blessed in 2000

Biserica Romano-Catolică „Inima lui Isus”
A fost construită în anul 1957

Римо-католицька церква „Сердце Ісуса”
Побудована у 1957 році.

„Jézus szíve” római katolikus templom
Épült 1957-ben

The Roman Catholic Church "Heart of Jesus"
It was built in 1957

Muzeul Pipaş

Muzeul are colecții de: etnografie, artă, istorie, ceramică

Музей Піпашів

Музей містить колекції предметів мистецтва, етнографії історії, кераміки

A „Pipa”'s múzeum

Etnográfiai, művészeti, történelmi, kerámia gyűjteményeket találhatók benne

The Pipas Museum

The museum has collections of: ethnography, art, history, ceramics

Conacul Szaploneczai (școala veche)
A fost construit în anul 1848-1849, în stil neoclasic

Масток Саплонці (стара школа)
Побудований у 1848-1849 роках у
неокласичному стилі

A Szaploneczay kúria (Régi iskola)
Épült 1848 – 1849-ben, neoklasszikus stílusban

The Szaploneczai mansion (old school)
It was built in 1848-1849, in neo-classical style

Capela ortodoxă „Sfânta Maria”, din centrul localității. A fost construită în anul 1970 din lemnul rămas de la biserica de lemn care a ars în acel an.

Sala Regatului Martorii lui Iehova
Зал Царства свідків Єгови
Jehovah's Witnesses Hall of the Kingdom
Jehova tanúinak Királyság Terme

Viflaimul din Tisa

A tiszaveresmarti betlehemes

Cimitirul evreiesc

The Jewish Cemetery

Râul Tisa
Річка Тиса
A Tisza folyó
Tisa River

Lacul Teplița. Are o suprafață de 3 ha
Aici pot fi observate specii de păsări acvatice
Озеро Теплиця. Площа - 3 га
Тут можна побачити різні види водяних птахів
A Teplicei tó. 3 ha terület nagyságú
Itt vízi madárfalyok tekinthetők meg
Lake Teplița. It has an area of 3 hectares
Aquatic bird species can be observed here

Lac antropic din zona Teplița
Антропологічне озеро поблизу Теплиці
Teplice környéki antropikus tó
Anthropic Lake in the Teplița area

Parc dendrologic din jurul conacului Szaplonezai
Дендрологічний парк у подвір'ї маєтку Саплонці
A Szaplonezay kúria körül levő dendrológikus park
The Dendrological park around the Szaplonezai Mansion

Arborele de magnolie (*Magnolia* sp. L.). Diametru 0,82 m
Răspândire: Asia, America de Nord, America Centrală
Магнолія (*Magnolia* sp. L.), діаметр 0,82 м – Азія,
Північна Америка, Центральна Америка
Magnolia tree (*Magnolia* sp. L.) Asia, North America,
Central America. Diameter 0.82 m
Магнолія фа (*Magnolia* sp. L.) – Ázsia, Északamerika,
Középamerika. Átmérő 0,82

Kanada

Tsuga (*Tsuga canadensis*) – Kanada. Átmérő 1,97 m
Tsuga (*Tsuga canadensis*) - Canada Diameter 1.97 m

Pin strob (*Pinus strobus*)
- America de Nord.
Diametru 2,85 m
Сосна веймутова (*Pinus strobus*),
діаметр 2,85 м –
Північна Америка
Amerikai simafenyő
vagy kanadai simafenyő
(*Pinus strobus*) -
Északamerika.
Átmérő 285 m
Strobe (*Pinus strobus*) -
North America.
Diameter 2,85 m

Castan porcesc (*Aesculus hippocastanum*) - Peninsula
Balcanică. Diametru 2,85 m
Кінський каштан звичайний (*Aesculus hippocastanum*),
діаметр 2,85 м – Балканський півострів
Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) - Balkán félsziget.
Átmérő 2,85
Chestnut (*Aesculus hippocastanum*) - Balkan Peninsula
Diameter 2,85 m

Nuc american (*Juglans nigra*) - America de Nord.
Diametru 3,38 m
Горіх чорний (*Juglans nigra*), діаметр 3,38 м -
Північна Америка
Amerikai dió (*Juglans nigra*) – Északamerika. Átmérő 3,38 m
American Walnut (*Juglans nigra*) - North America.
Diameter 3.38 m

Arbore de lalea (*Liriodendron tulipifera*) - America de Nord. Diametru 3,47 m
Тюльпанове дерево (*Liriodendron tulipifera*), діаметр 3,47 м – Північна Америка
Tulipán fa (*Liriodendron tulipifera*) – Északamerika. Átmérő 3,4 m
Tulip tree (*Liriodendron tulipifera*) - North America. Diameter 3.47 m

Satul Tisa
Село Тиса
Tiszaveresmart
Tisa village

Gara CFR

Залізнична
станція

Vasútállomás

CFR Train
Station

Note:

²Carol Kacsó, *Repertoriu arheologic al județului Maramureș*, editura Eurotip, Baia Mare, 2011, pag. 240 – 245

⁵George Cristea, Mihai Dăncuș, *Maramureș - un muzeu viu în centrul Europei*, editura Fundației Culturale Române, București, 2000

¹⁴Ioan Aurel Pop, coordonator, *Diplome Maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2012

⁶Livia Ardelean, *Istoria economică și socială a Maramureșului*, editura Ethnologica, Baia Mare, 2012

⁸Laura Temian, Lazăr T., Valentin B., Zamfir D., Lavinium A., *File de Condică, Ținuturile Chioar, Codru. Lăpuș, Maramureș*, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, vol. I, Baia Mare, 2016

⁷Dumitru Istvan, Codreanu Moldovan, Ioan Pop, *Ghidul turistic al județului Maramureș*, editura Algoritm Media Press, Baia Mare, 2009

⁴Teofil Ivanciuc, *Ghidul Turistic al Țării Maramureșului*, editura Limes, Cluj-Napoca, 2006

⁹Grigore Posea, Codreanu Moldovan, Aurora Posea, *Județul Maramureș*, editura Academiei Române, București, 1980

¹⁰Chiș Vasile Timur, *Sighetu Marmației și zonele învecinate*, Sighetu Marmației, 2010

¹¹Ioan J. Popescu, *Evrei de seamă născuți la Sighet*, Sighetu Marmației, 2011

³Coriolan Suci, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania vol. II* – Editura Academiei RSR, 1968

¹²Ioan Nădișan, Vasile Bologa, *Surse hidrominerale și microstațiuni balneare din Maramureș*, Editura Universității de Nord Baia Mare, 2012

¹⁷Virgil Ghiurca, Tiberiu Valaczkai, „Diamante” de Maramureș – mineralogeneză și gemologie, Studii și cercetări, Științele Naturii, vol. 2, Muzeul Bistrița Năsăud, Bistrița, 1996

¹³*Satul Maramureșean 1945-1989, viața socială, economică, politică, culturală și religioasă*, Studii și documente, Muzeul Maramureșan Sighetu Marmației, vol. I, 2005

¹⁵*Șematismul Veneratului Cler al Eparhiei Greco-Catolice Române a Maramureșului pe anul 1936*, Tipografia Dacia, Baia Mare, 1936, retipărit la tipografia Surorilor Lauretane, 2011

¹⁶www.recensamantromania.ro

¹Plan Urbanistic General al comunei Bocicioiu Mare

Bibliografie

Varga E. Árpád – *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája 1850-1992*

Gavril Ardelean, Iosif Béres – *Fauna de vertebrate a Maramureșului*, editura Dacia, Cluj Napoca, 2000

Chiș Vasile Timur, *Țara Maramureșului*, Sighetu Marmației, 2011

Chiș Vasile Timur, *Zone umede din Țara Maramureșului*, Sighetu Marmației, 2007

Chiș Vasile Timur, *Peșteri din Dealurile Maramureșului*, Revista Speomond, nr. 12, București, 2007

23°57'0"E

24°0'0"E

24°3'0"E

24°6'0"E

0 0.25 0.5 1 1.5 2 km

U c r a i n a

Comuna BOCICOIU MARE Hartă turistică

Autor: Cristina POP

Legendă

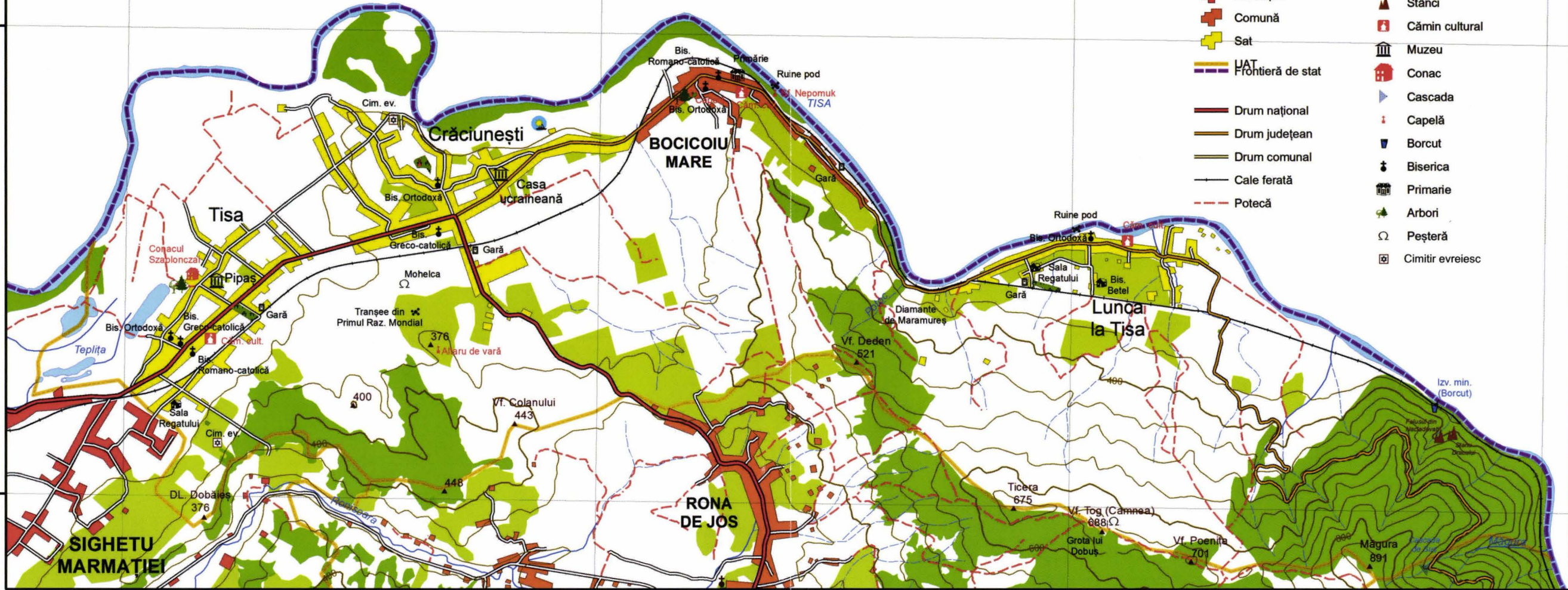
- Municipiu
- Comună
- Sat
- UAT
- Frontieră de stat
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal
- Cale ferată
- Potecă
- Stabiliment balnear
- Stânci
- Cămin cultural
- Muzeu
- Conac
- Cascada
- Capelă
- Borcut
- Biserica
- Primarie
- Arbori
- Peșteră
- Cimitir evreiesc

47°58'0"N

47°58'0"N

47°56'0"N

47°56'0"N

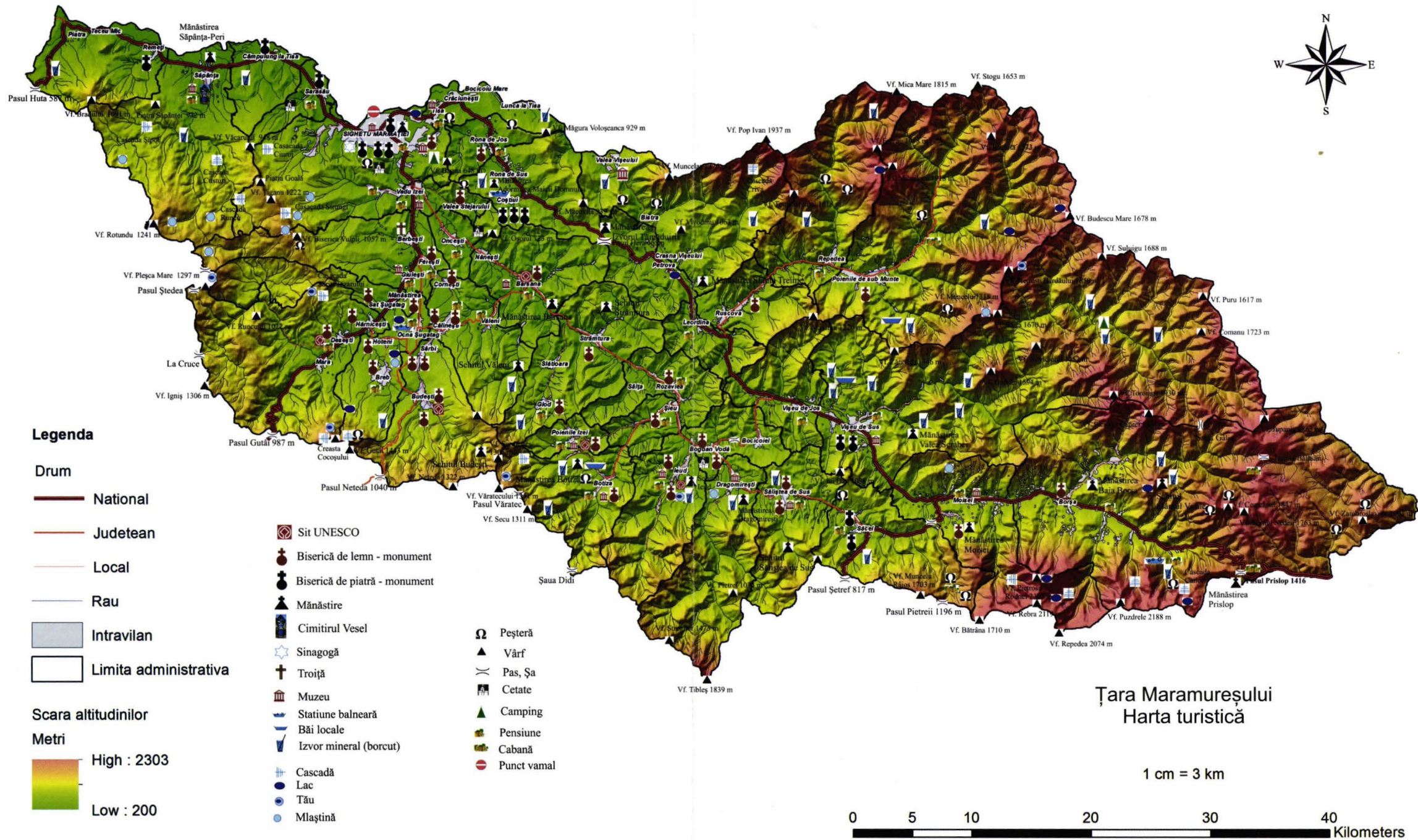
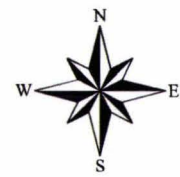

23°57'0"E

24°0'0"E

24°3'0"E

24°6'0"E

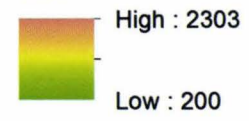
Legenda

Drum

- National
- Judetean
- Local
- Rau
- Intravilan
- Limita administrativa

Scara altitudinilor

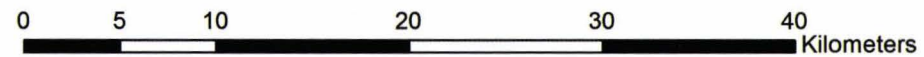
Metri

- ⊠ Sit UNESCO
- ⬮ Biserică de lemn - monument
- ⬮ Biserică de piatră - monument
- ⬮ Mănăstire
- ⬮ Cimitirul Vesel
- ⬮ Sinagogă
- ⬮ Troiță
- ⬮ Muzeu
- ⬮ Stațiune balneară
- ⬮ Băi locale
- ⬮ Izvor mineral (borcut)
- ⬮ Cascadă
- ⬮ Lac
- ⬮ Tău
- ⬮ Mlaștină
- ⬮ Peșteră
- ⬮ Vârf
- ⬮ Pas, Șa
- ⬮ Cetate
- ⬮ Camping
- ⬮ Pensiune
- ⬮ Cabană
- ⬮ Punct vamal

**Țara Maramureșului
Harta turistică**

1 cm = 3 km

ISBN 978-973-0-23126-7